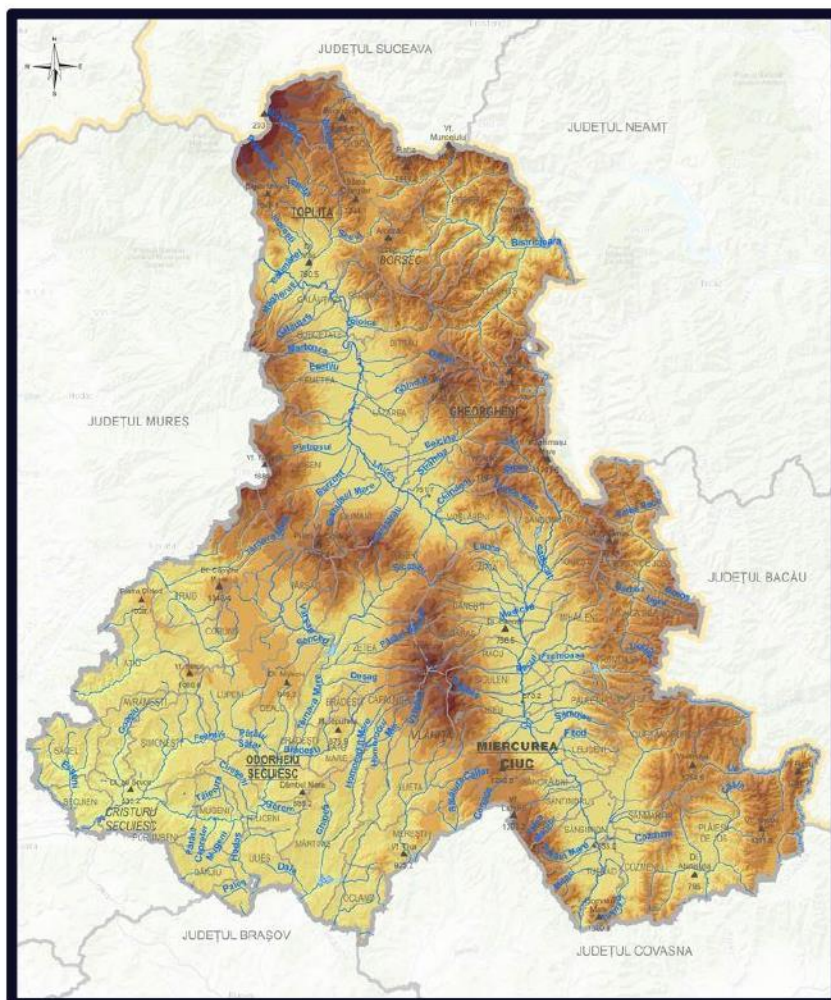

Plan de Amenajare a Teritoriului Județean **HARGHITA**

FAZA I - ANALIZA ȘI DIAGNOZA DEZVOLTĂRII SPAȚIALE ȘI ELABORAREA STUDIILOR DE FUNDAMENTARE

Volumul 1 – Studii de fundamentare

Definirea zonelor metropolitane și periurbane (SF12)

AUGUST 2023

Beneficiar:

**JUDEȚUL HARGHITA PRIN
CONSILIUL JUDEȚEAN HARGHITA**

Contractant general:

SC AEDILIS PROIECT SRL

Subcontractant:

SC CIVITTA

STRATEGY&CONSULTING SA

FOAIE DE GARDĂ

TITLU LUCRARE:	Reactualizarea Planului de Amenajare a Teritoriului Județean (PATJ) HARGHITA
FAZA 1	Analiza și diagnoza dezvoltării spațiale și elaborarea studiilor de fundamentare
Studiu de fundamentare	Definirea zonelor metropolitane și periurbane (SF 12 - ZMP)
CONTRACT NR.: PROIECT NR.:	112303/03.02.2023 AED- 008- 2023
BENEFICIAR:	JUDEȚUL HARGHITA PRIN CONSILIUL JUDEȚEAN HARGHITA
CONTRACTANT GENERAL:	SC AEDILIS PROIECT SRL
COORDONATOR PROIECT:	Dr. arh. Gabriel PASCARIU
COORDONATOR STUDIU:	Dr. urb. arh. Ana Maria PETRESCU
ELABORATORI STUDIU:	SC CIVITTA STRATEGY&CONSULTING SA: Dr. urb. arh. Ana Maria PETRESCU Urb. Bianca HORJAN Geogr. Anamaria PALANICI Urb. Alina DINCĂ Ing. - inginerie urbană și dezvoltare regională, Miruna Ioana CIOBANU
MANAGEMENT PROIECT:	Arh. urb. Dan Florin FLORUȚ Ing. Codruța RADU Ec. Dalina ROMAN
DATĂ ELABORARE:	August 2023

Cuprins

1. Introducere	8
1.1 Obiectivele studiului de fundamentare	8
1.2 Metodologie	8
1.3 Surse utilizate	9
2. Analiza critică a situației existente	10
2.1 Date generale și contextul strategic național, regional și interjudețean și județean	10
2.2 Zonele metropolitane din județul Harghita	14
2.2.1 Metodologia de definire a zonelor metropolitane	22
2.2.2 Analiza zonelor metropolitane din județul Harghita, definite conform Legii nr. 246/2022 sau constituite	23
2.2.3 Concluziile analizei zonelor metropolitane. Matricea logică a zonelor metropolitane din județul Harghita	54
2.3 Zone periurbane	61
2.3.1 Analiza zonelor periurbane din județul Harghita	61
2.3.2 Concluziile analizei zonelor periurbane	64
2.4 Grupuri de Acțiune Locală (GAL)	65
2.5 Asociații de Dezvoltare Intercomunitară (ADI)	68
2.6 Asociații microregionale	77
2.7 Zone urbane funcționale. Sisteme urbane	81
3. Analiză S.W.O.T.	86
4. Propuneri de eliminare/diminuare a disfuncționalităților și amenințărilor și de valorificare a potențialului	88
5. Prognoze, scenarii sau alternative de dezvoltare	92
6. Elemente de sinteză, concluzii și recomandări	93
7. Bibliografie	95
8. Anexe	97
8.1 Terminologie	97
8.2 Asociații de Dezvoltare Intercomunitară (ADI) din județul Harghita	101

Lista tabelelor din text

Tabel nr. 1: Lista numărului de municipii și UATB incluse în zonele metropolitane din România	16
Tabel nr. 2: Zona Metropolitană a Municipiului Miercurea Ciuc	17
Tabel nr. 3: Zona Metropolitană a Municipiului Gheorgheni	18
Tabel nr. 4: Zona Metropolitană a Municipiului Odorheiu Secuiesc	18
Tabel nr. 5: Zona Metropolitană a Municipiului Toplița	18
Tabel nr. 6: ADI Zona Metropolitană Ciuc – Asociația Csík Metropoliszövezet, UATB componente.....	20
Tabel nr. 7: Matricea de evaluare a zonelor metropolitane ale municipiilor Miercurea Ciuc, Gheorgheni, Odorheiu Secuiesc, Toplița.....	56
Tabel nr. 8: Matricea de evaluare – zona periurbană a orașului Cristuru Secuiesc	64
Tabel nr. 9: Grupurile de Acțiune Locală de pe teritoriul județului Harghita	65
Tabel nr. 10: ADI constituite la nivelul județului Harghita din care face parte și Consiliul Județean Harghita	69
Tabel nr. 11: ADI constituite la nivelul județului Harghita din care nu face parte și Consiliul Județean Harghita.....	76
Tabel nr. 12: Asociațiile Microregionale din județul Harghita	77

Lista figurilor din text

Figura nr. 1: Harta unităților administrativ-teritoriale de bază cuprinse în teritoriul metropolitan al municipiilor reședință de județ și al altor municipii	15
Figura nr. 2: Zona urbană funcțională a municipiului Miercurea-Ciuc, conform studiului România Metropolitană realizat de Banca Mondială, 2019.....	81
Figura nr. 3: Zonele de influență dezvoltate în jurul municipiilor din județul Harghita.....	84
Figura nr. 4: Tipologii de zone funcționale sau potențiale funcționale	98

Lista cartogramelor

Cartograma nr. 1: Delimitarea Zonelor Metropolitane din județul Harghita	19
Cartograma nr. 2: ADI Zona Metropolitană Ciuc – Asociația Csík Metropoliszövezet	21
Cartograma nr. 3: Distribuția spațială a populației la nivel de UATB în județul Harghita	26
Cartograma nr. 4: Evoluția procentuală a populației la nivel de UATB între recensăminte, 2011-2021	28
Cartograma nr. 5: Distribuția venitului total la nivel de UATB per locuitor (lei/locuitor) în anul 2022	30
Cartograma nr. 6: Valoarea cifrei de afaceri per locuitor (lei/locuitor) la nivel de UATB în anul 2021	32
Cartograma nr. 7: Distribuția numărului de salariați / 1000 de locuitori la nivel de UATB în anul 2021	34
Cartograma nr. 8: Autorizații de construire eliberate la 1.000 de locuitori, pe fiecare UATB în anul 2022	36
Cartograma nr. 9: Distribuția infrastructurii de învățământ la nivel de UATB în anul 2021	38
Cartograma nr. 10: Distribuția infrastructurii sanitare la nivel de UATB în anul 2021	40
Cartograma nr. 11: Distribuția infrastructurii de unități comerciale de mari dimensiuni la nivel de UATB (hypermarket)	42
Cartograma nr. 12: Distribuția serviciilor financiar bancare la nivel de UATB	43
Cartograma nr. 13: Distribuția infrastructurii culturale la nivel de UATB în anul 2021	45
Cartograma nr. 14: Distribuția unităților de agrement și sport din județul Harghita la nivel de UATB	47
Cartograma nr. 15: Existența infrastructurii de alimentare cu apă la nivel de UATB în anul 2021	49
Cartograma nr. 16: Existența infrastructurii de canalizare la nivel de UATB în anul 2021	50
Cartograma nr. 17: Existența infrastructurii de alimentare cu gaze naturale la nivel de UATB în anul 2021	51
Cartograma nr. 18: Izocronă de accesibilitate rutieră pe principalele artere rutiere (10-60 minute)*	53
Cartograma nr. 19: Rezultatele matricei logice pentru Zonele metropolitane și periurbane ale județului Harghita	59
Cartograma nr. 20: Zonele urbane funcționale ale municipiilor și orașelor din județul Harghita	83
Cartograma nr. 21: Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Harghita – UATB componente	74
Cartograma nr. 22: Grupurile de Acțiune Locală de pe teritoriul județului Harghita	67
Cartograma nr. 23: Asociațiile microregionale din județul Harghita	80

Lista acronimelor utilizate în text

CEMAT	Conferința Europeană a Miniștrilor Responsabili cu Amenajarea Teritoriului
CoE	Consiliul Europei
ESPON	European Spatial Planning Observation Network
GAL	Grup de Acțiune Locală
MDLPA	Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației
OECD	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
PATJ	Planul de Amenajare a Teritoriului Județean
PATN	Planul de Amenajare a Teritoriului Național
SDL	Strategia de Dezvoltare Locală
SDTR	Strategia de Dezvoltare Teritorială a României
UATB	Unitate administrativ teritorială de bază
UE	Uniunea Europeană
ZF	Zona Funcțională
ZM	Zona Metropolitană
ZUF	Zona Urbană Funcțională

1. Introducere

Reactualizarea PATJ Harghita va avea ca rezultat elaborarea unui document director, ce are ca scop transpunerea spațială a politicilor de dezvoltare economică și socială, culturală și instituțională a județului, care va armoniza, intențiile de acțiune și proiectele de dezvoltare propuse județului, având ca obiectiv principal valorificarea unor resurse proprii - naturale, economice, turistice, balneare și culturale specifice.

1.1 Obiectivele studiului de fundamentare

Studiul de față vizează analiza teritoriilor de influență ale municipiilor și orașelor din județul Harghita cu potențial de constituire în arii metropolitane ale municipiilor, așa cum au fost ele definite de Legea nr. 246/2022 privind zonele metropolitane, aflată în vigoare de la 28 iulie 2022, în zone periurbane ale orașelor sau municipiilor sau în zone urbane funcționale. În același timp, studiul are în vedere analiza diferitelor forme de cooperare instituite la nivel județean (Asociații de Dezvoltare Intercomunitară, Grupuri de Acțiune Locală, Asociații Microregionale) și modul în care acestea pot contribui la dezvoltarea teritorială a județului Harghita. Astfel, scopul vizat este de a analiza relațiile existente, precum și potențialul de dezvoltare a unor noi astfel de relații, în vederea conturării unor acțiuni de cooperare între UATB la nivel periurban / metropolitan. În acest sens, au fost luate în considerare principalele tendințe și abordări de la nivel global, european și național orientate către gestionarea integrată a teritoriilor complexe, ce prezintă atât o serie de elemente de potențial, cât și o serie de provocări comune.

1.2 Metodologie

Definirea zonelor metropolitane pornește de la un studiu amănunțit al zonelor metropolitane ale municipiilor Miercurea-Ciuc, Gheorgheni, Odorheiu Secuiesc și Toplița, delimitate prin Legea nr. 246/2022 privind zonele metropolitane și, în cazul municipiului Miercurea Ciuc, a UATB care fac parte din ADI Zona Metropolitană Ciuc, înființată în 2021. În cazul zonelor periurbane, analiza s-a realizat în cazul orașului Cristuru Secuiesc, singurul oraș din județul Harghita care nu este cuprins în zona metropolitană a unui municipiu (conform Legii 246/2022 sau inclus în ADI Zona Metropolitană Ciuc), astfel: orașul Bălan este analizat în cadrul zonei metropolitane Gheorgheni, orașul Borsec este analizat în cadrul zonei metropolitane Toplița, orașul Vlăhița este analizat în cadrul zonei Miercurea Ciuc iar orașul Băile Tușnad este inclus în ADI ZM Ciuc.

În ceea ce privește coerența teritoriilor administrative analizate, trebuie menționat cazul orașelor Bălan și Băile Tușnad, acestea reprezentând în sine enclave în teritorii rurale – Bălan în cadrul UATB Sândominic și Băile Tușnad în cadrul UATB Tușnad.

Atât metodologia, cât și lista de criterii utilizate pentru definirea Zonelor Metropolitane și a Zonelor Periurbane are la bază metodologiile folosite în elaborarea altor documente strategice precum: Strategia de Dezvoltare Teritorială Zonală Periurbană / Metropolitană ZUF Galați, Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a municipiului Timișoara și a zonei urbane funcționale pentru perioada de programare 2021-2027 și Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a municipiului Sibiu în cadrul proiectului „Strategie Inteligentă bazată pe Integrare și Urbanizare

SMART-SIBIU SMART”, dar și de prevederile incluse în Studiul de fundamentare privind actualizarea PATN – Secțiunea Rețeaua de localități.

În ceea ce privește analiza asociațiilor de dezvoltare intercomunitară, în realizarea prezentului studiu, au existat și anumite limitări ale datelor cercetate, existând o lipsă a datelor pentru fiecare ADI în parte, cu privire la domeniile de activitate, statusul acestora (active/inactive).

1.3 Surse utilizate

Pentru realizarea studiului s-au folosit atât baze de date statistice INS Tempo, date furnizate de Consiliul Județean Harghita, Asociația de Dezvoltare Harghita, și bazele de date realizate în concordanță cu celelalte studii de fundamentare (domeniile economie, socio-demografie, mobilitate și transport, rețeaua de localități, capacitate administrativă, turism), a cadrului legislativ aflat în vigoare în momentul elaborării prezentului studiu și a documentelor strategice de la nivel regional.

Lista bibliografică este prezentată pe larg, în capitolul 7. Bibliografie.

2. Analiza critică a situației existente

2.1 Date generale și contextul strategic național, regional și interjudețean și județean

STRATEGIA DE DEZVOLTARE TERITORIALĂ A ROMÂNIEI (SDTR)¹ reprezintă „documentul programatic pe termen lung prin care este conturată viziunea de dezvoltare a teritoriului național” cu orizont către anul 2035, prin care sunt stabilite obiectivele de dezvoltare, măsurile, acțiunile, dar și proiectele concrete de la nivelul teritorial.

Acesta, este documentul care stă la baza întregului sistem de planificare și amenajare a teritoriului la nivel național și fundamentează:

- documentele strategice de nivel regional, județean și local (strategii de dezvoltare teritorială, planuri de amenajarea teritoriului, planuri de dezvoltare regională);
- documentațiile operaționale;
- alte strategii de dezvoltare de la nivel național cu relevanță și impact teritorial.

Prin SDTR sunt descrise zonele metropolitane ca fiind „*rezultatul individualizării nevoii de spațiu suport pentru dezvoltarea unor așezări urbane, ce s-au impus în rețeaua națională și regională de așezări printr-o dezvoltare economică accentuată*”².

În ceea ce privește serviciile publice urbane, prin SDTR se recomandă extinderea acestora la nivel metropolitan, prin „*delegarea gestiunii din partea localităților către asociațiile de dezvoltare intercomunitară de tip zonă metropolitană sau către cele cu caracter special (alimentare cu apă și canalizare, transport public etc)*”³.

În cadrul SDTR sunt propuse 5 obiective generale, strategice, cu impact asupra dezvoltării județului Harghita:

- OG. 1 Asigurarea unei integrări funcționale a teritoriului național în spațiul european prin sprijinirea interconectării eficiente a rețelelor energetice, de transporturi și broadband;
- OG. 2 Creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitară și a serviciilor publice în vederea asigurării unor spații urbane și rurale de calitate, atractive și incluzive;
- OG. 3 Dezvoltarea unei rețele de localități competitive și coezive prin sprijinirea specializării teritoriale și formarea zonelor funcționale urbane;
- OG. 4 Protejarea patrimoniului natural și construit și valorificarea elementelor de identitate teritorială;
- OG. 5 Creșterea capacității instituționale de gestionare a proceselor de dezvoltare teritorială.

¹ Mai multe informații sunt disponibile la adresa: <https://www.mdlpa.ro/pages/sdtr>

² Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, Strategia de Dezvoltare Teritorială a României (2016) – *România policentrică 2035. Coeziune și competitivitate teritorială, dezvoltare și șanse egale pentru oameni*, Anexa 1 Art. #105

³ Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, Strategia de Dezvoltare Teritorială a României (2016) – *România policentrică 2035. Coeziune și competitivitate teritorială, dezvoltare și șanse egale pentru oameni*, Anexa 1 Art. #109

De asemenea, la nivelul județului Harghita, au fost clasificate unitățile administrativ-teritoriale urbane astfel: municipiul Miercurea-Ciuc (pol județean principal), municipiile Odorheiu Secuiesc și Gheorgheni (poli județeni secundari), municipiul Toplița (centru urban cu rol zonal) și orașele Borsec, Bălan, Cristuru Secuiesc, Vlăhița și Băile Tușnad (centru urbane cu funcții specializate)⁴.

Conform Studiului de fundamentare în vederea actualizării PATN – Rețeaua de localități și SDTR Studiul 16. Formarea și dezvoltarea sistemelor de localități⁵ sunt propuse două sisteme urbane la nivelul județului Harghita: sistemul urban municipiul Toplița – orașul Borsec și sistemul urban municipiul Odorheiu Secuiesc – orașul Vlăhița. Aceste sisteme urbane au fost definite pe criteriul distanței, fiind incluse orașe sau municipii care se află la o distanță mai mică de 25 de km, distanță care poate fi parcursă în maxim 30 de minute.

Alături de această strategie, **documentele realizate la nivel teritorial de către Banca Mondială** oferă direcții, recomandări și conturează o viziune de dezvoltare a teritoriului național sau posibile intervenții care se pot realiza la nivel național, cu impact asupra dezvoltării județului Harghita. În acest sens precizăm:

- Orașe-Magnet. Migrație și navetism în România, 2017 – studiu care oferă o analiză a tiparelor de migrație și navetă în România, precum și o analiză a orașelor și zonelor celor mai eficiente în atragerea populației și o analiză a zonelor urbane care vor atrage cel mai probabil un număr mare de persoane în viitor;
- România metropolitană, 2019 – studiu care prezintă importanța zonelor metropolitane și a aglomerărilor urbane, precum și o delimitare a zonelor urbane funcționale realizată de către Banca Mondială.

În ambele studii a fost delimitată zona urbană funcțională a municipiului Miercurea-Ciuc, analizată în capitolul 2.4.

Conform **PLANULUI DE AMENAJARE A TERITORIULUI NAȚIONAL – SECȚIUNEA A IV-A – REȚEAUA DE LOCALITĂȚI**, rețeaua națională de localități este compusă din localități urbane și din localități rurale, ierarhizate pe ranguri. Potrivit Legii nr. 351 din 6 iulie 2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a IV-a Rețeaua de localități, ierarhizarea localităților pe ranguri este următoarea:

- rangul 0 – Capitala României, municipiu de importanță europeană;
- rangul I – municipii de importanță națională, cu influență potențială la nivel european;
- rangul II – municipii de importanță interjudețeană, județeană sau cu rol de echilibru în rețeaua de localități;
- rangul III – orașe;
- rangul IV – sate reședință de comună;
- rangul V – sate componente ale comunelor și sate aparținând municipiilor și orașelor.

⁴ Conform clasificării unităților administrativ-teritoriale urbane, Studiul de fundamentare în vederea revizuirii PATN secțiunea Rețeaua de localități și analiză MDRAP din cadrul studiului SDTR, Art. #130

⁵ Strategia de Dezvoltare Teritorială a României, Studii de fundamentare, 2014 – Studiul 16. Formarea și dezvoltarea sistemelor de localități

Pentru județul Harghita rețeaua de localități este alcătuită din 4 municipii, 5 orașe (care includ 29 de localități componente ale municipiilor și ale orașelor), 58 de comune (însușind 235 de sate).⁶

PLANUL DE DEZVOLTARE AL REGIUNII CENTRU⁷ este principalul document de planificare și programare la nivel regional, prin care au fost stabilite viziunea de dezvoltare, obiectivul global și obiectivele specifice de atins la finalul perioadei de programare 2021-2027, direcțiile de acțiune și măsurile necesare pentru atingerea obiectivelor.

Strategia Regională urmărește pe tot parcursul său concentrarea tematică în jurul obiectivelor majore stabilite la nivel european în cadrul Noii Politici de Coeziune pentru perioada 2021-2027: inovare, digitalizare, transformare economică, reducerea emisiilor de carbon și combaterea schimbărilor climatice, creșterea gradului de conectare prin dezvoltarea rețelelor de transport și de internet, incluziune socială prin creșterea accesului la educație, ocupare și la servicii de sănătate de calitate și, nu în ultimul rând apropierea de nevoile concrete ale comunităților.

ANALIZA DISPARITĂȚILOR INTRAREGIONALE ȘI DEZVOLTAREA URBANĂ LA NIVELUL REGIUNII CENTRU⁸ reprezintă un document elaborat la nivel regional ce studiază Regiunea Centru din perspectiva disparităților intraregionale, în special a disparităților urban – rural.

La nivelul Regiunii Centru sunt în continuare menținute diferențe destul de accentuate între mediul urban și cel rural, chiar dacă pe parcursul ultimelor două decenii au fost înregistrate progrese (îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare și a condițiilor de locuit în mediul rural), acestea au fost limitate. Decalaje majore sunt întâlnite la nivelul infrastructurii educaționale, infrastructurii de sănătate și a celei sociale. În plus, oferta locurilor de muncă și condițiile economice reprezintă o altă discrepanță semnificativă între cele două medii rezidențiale. Consecințele de natură demografică ale acestor decalaje afectează atât mediul urban cât și pe cel rural, analiza datelor statistice a arătat că orașele mici și comunele cu probleme de accesibilitate și cu o infrastructură tehnico-edilitară slab dezvoltată sunt cele mai afectate.

PROFILELE SOCIO-ECONOMICE ALE JUDEȚELOR DIN REGIUNEA CENTRU⁹ prezintă o sinteză socio-economică la nivel regional realizată pe baza principalelor date statistice din diferite domenii economice sau sociale: demografie, economie, forța de muncă, infrastructura (transport, educație, sănătate).

⁶ Legea nr. 290/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului României

⁷ Mai multe informații sunt disponibile la adresa: <http://www.adrcentru.ro/dez-reg/versiunea-finala-a-planului-de-dezvoltare-regionala-centru-2021-2027/> [28.04.2023]

⁸ Mai multe informații sunt disponibile la adresa: <http://www.adrcentru.ro/dez-reg/analiza-disparitatilor-intraregionale-si-dezvoltarea-urbana-la-nivelul-regiunii-centru/>

⁹ Mai multe informații sunt disponibile la adresa: <http://www.adrcentru.ro/dez-reg/profilele-socio-economice-ale-judetelor-din-regiunea-centru/>

În ceea ce privește profilul județului Harghita, acesta evidențiază o serie de disfuncționalități la nivelul aspectelor teritoriale analizate:

- Scăderea populației în mediul urban și în cea mai mare parte a județului, o creștere fiind înregistrată doar în zone rurale din sudul județului;
- Creșterea ratei îmbătrânirii demografice;
- Creșterea puternică a numărului de vehicule rutiere de pasageri și mărfuri într-un interval de timp relativ scurt, ducând la dublarea volumului de trafic;
- Scăderea resurselor de muncă și a populației active;
- Evoluția populației școlare a scăzut considerabil în perioada 2000-2021;
- Numărul de firme active raportat la 1000 locuitori se situează atât sub media regională, cât și sub cea națională;
- Număr redus al salariaților în domeniul cercetării.

Dar, pe lângă acestea sunt identificate și o serie de aspecte pozitive în dezvoltarea județului în perioada analizată, precum:

- Municipiul Miercurea-Ciuc dispune de un terminal de transport intermodal operațional;
- Numărul de locuri de cazare a crescut constant față de anul 2000;
- Fluxul turistic se situează pe un trend ascendent;
- Creșterea numărului de medici și a personalului sanitar la 100.000 locuitori.

STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE URBANĂ A MUNICIPIULUI MIERCUREA-CIUC PRECUM ȘI A ZONEI URBANE FUNCȚIONALE AFERENTE, reprezintă documentul strategic care are ca scop să contureze, pentru fiecare subzonă, un program de dezvoltare detaliat. Astfel, documentul strategic susține rolul regional pe care îl are municipiul Miercurea-Ciuc și are drept scop *„găsirea de beneficii reciproce și planificarea și dezvoltarea unor programe concrete de cooperare”*.¹⁰

Programele majore care se regăsesc la nivelul documentului strategic și care au implicații asupra dezvoltării teritoriului metropolitan al municipiului Miercurea-Ciuc menționate sunt: reglementarea relațiilor patrimoniale, crearea de variante de ocolire, extinderea rețelilor de apă curentă și canalizare, dezvoltarea rețelilor de gaze naturale, îmbunătățirea rețelei de energie electrică, exploatarea rețelei regionale de autobuze, exploatarea oportunităților turistice locale, promovarea, diversificarea și comercializarea activităților agricole, îmbunătățirea facilităților clinicilor medicale, dezvoltarea infrastructurii și programelor sportive, dezvoltarea mobilității regionale, dezvoltarea turismului regional, cooperarea regională sau dezvoltarea unor servicii regionale.

¹⁰ SIDU Miercurea-Ciuc

2.2 Zonele metropolitane din județul Harghita

În sensul Legii nr. 246/2022, prin teritoriu metropolitan se înțelege teritoriul din jurul municipiilor, în cadrul căruia au fost generate relații reciproce de influență în domeniul căilor de comunicație, economic, social, cultural și al infrastructurii edilitare. Zonele metropolitane pot fi constituite prin asociere, având ca delimitare pentru municipiile reședință de județ primele două coroane urbane, iar pentru municipii, altele decât cele reședință de județ, prima coroană urbană. Prima coroană urbană se definește ca fiind „*teritoriul cumulat al unităților administrativ-teritoriale din imediata vecinătate a unui municipiu, cu care acesta are cel puțin un punct de hotar comun*”, iar a doua coroană urbană se definește ca fiind „*teritoriul cumulat al unităților administrativ-teritoriale din imediata vecinătate a primei coroane urbane, cu excepția municipiului reședință de județ, cu care aceasta are cel puțin un punct de hotar comun*”.¹¹

Conform prevederilor Codului Administrativ, „*zonele metropolitane și aglomerările urbane constituite cu acordul expres al consiliilor locale ale unităților administrativ-teritoriale componente au ca scop dezvoltarea infrastructurilor și a obiectivelor de dezvoltare de interes comun*”.¹² Astfel două sau mai multe unitățile administrativ-teritoriale de bază se pot asocia, și coopera, formând asociații de dezvoltare intercomunitară, cu personalitate juridică și drept privat. Acestea se pot constitui cu scopul realizării în comun a unor proiecte de dezvoltare de interes zonal sau regional sau de furnizare în comun a unor servicii publice pentru zona deservită

Organizarea și funcționarea zonelor metropolitane se realizează în conformitate cu prevederile art. 91 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019, cu modificările și completările ulterioare, precum și a statutului fiecărei zone metropolitane care precizează faptul că „*organizarea și modul de funcționare a asociațiilor de dezvoltare intercomunitară sunt stabilite prin actul de înființare și statutul asociației de dezvoltare intercomunitară care este aprobat prin hotărârile consiliilor locale sau județene asociate.*”¹³

Zonele metropolitane se pot constitui, în baza Legii nr. 246/2022, pentru următoarele obiective:

- asigurarea unei planificări teritoriale integrate și durabile;
- dezvoltarea infrastructurilor și a obiectivelor de dezvoltare de interes comun care să asigure mobilitatea în cadrul zonei metropolitane;
- îmbunătățirea, modernizarea și dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare;
- dezvoltarea infrastructurii educaționale și de sănătate;
- modernizarea, dezvoltarea, interconectarea și creșterea eficienței serviciilor publice;
- furnizarea în comun a unor servicii publice de interes local;
- dezvoltarea integrată și durabilă a teritoriului tuturor unităților administrativ-teritoriale care compun zona metropolitană;
- dezvoltarea economică integrată și creșterea competitivității economice;

¹¹ Legea nr. 246/2022 privind zonele metropolitane, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative [14.06.2023]

¹² Ordonanța de Urgență nr. 57 din 3 iulie 2019 privind Codul Administrativ, art. 89: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/215925> [14.06.2023]

¹³ Ordonanța de Urgență nr. 57 din 3 iulie 2019 privind Codul Administrativ: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/215925> [14.06.2023]

- dezvoltarea resurselor umane și a capitalului uman, creșterea ratei de ocupare și combaterea excluziunii și a dezechilibrelor sociale pentru toate categoriile sociale;
- gestionarea domeniului locuirii și abordarea integrată a problematicii specifice grupurilor vulnerabile și comunităților marginalizate, inclusiv a așezărilor informale;
- diminuarea dezechilibrelor socioeconomice în dezvoltarea teritorială, la nivelul unităților administrativ-teritoriale aferente coroanei 1 și coroanei 2 ale teritoriilor metropolitane.

Zonele metropolitane sunt cele mai dinamice structuri spațiale la nivel global, cu o dinamică de dezvoltare ridicată, fiind considerate motoarele dezvoltării socio-economice. Astfel, prin atuurile marilor orașe, precum cele ce țin de planificare spațială eficientă, specializare funcțională și specializare funcțională inteligentă sau buna guvernare, se pot atrage investiții care pot genera bunăstare atât la nivelul orașului, cât și în zona metropolitană a acestuia.

ZONE METROPOLITANE CONFORM LEGII NR. 246/2022

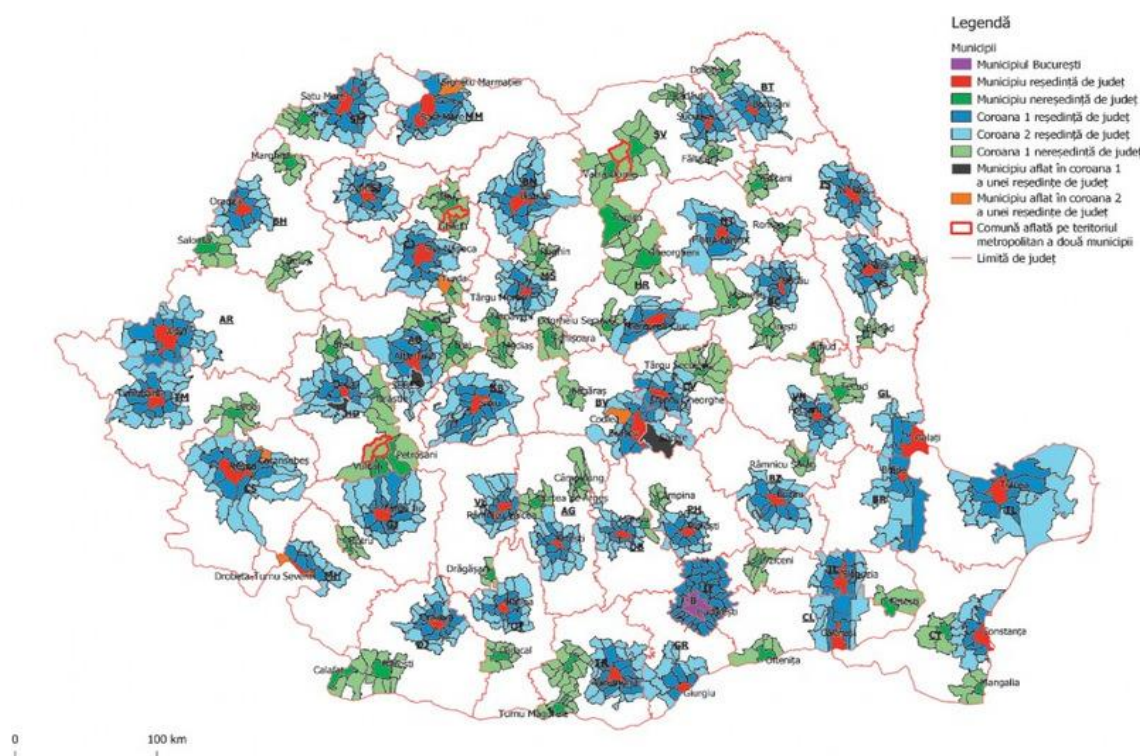

Figura nr. 1: Harta unităților administrativ-teritoriale de bază cuprinse în teritoriul metropolitan al municipiilor reședință de județ și al altor municipii

Sursa: Legea nr. 246/2022 privind zonele metropolitane, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative

Prin Legea nr. 246/2022 au fost identificate 1.183 UATB-uri incluse în zonele metropolitane ale celor 103 municipii din România (vezi Tabel nr.1).

Tabel nr. 1: Lista numărului de municipii și UATB incluse în zonele metropolitane din România

Nr. crt.	Județul	Număr municipii	Număr total de UATB incluse în ZM
1	Județul Alba	3	37
2	Județul Arad	1	24
3	Județul Argeș	3	37
4	Județul Bacău	3	37
5	Județul Bihor	4	35
6	Județul Bistrița-Năsăud	1	25
7	Județul Botoșani	2	26
8	Județul Brașov	3	26
9	Județul Brăila	1	12
10	Județul Buzău	2	26
11	Județul Caraș-Severin	2	33
12	Județul Călărași	2	14
13	Județul Cluj	5	34
14	Județul Constanța	3	25
15	Județul Covasna	2	29
16	Județul Dâmbovița	2	23
17	Județul Craiova	4	33
18	Județul Galați	2	17
19	Județul Giurgiu	1	14
20	Județul Gorj	2	29
21	Județul Harghita	4	34
22	Județul Hunedoara	6	44
23	Județul Ialomița	3	27
24	Județul Iași	2	31
25	Județul Maramureș	2	28
26	Județul Mehedinți	2	13
27	Județul Mureș	4	41
28	Județul Neamț	2	21
29	Județul Olt	2	29
30	Județul Prahova	2	28
31	Județul Satu Mare	2	34
32	Județul Sălaj	1	22
33	Județul Sibiu	2	30
34	Județul Suceava	5	48

35	Județul Teleorman	3	40
36	Județul Timiș	2	34
37	Județul Tulcea	1	20
38	Județul Vaslui	3	32
39	Județul Vâlcea	2	25
40	Județul Vrancea	2	26
41	Municipiul București	1	40

Sursa: Legea nr. 246/2022 privind zonele metropolitane, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative

În cazul județului Harghita, au fost definite, conform Legii nr. 246/2022, 4 zone metropolitane care înglobează în total 34 de unități administrativ-teritoriale de bază: municipiul Miercurea Ciuc (UATB din primele 2 coroane), municipiul Gheorgheni, municipiul Odorheiul Secuiesc și municipiul Toplița (UATB din prima coroană) (vezi Tabelele nr. 2-5 și Cartograma nr.1)

Tabel nr. 2: Zona Metropolitană a Municipiului Miercurea Ciuc

Nr. crt.	Denumirea unității administrativ-teritoriale	Statut	Coroană
1.	Vlăhița	oraș	1
2.	Căpâlnița	comună	2
3.	Ciceu	comună	1
4.	Ciucsângeorgiu	comună	2
5.	Frumoasa	comună	2
6.	Lelicieni	comună	1
7.	Lueta	comună	1
8.	Mădăraș	comună	2
9.	Mărtiniș	comună	2
10.	Merești	comună	1
11.	Ocland	comună	2
12.	Păuleni-Ciuc	comună	1
13.	Racu	comună	2
14.	Sâncrăieni	comună	1
15.	Sântimbru	comună	2
16.	Siculeni	comună	2

Sursa: Legea nr. 246/2022

Tabel nr. 3: Zona Metropolitană a Municipiului Gheorgheni

Nr. crt.	Denumirea unității administrativ-teritoriale	Statut	Coroană
1.	Bălan	oraș	1
2.	Ciumani	comună	1
3.	Ditrău	comună	1
4.	Joseni	comună	1
5.	Lăzarea	comună	1
6.	Sândominic	comună	1
7.	Suseni	comună	1
8.	Tulgheș	comună	1

Sursa: Legea nr. 246/2022

Tabel nr. 4: Zona Metropolitană a Municipiului Odorheiu Secuiesc

Nr. crt.	Denumirea unității administrativ-teritoriale	Statut	Coroană
1.	Brădești	comună	1
2.	Dealul	comună	1
3.	Felicești	comună	1
4.	Mărtiniș ¹⁴	comună	1
5.	Satu Mare	comună	1

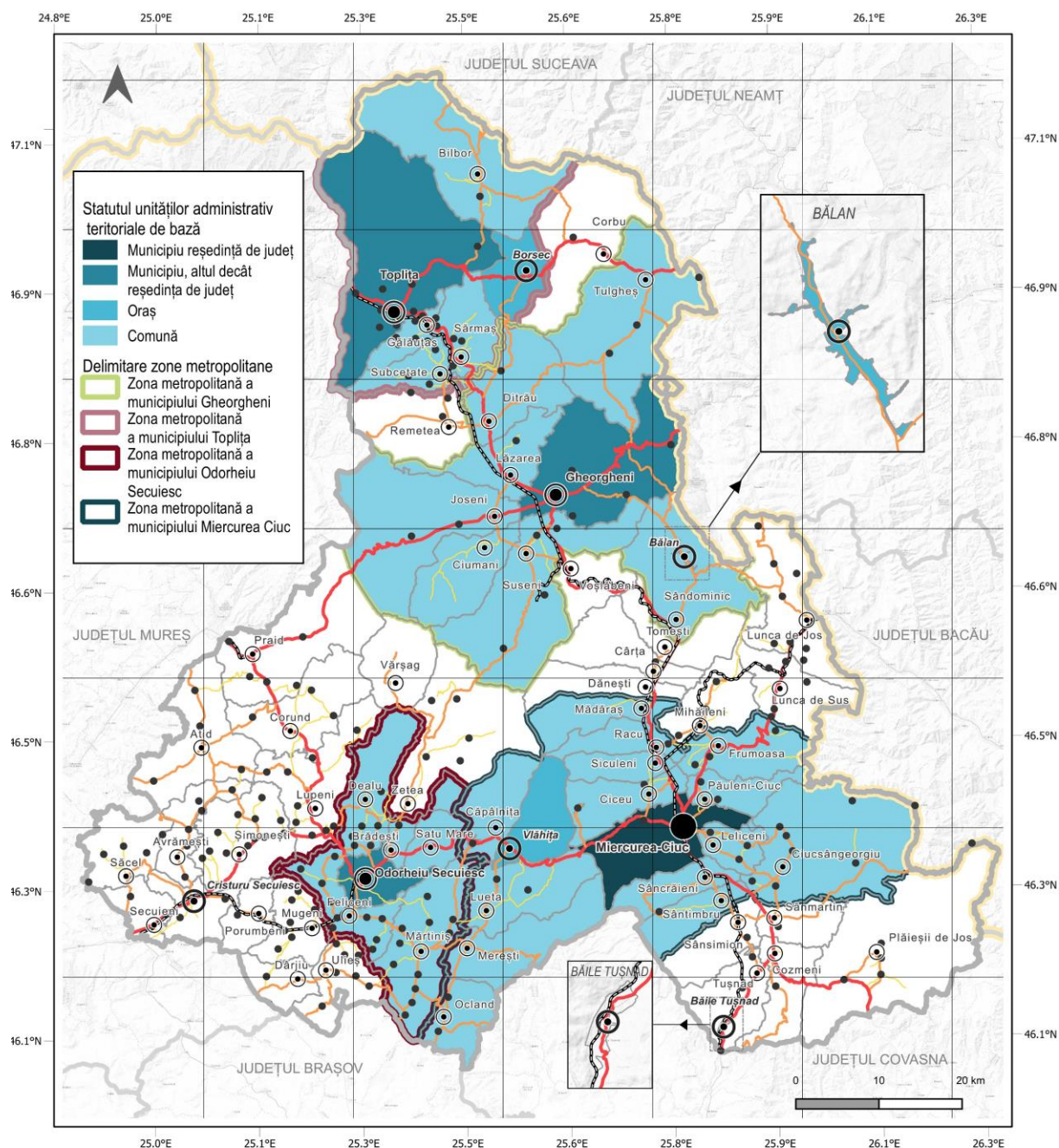
Sursa: Legea nr. 246/2022

Tabel nr. 5: Zona Metropolitană a Municipiului Toplița

Nr. crt.	Denumirea unității administrativ-teritoriale	Statut	Coroană
1.	Bilbor	comună	1
2.	Borsec	oraș	1
3.	Gălăuțuș	comună	1
4.	Sărmaș	comună	1
5.	Subcetate	comună	1

Sursa: Legea nr. 246/2022

¹⁴ Unitatea administrativ-teritorială poate alege zona metropolitană din care să facă parte, conform tabelelor

Delimitare Zone Metropolitane cf. Legii nr. 246/2022

Legenda generală

Limite

- Limită regiuni de dezvoltare
- Limita teritoriului județean
- Limita județelor vecine
- Limita UATB

Rețeaua de localități

- Municipiu reședință de județ
- Municipiu
- Oraș
- Sat reședință de comună
- Sat aparținător sau localitate componentă

Infrastructura rutieră

- Drum național
- Drum județean
- Drum comunal

Infrastructura feroviară

- Căi ferate

Cartograma nr. 1: Delimitarea Zonelor Metropolitane din județul Harghita

Sursa: Legea nr. 246/2022

ZONE METROPOLITANE CONSTITUITE LA NIVELUL JUDEȚULUI HARGHITA

Anterior adoptării Legii 246/2022 care definește și delimitează Zonele Metropolitane din România, a fost înființată prin Hotărârea nr. 7/2021¹⁵, Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Ciuc – Asociația Csík Metropoliszövezet.

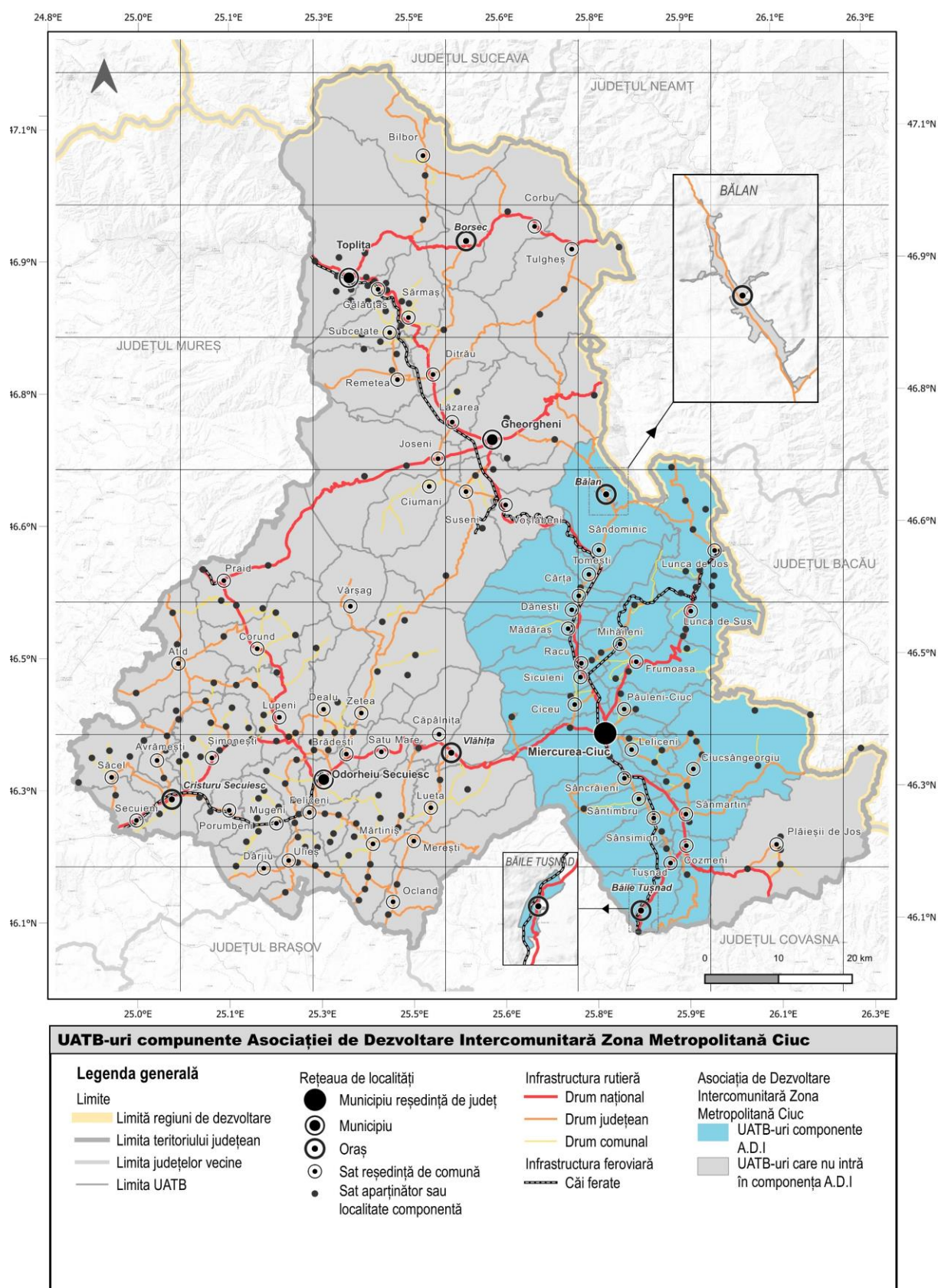
Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Ciuc cuprinde 22 de unități administrativ-teritoriale alături de Consiliul Județean Harghita. Cu excepția UATB Plăieșii de Jos și a orașului Bălan, întreaga zonă a Ciucului de Sus și de Jos alături de municipiul Miercurea Ciuc și orașul Băile Tușnad, au devenit membre ale Asociației de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Ciuc – Asociația Csík Metropoliszövezet.

Tabel nr. 6: ADI Zona Metropolitană Ciuc – Asociația Csík Metropoliszövezet, UATB componente

Nr. crt.	Denumire	UATB componente
1.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Ciuc - Asociația Csík Metropoliszövezet	Municipiul Miercurea Ciuc și Orașul Băile Tușnad Comuna Cârța Comuna Ciceu Comuna Ciucsângeorgiu Comuna Cozmeni Comuna Dănești Comuna Frumoasa Comuna Lelicieni Comuna Lunca de Jos Comuna Lunca de Sus Comuna Mădăraș Comuna Mihăileni Comuna Păuleni Ciuc Comuna Racu Comuna Sâncrăieni Comuna Sândominic Comuna Sânmartin Comuna Sânsimion Comuna Sântimbru Comuna Siculeni Comuna Tomești Comuna Tușnad

Sursa: Consiliul Județean Harghita

¹⁵ Hotărârea nr. 7/2021 privind înființarea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Ciuc” – bit.ly/3P8xWdV [14.06.2023]

Cartograma nr. 2: ADI Zona Metropolitană Ciuc – Asociația Csík Metropoliszövezet

Sursa: Consiliul Județean Harghita

2.2.1 Metodologia de definire a zonelor metropolitane

Definirea zonelor metropolitane pornește de la un studiu amănunțit al zonelor metropolitane ale municipiilor Miercurea-Ciuc, Gheorgheni, Odorheiu Secuiesc și Toplița, delimitate în Legea nr. 246/2022 privind zonele metropolitane și, în cazul municipiului Miercurea Ciuc, a UATB care fac parte din ADI Zona Metropolitană Ciuc.

Ținând cont și de faptul că delimitarea trebuie să vizeze un teritoriu continuu (prin excluderea exclavelor și includerea enclavelor) ce ia în considerare comportamentul actual al locuitorilor, al forței de muncă, navetismului existent precum și a dezvoltării spațiale din ultimii ani, se propune limitarea acestora pe cât posibil la zona din imediata rază de influență a municipiilor. În acest context, pentru delimitarea Zonelor Metropolitane de la nivelul municipiilor județului Harghita au fost analizate prima (în cazul municipiilor care nu sunt reședință de județ) și a 2-a coroană de UATB din jurul municipiilor (a doua coroană de UATB fiind analizată doar la nivelul municipiului reședință de județ Miercurea-Ciuc), așa cum au fost acestea delimitate în Legea nr. 246/2022 privind zonele metropolitane, aflată în vigoare de la 28 iulie 2022.

În vederea analizei și evidențierii relațiilor de interdependență dintre mediului urban și cel rural, în special a impactului dezvoltării urbane asupra mediului rural și legăturilor funcționale și de cooperare care există în teritoriu, au fost identificați o serie de indicatori relevanți care să definească o zonă metropolitană. Acești indicatori vizează mai multe domenii cheie, astfel:

Profil socio-demografic:

- Distribuția spațială a populației la nivel de UATB la Recensământul Populației și Locuințelor din 2021; (date corelate cu Studiul de Fundamentare 3 – Rețeaua de așezări, așezări informale, populația și incluziunea socială);
- Evoluția procentuală a populației la nivel de UATB între recensămintele populației din 2011 și 2021 (date corelate cu Studiul de Fundamentare 3 – Rețeaua de așezări, așezări informale, populația și incluziunea socială).

Dezvoltare economică:

- Distribuția venitului total la nivel de UATB per locuitor (lei / locuitor) în anul 2022 (date corelate cu Studiul de Fundamentare 13 Capacitatea administrativă de implementare a PATJ Harghita);
- Valoarea cifrei de afaceri per locuitor (lei / locuitor) la nivel de UATB în anul 2021 (date corelate cu Studiul de Fundamentare 4 Resursele naturale și economia);
- Distribuția numărului mediu de salariați/1.000 locuitori la nivel de UATB (2021) (date corelate cu Studiul de Fundamentare 4 Resursele naturale și economia).

Profil spațial și dezvoltare urbană:

- Autorizații de construire (construcții rezidențiale) eliberate la 1.000 de locuitori, pe fiecare UATB în anul 2022.

Infrastructuri publice de bază:

- Distribuția infrastructurii de învățământ la nivel de UATB în anul 2021 (date corelate cu Studiul de Fundamentare 3 – Rețeaua de așezări, așezări informale, populația și incluziunea socială);
- Distribuția infrastructurii sanitare la nivel de UATB în anul 2021 (date corelate cu Studiul de Fundamentare 3 – Rețeaua de așezări, așezări informale, populația și incluziunea socială);

- Distribuția infrastructurii de unități comerciale de mari dimensiuni la nivel de UATB (hypermarket) (date corelate cu Studiul de Fundamentare 3 – Rețeaua de așezări, așezări informale, populația și incluziunea socială);
- Distribuția serviciilor financiar bancare la nivel de UATB (nr. total) (date corelate cu Studiul de Fundamentare 3 – Rețeaua de așezări, așezări informale, populația și incluziunea socială);
- Distribuția infrastructurii culturale la nivel de UATB în anul 2021 (altele decât bibliotecile școlare, date corelate cu Studiul de Fundamentare 11 – Valorificarea potențialului turistic sau balnear);
- Distribuția unităților de agrement și sport din județul Harghita la nivel de UATB (date corelate cu Studiul de Fundamentare 11 – Valorificarea potențialului turistic sau balnear).

Rețele tehnico-edilitare

- Existența infrastructurii de alimentare cu apă și canalizare la nivel de UATB (2021);
- Existența infrastructurii de alimentare cu gaze naturale la nivel de UATB (2021).

Accesibilitate rutieră:

- Accesibilitate rutieră pe principalele artere rutiere (10-60 min) (date corelate cu Studiul de Fundamentare 5 – Organizarea circulației, transporturilor).

2.2.2 Analiza zonelor metropolitane din județul Harghita, definite conform Legii nr. 246/2022 sau constituite

Pentru a putea analiza și a scoate în evidență relațiile de interdependență dezvoltate la nivelul teritoriului din jurul municipiilor de la nivelul județului Harghita, în cadrul acestui capitol au fost supuși analizei o serie de indicatori relevanți contextului. Astfel, mai multe domenii cheie, cum sunt profilul socio-demografic, dezvoltarea economică, profilul spațial și dezvoltarea urbană, infrastructurile publice de bază, rețelele tehnico-edilitare și mobilitatea urbană au fost vizate și analizate la nivelul zonelor metropolitane delimitate conform Legii nr. 246/2022 și constituie la nivelul județului Harghita.

Profil socio-demografic

Caracteristicile socio-demografice de la nivelul zonelor metropolitane sunt componente importante în diagnosticarea teritoriului, acestea oferind informații relevante despre evoluția populației și tendința de dezvoltare a teritoriului și modul în care acesta poate să susțină viitoare creșteri sau descreșteri ale populației. În acest context, unul dintre indicatorii analizați a fost **numărul de locuitori la nivel de UATB**, în urma Recensământului din anul 2021, alături de evoluția populației în perioada 2011-2021. Acești indicatori oferă astfel o perspectivă asupra modului în care populația municipiilor a migrat către UATB din imediata vecinătate a municipiilor, cu precădere în cele din prima coroană de UATB.

La nivelul municipiilor din județul Harghita, situația demografică din anul 2021 se prezintă astfel: municipiul Miercurea Ciuc – 34.484 locuitori, urmat de municipiul Odorheiul Secuiesc – 31.335 locuitori, municipiul Gheorgheni – 15.884 de locuitori și municipiul Toplița cu 12.609 locuitori.

Zona Metropolitană (ZM) a municipiului Miercurea-Ciuc înregistrează în total o populație de 78.103 locuitori, din care aproximativ 34.484 sunt în municipiul Miercurea Ciuc, reprezentând circa 43% din populația zonei metropolitane. La nivelul zonei metropolitane, Vlăhița reprezintă singurul UATB care înregistrează o populație de peste 5000 locuitori, de aproximativ 6.500 de locuitori (cu toate acestea orașul Vlăhița se află sub limita minimă de 10.000 locuitori prevăzută pentru orașe prin Legea nr. 351/2001), urmat de UATB Ciucsângeorgiu cu aproximativ 4.890 de locuitori, Frumoasa cu 3.581 de locuitori și Lueta cu 3.338 de locuitori. Se observă o dezvoltare mai accentuată a UATB din lungul principalelor axe de transport naționale pe direcția N-S și implicit din zona depresionară Miercurea Ciuc, contextul geografic jucând astfel un rol important în dezvoltarea zonei metropolitane, fapt reliefat de componenta ADI ZM Ciuc.

Nouă dintre unitățile administrativ teritoriale de bază componente, reprezentând mai mult de jumătate, înregistrează o populație cuprinsă între 2.000 și 3.000 de locuitori: Mărtiniș (2.817 locuitori), Ciceu (2.711 locuitori), Siculeni (2.511 locuitori), Sâncrăieni (2.476 locuitori), Lelicieni (2.471 locuitori), Mădăraș (2.093 locuitori), Sântimbru (2.066 locuitori), Păuleni-Ciuc (2.057 locuitori) și Căpâlnița (2.036 locuitori). În plus, alte trei dintre UATB componente ale ZM Miercurea Ciuc se regăsesc sub pragul de 2.000: Racu (1.599 locuitori), Ocland (1.270 locuitori) și Merești (1.243 locuitori). Astfel, UATB din a doua coroană de UATB – Vlăhița, Lueta, Frumoasa și Ciucsângeorgiu – prezintă cele mai mari dimensiuni demografice din ZM Miercurea Ciuc.

Situația nu este cu mult mai diferită în zona delimitată a ADI Zona Metropolitană Ciuc, unde peste jumătate dintre UATB componente se mențin între 2.001 – 3.000 de locuitori. Diferența este dată de faptul că în această structură sunt incluse mai multe UATB cu populație cuprinsă între 5.000 – 10.000 de locuitori: UATB Sândominic și UATB Lunca de Jos la care se adaugă 3 comune cu populație cuprinsă între 3.000 – 5.000 de locuitori: Sânsimion și Lunca de Sus.

Existența unui număr mare de comune cu număr foarte mic de locuitori face necesară reconsiderarea statutului administrativ al acestora (cele mai multe fiind UATB care au luat ființa după anul 2000) și unirea acestora în unități administrative de dimensiuni mai mari și cu o capacitate mai mare de a asigura infrastructurile tehnice și serviciile publice de bază.

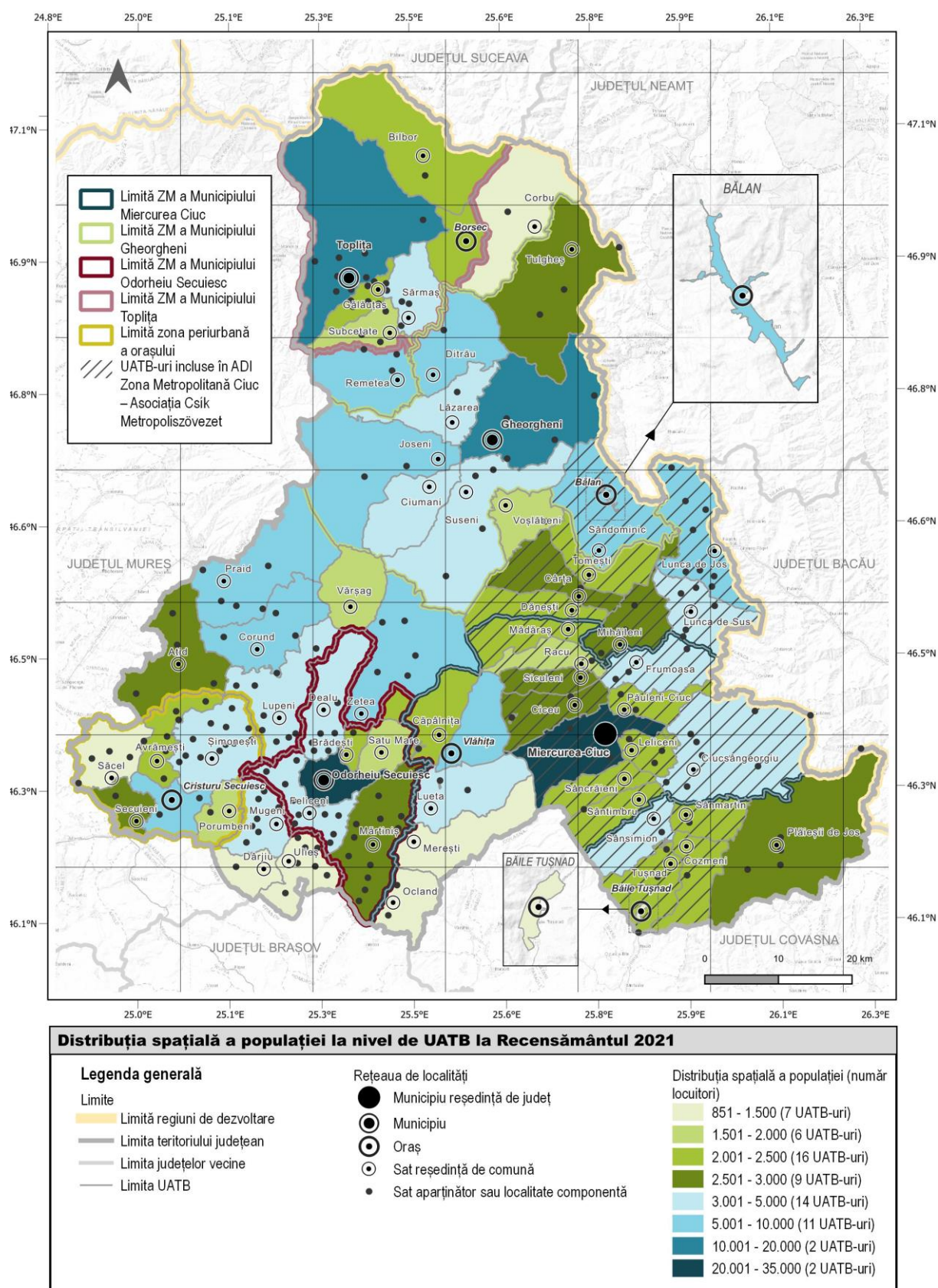
Zona Metropolitană (ZM) a Municipiului Gheorgheni înregistrează o populație totală de aproximativ 52.596 de mii de locuitori, din care 15.884 sunt în municipiul Gheorgheni (reprezentând circa 30% din populația zonei metropolitane). La nivelul ZM, populația la nivelul UATB este distribuită uniform pe suprafața teritoriului, fiecare având o populație de peste 3.000 de locuitori, excepție făcând UATB Tulgheș cu aproximativ 2.941 de locuitori. Maximul zonei este atins în municipiul Gheorgheni acesta fiind urmat de UATB Sândominic, Bălan, Ditrău și Joseni cu o populație cuprinsă între 5.268 și 5.667 de locuitori. Acestea sunt urmate de UATB Suseni (4.944 locuitori), Ciumani (3.881 locuitori) și Lăzarea (3.313 locuitori).

Zona Metropolitană (ZM) a municipiului Odorheiu Secuiesc înregistrează o populație totală de 45.815 de locuitori, din care municipiul Odorheiu Secuiesc însumează cea mai mare pondere, de 31.335 de locuitori (reprezentând circa 68% din populația zonei metropolitane). Populația celor 5 comune este cuprinsă între 1.995 de locuitori (UATB Satu Mare) (UATB Brădești cu 2.122 locuitori) și 4.098 locuitori în UATB Dealu.

Zona Metropolitană (ZM) a Municipiului Toplița înregistrează o populație totală de doar 24.417 de locuitori, fiind valoarea cea mai scăzută în rândul celor 4 zone metropolitane din județul Harghita. La nivelul ZM, municipiul Toplița înregistrează cel mai mare număr de locuitori, respectiv 12.609 de locuitori (reprezentând circa 50% din populația zonei metropolitane).

Acesta este urmat de UATB Sărmaș care înregistrează o populație de 3.366 de locuitori. UATB-urile Bilbor, Borsec și Gălăuș înregistrează o populație cuprinsă între 2.039 și 2.391 de locuitori, iar minimul este înregistrat în UATB Subcetate, cu 1.684 de locuitori.

În afară de municipiile polarizatoare niciuna dintre zonele metropolitane din județ nu are în componența sa UATB cu o populație mai mare de 10.000 de locuitori, zonele cele mai atractive din punct de vedere al numărului mare de locuitori fiind în continuare municipiul reședință de județ Miercurea Ciuc, urmat de municipiul Odorheiu Secuiesc. Dimensiunile demografice reduse ale celor mai multe comune din zonele metropolitane aferente celor 4 municipii pot indica o dependență crescută față de serviciile publice existente în municipii și necesitatea formării unor forme de cooperare în vederea facilitării accesului la aceste servicii.

Cartograma nr. 3: Distribuția spațială a populației la nivel de UATB în județul Harghita

Sursa: RPL 2021

În ceea ce privește **evoluția demografică**, zonele metropolitane din județul Harghita, cu puține excepții (câteva comune din jurul municipiilor Miercurea Ciuc și Odorheiu Secuiesc) prezintă o tendință de scădere sau scădere accelerată a populației. Astfel, în perioada 2011-2021, pentru Zona Metropolitană a Municipiului Miercurea-Ciuc, creșteri considerabile ale numărului de locuitori sunt înregistrate în Feliceni (4,4%) și Păuleni-Ciuc (11%), acestea fiind situate la mai puțin de 8 km de municipiul reședință de județ. Dintre UATB din prima și a doua coroană, doar Ciceu (1,2%) (aflat în prima coroană), Căpâlnița (0,5%), Sântimbru (0,1%) și Ciucsângeorgiu (0,9%) (aflate în a doua coroană) mai înregistrează valori pozitive, restul UATB fiind marcate de scăderi ale populației.

Tot la nivelul ZM a municipiului Miercurea Ciuc, cele mai importante scăderi ale populației sunt evidențiate în UATB Miercurea Ciuc (-13,0%) urmat de UATB Siculeni (-8,6%), Merești (-7,7%), Vlăhița (-6,6%) și Mădăraș (-5,1%). UATB precum Racu, Frumoasa, Lueta, Ocland și Sâncrăieni au înregistrat scăderi cuprinse între -4,9% și 0%.

În ceea ce privește structura ADI Zona Metropolitană Ciuc, doar 6 dintre UATB componente înregistrează un trend pozitiv, cele mai importante creșteri fiind cele ce se suprapun cu ZM Miercurea-Ciuc definită prin Legea nr. 246/2022 și la care se adaugă UATB Cozmeni cu o creștere de 0,5%. În plus, la acest nivel teritorial UATB Băile Tușnad a înregistrat una dintre cele mai mari scăderi ale populației, respectiv de -19,6%.

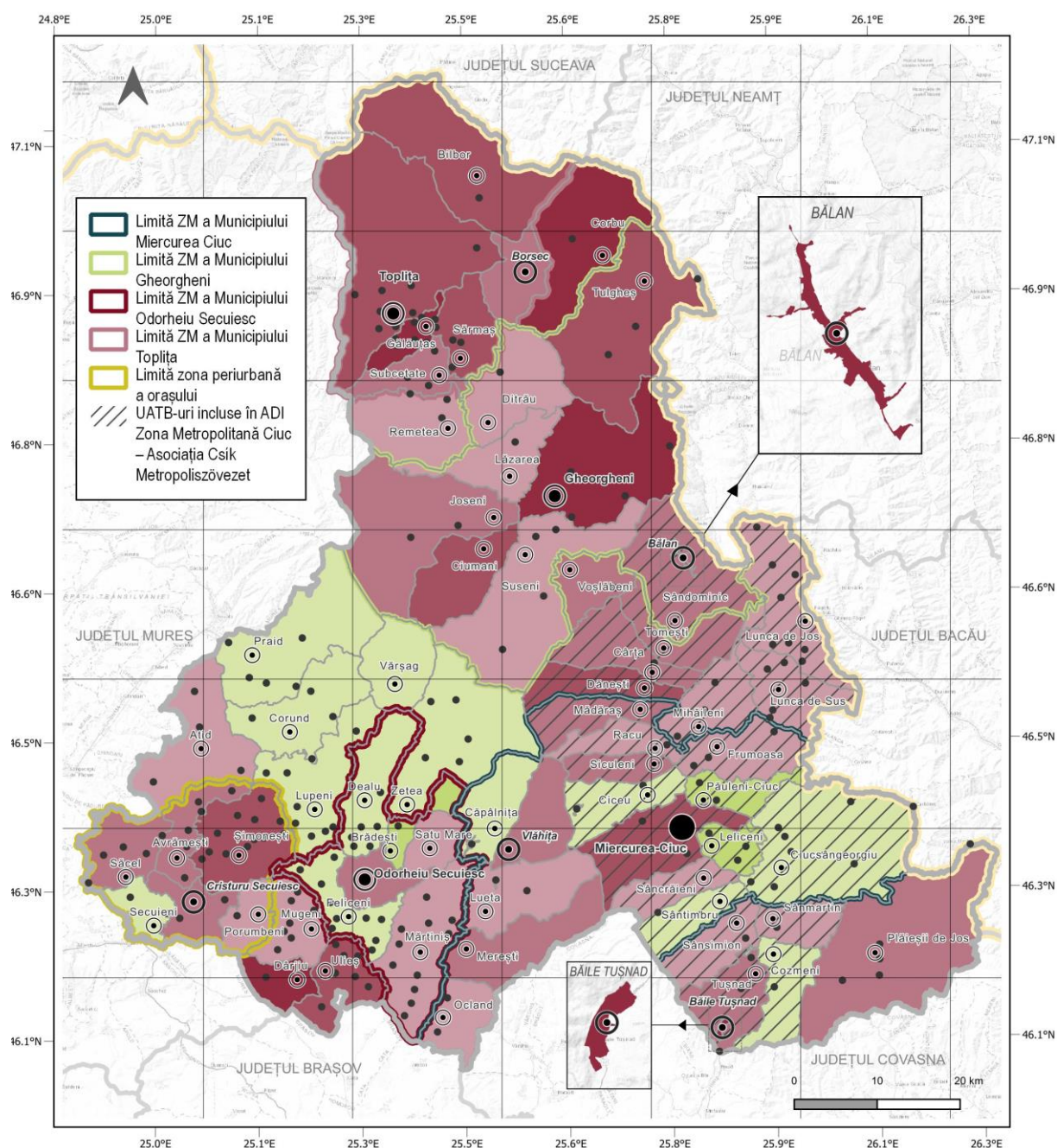
La nivelul Zonei Metropolitane a Municipiului Gheorgheni nu se înregistrează valori pozitive în ceea ce privește evoluția procentuală a populației în niciun UATB component, municipiul Gheorgheni înregistrând o scădere de aproximativ -15,7% a populației în perioada 2011-2021, acesta fiind în top 5 cele mai mari scăderi ale populației la nivel județean după UATB Gălăuțăș (-22,5%), Dârjiu (-21,7%), Băile Tușnad (-19,6%) și Corbu (-18,6%).

La polul opus se situează Zona Metropolitană a municipiului Odorheiu Secuiesc, unde trendul este preponderent unul pozitiv, cu excepția UATB Mărtiniș, unde este înregistrată o scădere de -0,7% a populației și a UATB Satu Mare cu stagnare a evoluției populației. Municipiul Odorheiu Secuiesc înregistrează însă cea mai mare scădere a populației de -9,3%, însă mult mai mică în comparație cu municipiile Toplița, Gheorgheni și Miercurea Ciuc.

Cele mai mari creșteri ale populației se înregistrează în UATB Brădești, acesta înregistrând a treia cea mai mare creștere din județ în perioada 2011-2021, populația crescând cu 9,8% după UATB Lelicieni și Păuleni-Ciuc (din Zona Metropolitană a municipiului Miercurea Ciuc).

Zona Metropolitană a Municipiului Toplița nu înregistrează nicio valoare pozitivă a indicatorului de evoluție a populației în perioada analizată, în municipiul Toplița fiind înregistrată o scădere de -10,5% a populației. Cele mai mari scăderi se înregistrează în UATB Gălăuțăș (-22,5%) și Corbu (-18,6%), fiind printre valorile extreme la nivel județean.

Trendul general al evoluției procentuale a populației din mediul urban din județ este unul negativ, toate municipiile fiind marcate de scăderi considerabile, municipiul Gheorgheni și Miercurea Ciuc având unele dintre cele mai mari scăderi ale populației, de -15,7% și respectiv -13,0%, urmate de Toplița cu -10,5% și Odorheiu Secuiesc cu -9,7%, în timp ce localitățile rurale din proximitatea acestora încep să crească.

Evoluția procentuală a populației la nivel de UATB între recensăminte, 2011 - 2021

Legenda generală

- Limite**
- Limită regiuni de dezvoltare
 - Limita teritoriului județean
 - Limita județelor vecine
 - Limita UATB

Rețeaua de localități

- Municipiu reședință de județ
- ⊙ Municipiu
- ⊙ Oraș
- ⊙ Sat reședință de comună
- Sat aparținător sau localitate componentă

Evoluția populației în intervalul 2011 - 2021

- sub -15% (5 UATB-uri)
- 14.9% - -10% (10 UATB-uri)
- 9.9% - -5% (17 UATB-uri)
- 4.9% - 0% (18 UATB-uri)
- 0.1% - 5% (14 UATB-uri)
- peste 5.1% (3 UATB-uri)

Cartograma nr. 4: Evoluția procentuală a populației la nivel de UATB între recensăminte, 2011-2021

Sursa: RPL 2011, RPL 2021

Tendința migrării către UATB rurale din zona metropolitană nu este neapărat consecventă, fiind observată preferința unor UATB, precum Păuleni-Ciuc sau Lelicieni pentru ZM a Municipiului Miercurea-Ciuc sau UATB Brădești pentru ZM a Municipiului Odorheiu Secuiesc. În același timp, se poate observa o preferință mai mare pentru UATB cu destinație turistică – Praid, Corund, Vârșag, Zetea, Dealu sau Feliceni.

Dezvoltare economică

Dimensiunea economică joacă un rol important în analiza modului de dezvoltare a zonelor metropolitane și relațiile de interdependență care se formează între UATB, punând în evidență pe de o parte activitatea economică mai accentuată în anumite UATB și pe de altă parte, oportunitățile de dezvoltare ale teritoriului în ceea ce privește competitivitatea economică care există la nivelul zonelor metropolitane.

Distribuția venitului total la nivel de UATB per locuitor din anul 2022 pune în valoare cele mai echilibrate zone din punct de vedere al veniturilor raportat la numărul de locuitori.

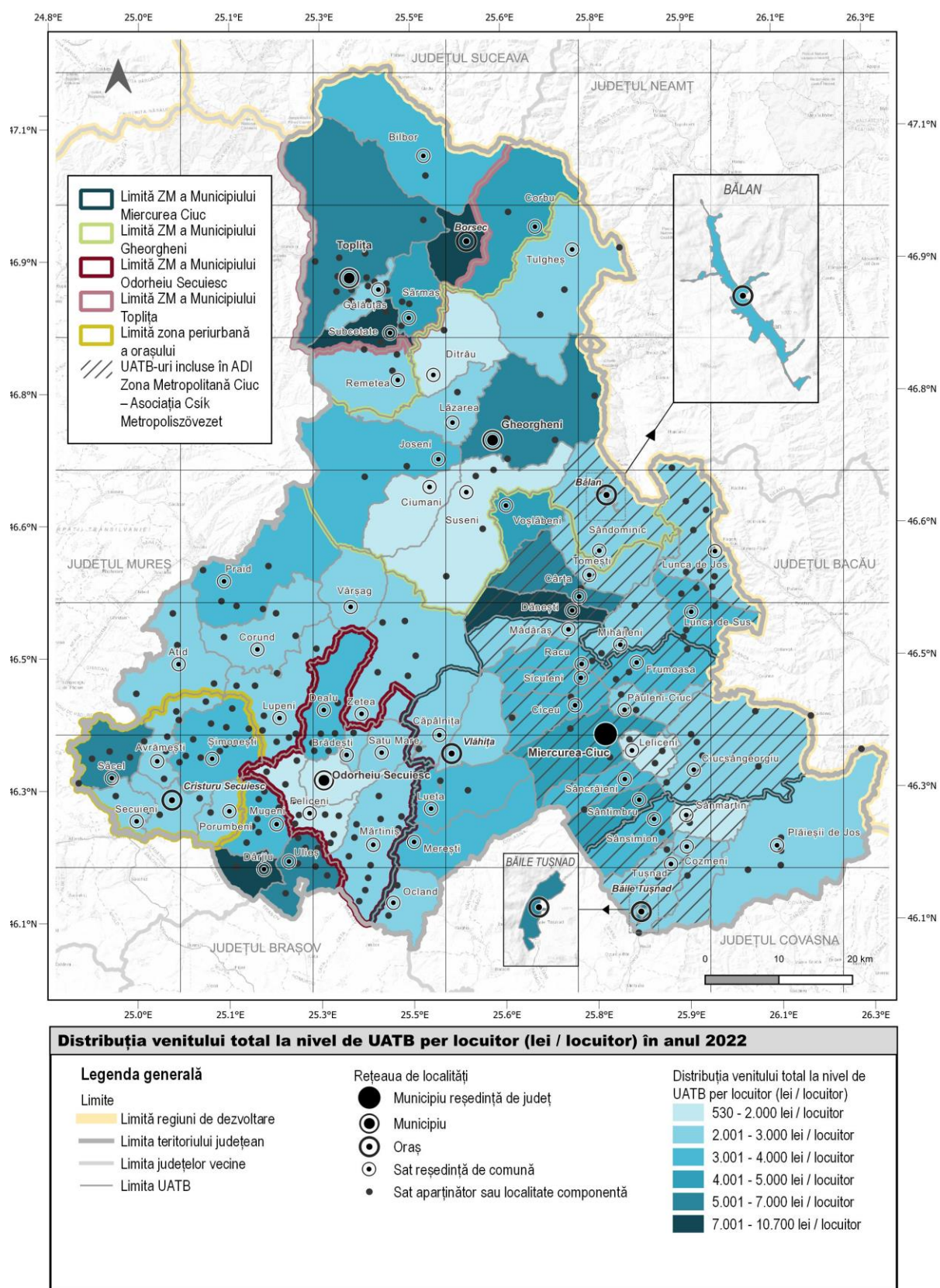
La nivelul Zonei Metropolitane a Municipiului Miercurea Ciuc, UATB Miercurea Ciuc înregistrează o valoare de 4.186 lei/locuitor, alături de UATB Sântimbru care înregistrează o valoare mai mare, respectiv de 4.238 lei/locuitor. La nivelul celorlalte UATB din ZM a Municipiului Miercurea Ciuc, valorile înregistrate sunt cuprinse între 3.100 și 4.000 lei/locuitor, acestea fiind raportate la nivelul UATB din lungul principalei axe de transport naționale de la Miercurea Ciuc către municipiul Gheorgheni și care cuprinde UATB: Sâncrăieni, Ciceu, Siculeni, Racu, Dănești (inclus la nivel ADI ZM Ciuc) și Cârța (inclus la nivel ADI ZM Ciuc). Fără a ne limita la acestea, alte UATB cu valori cuprinse între 3.100 și 4.000 lei/locuitor la nivelul ZM a Municipiului Miercurea Ciuc sunt: Lueta, Merești și Frumoasa. Cea mai mică valoare se înregistrează în UATB Lelicieni – 1.648 lei/locuitor.

La nivelul Zonei Metropolitane Gheorgheni, valoarea cea mai mare înregistrată este la nivelul municipiului Gheorgheni, respectiv 6.391 lei/locuitor, cele mai mari legături de interdependență fiind cu UATB Bălan – cu o valoare de 3.034 lei/locuitor urmat de UATB Joseni – cu o valoare de 3.149 lei/locuitor. Mai mult decât atât, în Ditrău venitul total distribuit per locuitor este de doar 536,40 lei, fiind cea mai mică valoare înregistrată pe teritoriul județului în anul 2022, urmată de cea din, Ciumani cu 1.601,27 lei/locuitor și Suseni cu 1.644,63 lei/locuitor.

La nivelul Zonei Metropolitane a Municipiului Odorheiu Secuiesc, municipiul Odorheiu Secuiesc prezintă o valoare scăzută a venitului total raportat la locuitor, alături de UATB Feliceni. Cu toate acestea, celelalte UATB din prima coroană de UATB a municipiului Odorheiu Secuiesc înregistrează valori relativ ridicate ale venitului raportat la locuitor, cel mai mare venit fiind raportat în UATB Dealu – 3.447 lei/locuitor, urmat de Brădești – 2.045 lei/locuitor, Satu Mare – 2.418 lei/locuitor și Mărtiniș – 2.306 lei/locuitor.

Zona Metropolitană a Municipiului Toplița cuprinde două dintre UATB cu venituri totale de peste 7.000 de lei/locuitor, Subcetate fiind pe locul doi la nivel județean cu 8.617 lei/locuitor, în timp ce Borsec se poziționează pe locul patru cu 7.968 lei/locuitor iar Toplița pe locul 7 cu 5.796 lei/locuitor. Aceasta este singura zona care nu înregistrează valori de sub 2.000 de lei, cel mai mic venit total distribuit per locuitor fiind în Gălăuțaș (2.154 lei/locuitor).

Per ansamblu, din punct de vedere al venitului total la nivel de UATB, cele mai mari valori se înregistrează în zona metropolitană Toplița, zonă cu un puternic caracter turistic, orașul Borsec înregistrând unele dintre cele mai mari valori din județ.

Cartograma nr. 5: Distribuția venitului total la nivel de UATB per locuitor (lei/locuitor) în anul 2022

Sursa: Direcția pentru Politici Fiscale și Bugetare Locale, Venituri și cheltuieli UAT

Valoarea cifrei de afaceri per locuitor la nivelul UATB în anul 2021 ajută la identificarea zonelor cu potențial de creștere economică la nivelul zonelor metropolitane, pe baza unor valori foarte ridicate ale acesteia.

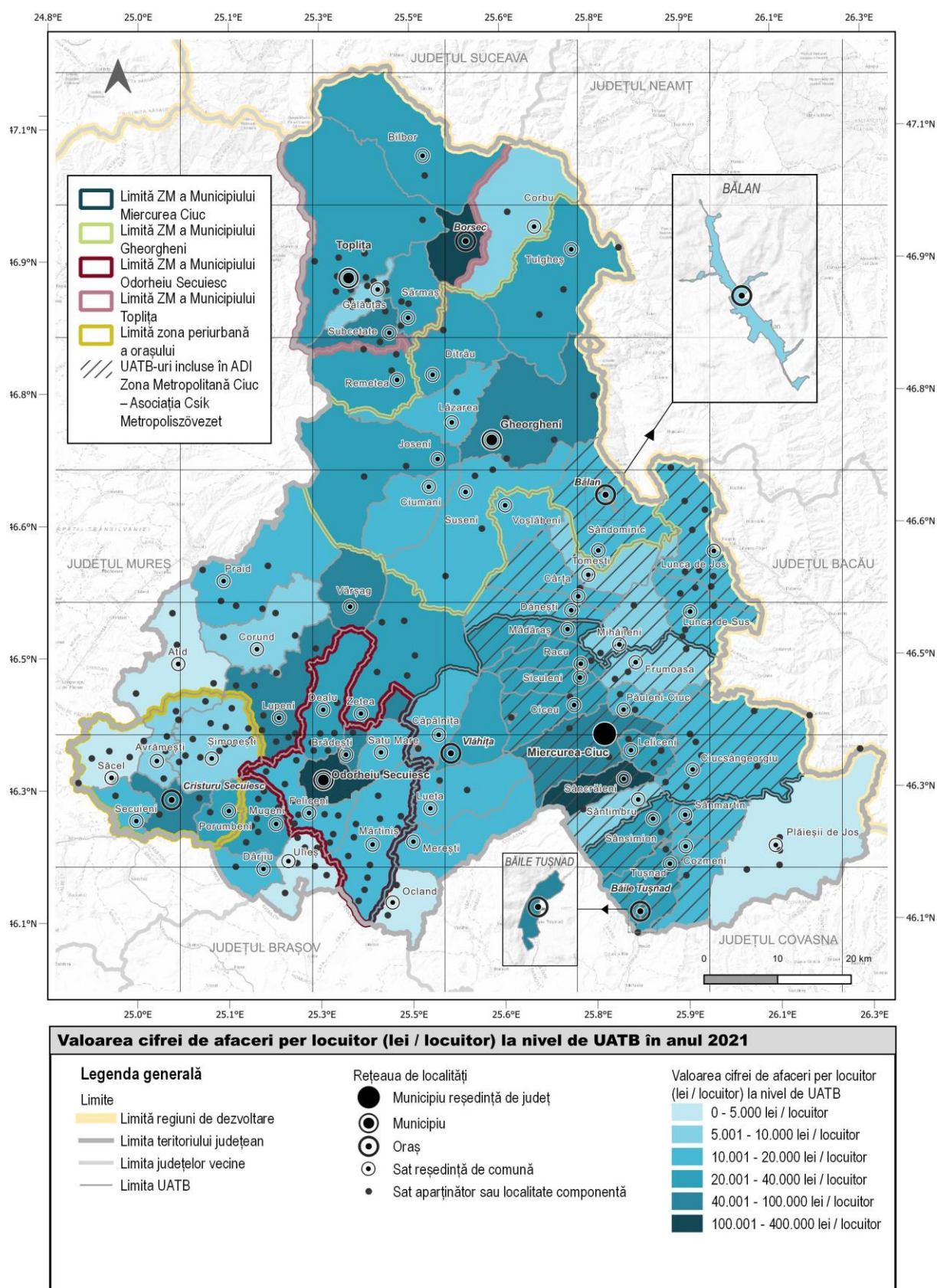
Zona Metropolitană a Municipiului Miercurea-Ciuc conține în prima coroană UATB Sâncrăieni, ce ocupă a treia poziție la nivel județean din punct de vedere al indicatorului analizat, cu o cifră de afaceri de totală de 100.646 lei/locuitor, aceasta depășind chiar și valoarea din municipiul reședință de județ (89.896 lei/locuitor). Cu toate acestea, restul UATB componente au doar un potențial moderat de dezvoltare pe baza cifrei de afaceri, cele mai frecvente valori fiind cele cuprinse între 20.001 și 40.000 de lei/locuitor în UATB: Vlăhița, Ciceu, Siculeni, Racu, Mădăraș sau Lelicieni.

Valori ușor reduse între 10.001 și 20.000 se regăsesc la nivelul UATB Ciucsângeorgiu, Păuleni-Ciuc, Lueta, Merești au Căpâlnița. În plus, este singura zona metropolitană ce conține un UATB cu o valoare a cifrei de afaceri de sub 5.000 lei/locuitor, reprezentat de UATB Ocland (4.645 lei/locuitor).

La nivelul Zonei Metropolitane a Municipiului Gheorgheni cea mai ridicată cifră de afaceri este cea din municipiu Gheorgheni, aceasta având o valoare de 52.323 lei/locuitor. UATB Joseni este următoarea din punct de vedere al valorii cifrei de afaceri per locuitor reușind să ajungă la 31.321 lei/locuitor, urmat de Tulgheș cu 23.155 lei/locuitor și Ditrău cu 20.136 lei/locuitor. La nivelul ZM a Municipiului Gheorgheni valoarea minimă se înregistrează în UATB Bălan (6.704 lei/locuitor), fiind printre cele mai mici de pe suprafața teritoriului analizat.

În Zona Metropolitană a Municipiului Odorheiu Secuiesc cel mai mare potențial de dezvoltare este în municipiul polarizator, acesta având o cifră de afaceri de 149.992 lei/locuitor (valoare cu mult peste municipiul reședință de județ), dar și în UATB Brădești unde valoarea acesteia este de 95.334 lei/locuitor. Mai mult decât atât în ZM a Municipiului Odorheiu Secuiesc nu există nicio valoare sub cea de 11.714 lei/locuitor aceasta fiind înregistrată în UATB Mărtiniș.

Conform datelor analizate, Zona Metropolitană a Municipiului Toplița are un potențial ridicat de creștere economică, aceasta înglobând UATB Borsec, care în anul 2021 a fost liderul județean în ceea ce privește cifra de afaceri raportată la numărul de locuitori cu o valoare de 388.540 lei/locuitor (de peste 4 ori mai mult decât Miercurea Ciuc). În plus, în afară de Gălăuțas, unde este atinsă valoarea minimă a ZM a Municipiului Toplița de 7.209 lei/locuitor, toate celelalte unități teritoriale componente au cifre de afaceri de peste 20.000 lei/locuitor.

Cartograma nr. 6: Valoarea cifrei de afaceri per locuitor (lei/locuitor) la nivel de UATB în anul 2021

Sursa: INS TEMPO, <https://www.topfirme.com/>

Distribuția numărului de salariați la 1000 locuitori la nivel de UATB în anul 2021 completează seria de indicatori economici, punând în evidență faptul că mediul urban este în general cel ce reușește să concentreze forța de muncă, cele mai mari valori fiind atinse în orașul Borsec (679 salariați/1000 locuitori), municipiul Miercurea-Ciuc (518 salariați), municipiul Odorheiu Secuiesc (427 salariați), municipiul Gheorgheni (311 salariați), orașul Băile Tușnad 294 salariați, orașul Cristuru Secuiesc (233 salariați, municipiul Toplița (231 salariați) și orașul Vlăhița cu 200 salariați.

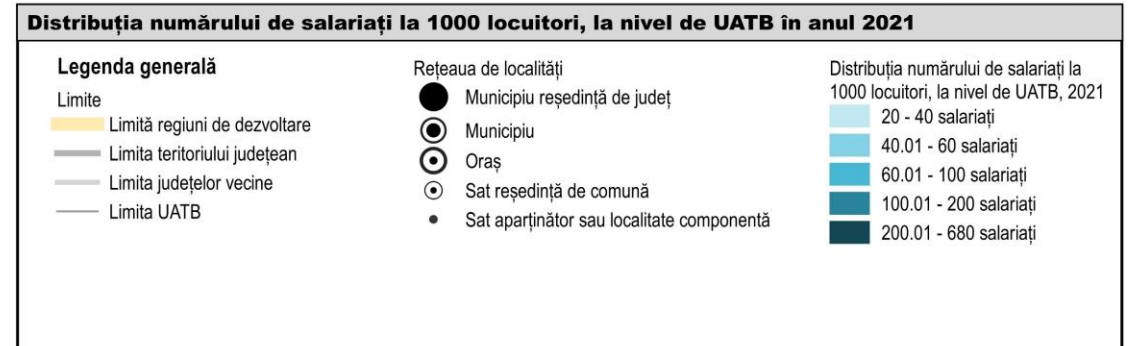
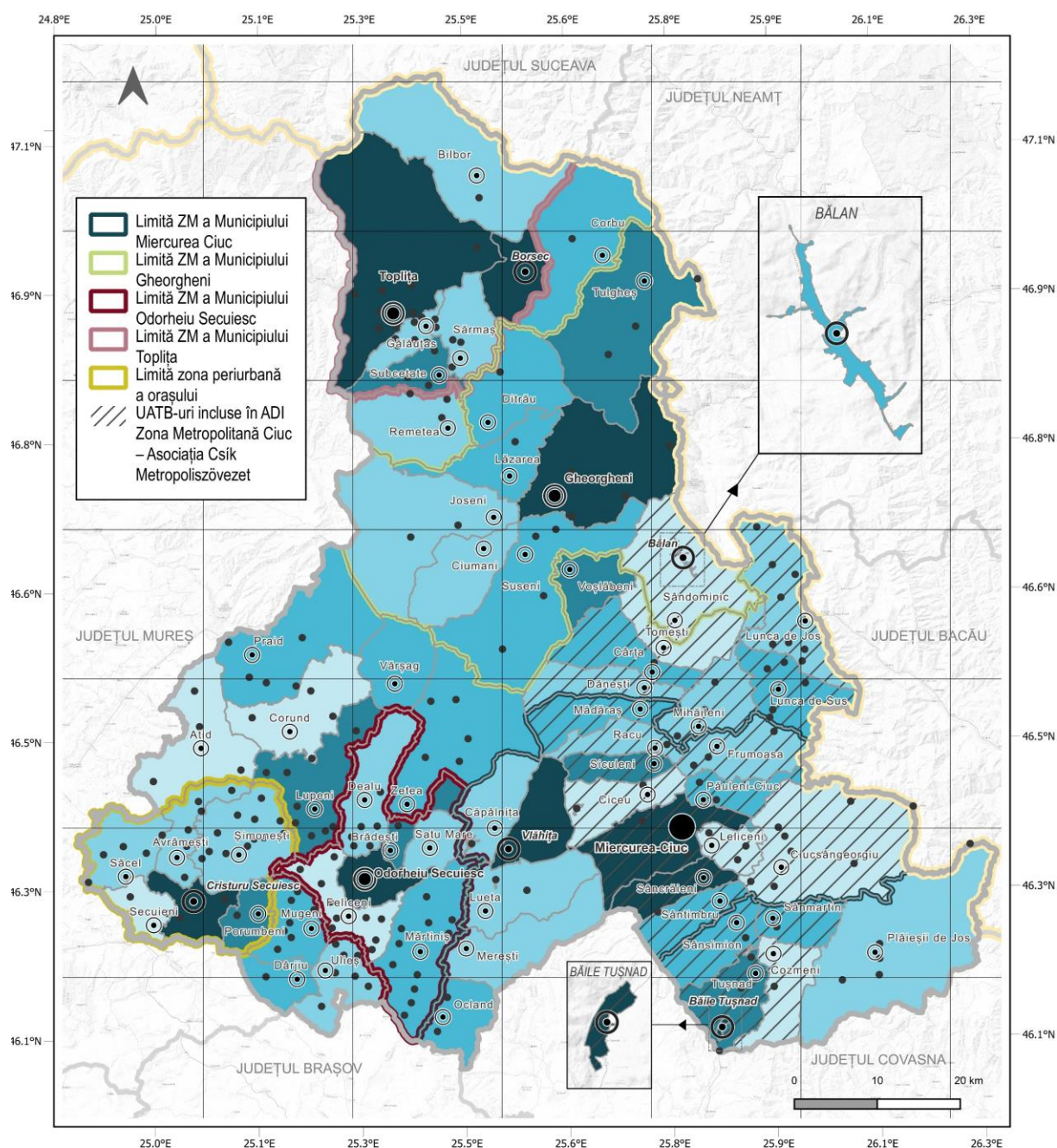
La nivelul Zonei Metropolitane Miercurea-Ciuc, municipiul Miercurea Ciuc alături de UATB Sâncrăieni și Vlăhița prezintă valorile cele mai mari înregistrate ale numărului de salariați la 1000 locuitori pentru anul 2021. Din prima coroană de UATB, valori crescute ale numărului de salariați la 1000 locuitori sunt și în UATB Lueta (40 salariați), Merești (40 salariați) și Păuleni-Ciuc (60 salariați), iar cele mai scăzute valori se regăsesc la nivelul UATB Ciceu (31 salariați) și Lelicieni (39 salariați), acestea fiind și UATB în care cei mai mulți angajați migrează către municipiul reședință de județ pentru a locul de muncă.

La nivelul ADI ZM Ciuc, cele mai mari valori ale angajaților, pe lângă cele prezentate anterior, se înregistrează și în UATB Băile Tușnad (294 salariați) acest lucru fiind pus și pe fondul statutului de stațiune turistică și în UATB Tușnad (121 salariați).

Zona Metropolitană a Municipiului Gheorgheni și Zona Metropolitană a Municipiului Odorheiu Secuiesc nu includ pe lângă municipiul polarizator niciun UATB cu un număr de salariați raportat la 1000 de locuitori de peste 200. Mai mult decât atât, fiecare conține câte o singură comună ce se încadrează în următorul prag de 101 – 200 de salariați, respectiv Tulgheș (106) și Brădești (142), dar și câte o comună în pragul inferior de sub 40 de salariați la 1000 de locuitori, în Sândominic (35) și Felicieni (39).

Situația din Zona Metropolitană a Municipiului Toplița este una considerabil mai bună, aceasta incluzând pe lângă municipiul Toplița (231 salariați), orașul Borsec, dar și comuna Subcetate cu un număr de 127 salariați la 1.000 de locuitori. Cu toate acestea, celelalte unități administrativ teritoriale de bază sunt încadrate în pragul de 41-60 de salariați.

Numărul de salariați la 1000 locuitori la nivel de UATB evidențiază interdependența rural-urban, marea majoritate a forței de muncă fiind concentrată în mediile urbane, excepție făcând UATB Sâncrăieni din imediata vecinătate a municipiului reședință de județ.

Cartograma nr. 7: Distribuția numărului de salariați / 1000 de locuitori la nivel de UATB în anul 2021

Sursa: INS TEMPO

Profil spațial și dezvoltare urbană

Zona metropolitană este caracterizată, din perspectiva auditului teritorial, ca structură și profil, printr-o serie de indicatori care reflectă dezvoltarea economică și socială, așa cum reiese din indicatorii analizați anterior. Pentru o analiză mai detaliată a zonelor metropolitane, așa cum au fost ele definite de Legea 246/2022, este nevoie și de o analiză urbanistică și teritorială a acestor zone.

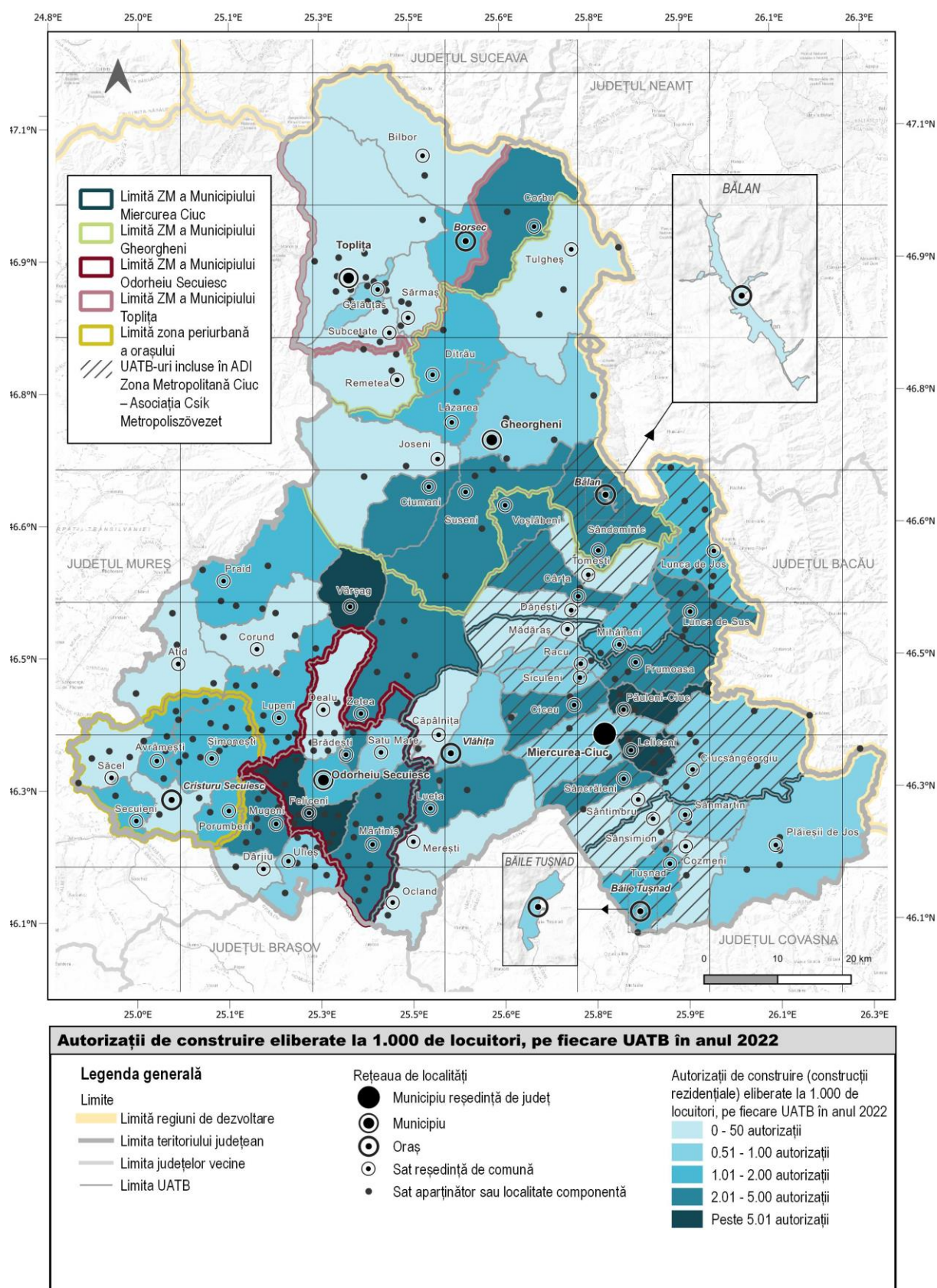
Un indicator relevant pentru dezvoltarea urbanistică și teritorială a UATB din zonele metropolitane este numărul autorizațiilor de construire eliberate raportat la 1.000 de locuitori. Analiza acestor date scoate în evidență faptul că zonele aflate în imediata proximitate a municipiilor sunt în principiu cele pentru care au fost acordate cele mai multe autorizații de construire în anul 2022, deci implicit cele în care se înregistrează tendințe de expansiune teritorială sau de îndesire a zonelor construite existente.

La nivelul Zonei Metropolitane a Municipiului Miercurea-Ciuc se evidențiază UATB din prima coroană a municipiului Miercurea-Ciuc, cele mai multe autorizații de pe teritoriul județului fiind înregistrate în UATB Lelicieni (12,23 autorizații/1.000 locuitori) și Păuleni-Ciuc (9,63 autorizații/1.000 locuitori). În plus, alte 5 UATB-uri atât din prima cât și a doua coroană au primit între 2 și 5 autorizații în anul 2021, printre care se regăsesc Sâncrăieni (3,02 autorizații/1.000 locuitori) sau Lueta (2,21 autorizații/1.000 locuitori).

Cu toate acestea, există și unități administrativ teritoriale de bază care în anul de analiză nu au fost eliberate nicio autorizație (UATB Merești, Sântimbru, Ocland) sau care au fost eliberate sub 0,5 autorizații raportate la 1.000 de locuitori (UATB Căpâlnița, Mădăraș).

Diferențele dintre ZM Miercurea-Ciuc și Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Ciuc din punct de vedere al acestui indicator nu sunt foarte mari, în cea din urmă neexistând comune cu peste 5 autorizații eliberate la 1.000 de locuitori. Numărul de autorizații eliberate în UATB-urile ce fac parte din ADI se încadrează preponderent în partea de mijloc și inferioară a clasamentului, excepție făcând UATB Cârța (2,22 autorizații/1.000 locuitori), Lunca de Sus (2,06 autorizații/1.000 locuitori) și Sândominic (2,73 autorizații/1.000 locuitori).

La nivelul Zonei Metropolitane a Municipiului Gheorgheni, cele mai multe autorizații de construire s-au eliberat în Sândominic (2,73 autorizații/1.000 locuitori), Suseni (2,13 autorizații/1.000 locuitori) și Ciumani (2,32 autorizații/1.000 locuitori) urmate de UATB Lăzarea (1,12 autorizații/1.000 locuitori) și Ditrău (1,93 autorizații/1.000 locuitori) lucru care ilustrează un interes mai ridicat pentru UATB din partea de sud a municipiului Gheorgheni în comparație cu acesta.

Cartograma nr. 8: Autorizații de construire eliberate la 1.000 de locuitori, pe fiecare UATB în anul 2022

Sursa: INS Tempo (LOC108B)

La nivelul Zonei Metropolitane a Municipiului Odorheiu Secuiesc autorizațiile au fost acordate cu precădere în comuna Feliceni (6,00 autorizații/1.000 locuitori), restul valorilor fiind sub 2,5 autorizații la 1.000 de locuitori. Cel mai mic număr de autorizații revine UATB Dealu (0,48 autorizații/1.000 locuitori), iar UATB Satu Mare fiind de asemenea sub limita de o autorizație la 1.000 locuitori, cu 0,95 autorizații /1.000 locuitori acordate în anul 2022.

La nivelul Zonei Metropolitane a Municipiului Toplița, singurele UATB cu valori ușor crescute ale autorizațiilor eliberate sunt Borsec – 1,52 autorizații/1.000 locuitori și Gălăuș – 0,85 autorizații/1.000 locuitori. La nivelul municipiului Toplița nu s-au înregistrat autorizații eliberate pentru anul 2022, în aceeași situație fiind și UATB Sărmaș, Subcetate și Bilbor.

Tendința de dezvoltare a localităților aflate în imediata vecinătate a municipiului reședință de județ se poate corela cu evoluția populației din perioada 2011-2021, unde Păuleni-Ciuc și Lelicieni înregistrau ca și în acest caz cele mai importante creșteri. Tendința populației din mediul urban este de a se reorienta către mediul rural, dar totuși în apropierea unui centru urban de importanță locală.

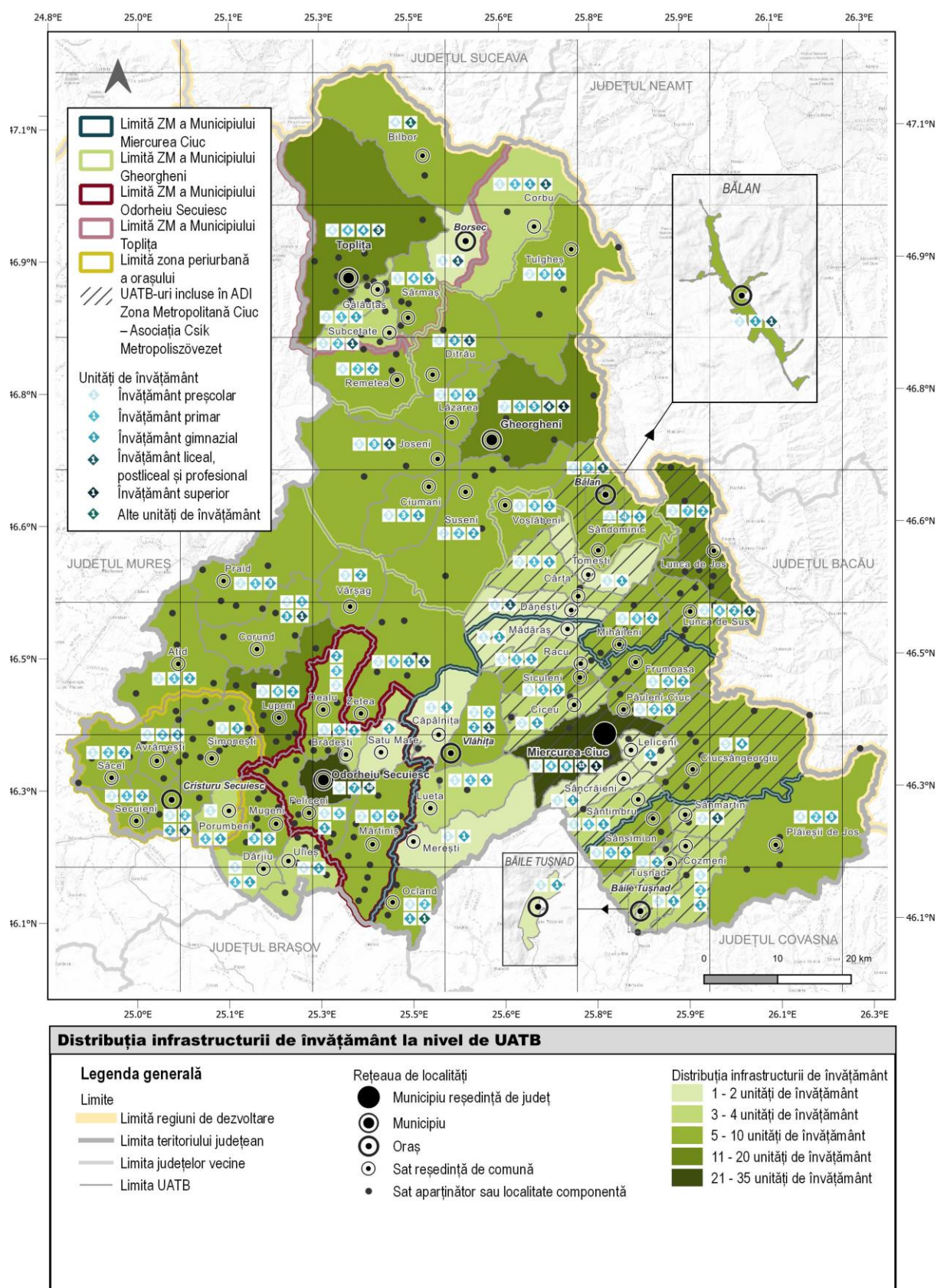
Infrastructuri publice de bază

Infrastructura de învățământ este un criteriu primordial în dezvoltarea comunităților, aceasta fiind indispensabilă din orice localitate în special pentru ciclurile preșcolare și primare. Municipiile și orașele din județul Harghita, sunt deservite de grădinițe, școli primare, școli gimnaziale, licee, dar și de unități de învățământ superior în Miercurea-Ciuc și Gheorgheni.

La nivelul Zonei Metropolitane a Municipiului Miercurea-Ciuc se regăsesc cele mai multe unități de învățământ, majoritatea fiind înregistrate la nivelul municipiului Miercurea Ciuc, acesta fiind deservit de 35 de unități de învățământ, împărțite în creșe, grădinițe, școli primare, școli gimnaziale, licee, școli profesionale, postliceale și unități de învățământ superior. La nivelul UATB-urilor din cele 2 coroane ale municipiului Miercurea Ciuc, doar orașul Vlăhița este deservit de un liceu, în timp ce restul comunelor își întrerup oferta educațională la nivelul ciclului gimnazial. UATB Lelicieni este deservit de o singură unitate de învățământ, aceasta fiind nevoită să acopere toate tipologiile de învățământ de la ciclul preșcolar până la cel gimnazial. În comunele Ciucsângeorgiu, Ciceu, Merești, Sâncrăieni, Căpâlnița, Mădăraș școlile gimnaziale dispun și de clase pentru ciclul primar, deservind astfel toate ciclurile de învățământ pre-liceal. Cu toate acestea, pentru un parcurs educațional complet, aceste UATB-uri depind de infrastructura din centrul polarizator sau din orașul Vlăhița.

La nivelul ADI Zona Metropolitană Ciuc există o ofertă educațională mai bogată în ceea ce privește învățământul liceal, UATB Sânmartin, Dănești și Lunca de Sus fiind deservite fiecare de câte un liceu. Chiar dacă UATB Lunca de Jos reușește să depășească pragul de 10 instituții de învățământ, comuna acoperă dezvoltarea academică doar pe parcursul ciclului preșcolar, primar și gimnazial.

Municipiul Gheorgheni dispune de o ofertă educațională mai redusă, cu doar 18 unități de învățământ, dar este deservit de toate tipologiile de învățământ. Infrastructura de la nivelul zonei metropolitane este susținută de liceele din Joseni, Ditrău și Bălan, acestea fiind singurele UATB-uri din Zona Metropolitană Gheorgheni care împreună cu municipiul polarizator acoperă toate ciclurile de învățământ pre-universitar. Comunele Suseni, Lăzarea, Tulgheș și Ciumani, Sândominic dispun fiecare de câte 6, respectiv 7 unități de învățământ care deservesc ciclurile preșcolar, primar și gimnazial.

Cartograma nr. 9: Distribuția infrastructurii de învățământ la nivel de UATB în anul 2021

Sursa: INS Tempo, Sistemul Informatic Integrat al Învățământului din România

La nivelul zonei metropolitane Odorheiu Secuiesc situația este una foarte bună în ceea ce privește municipiul polarizator, acesta dispunând de 32 unități de învățământ. Cu toate acestea, oferta educațională din UATB-urile înconjurătoare nu este mulțumitoare, ciclul de învățământ al acestora oprindu-se la nivelul liceului. În cazul UATB Satu Mare, singura unitate de învățământ asigură clase pentru toate ciclurile de învățământ pre-liceal.

În ceea ce privește Zona Metropolitană Toplița, aceasta este deservită de toate ciclurile de învățământ pre-universitar atât în municipiul polarizator, cât și în UATB-urile Subcetate și Borsec. În cadrul Liceului Tehnologic “Zimmethausen” din Borsec sunt acoperite de asemenea și ciclurile de învățământ primar și gimnazial. Infrastructura educațională de la nivelul municipiului Toplița reprezentată de 15 unități, acoperind complet ciclurile învățământului obligatoriu.

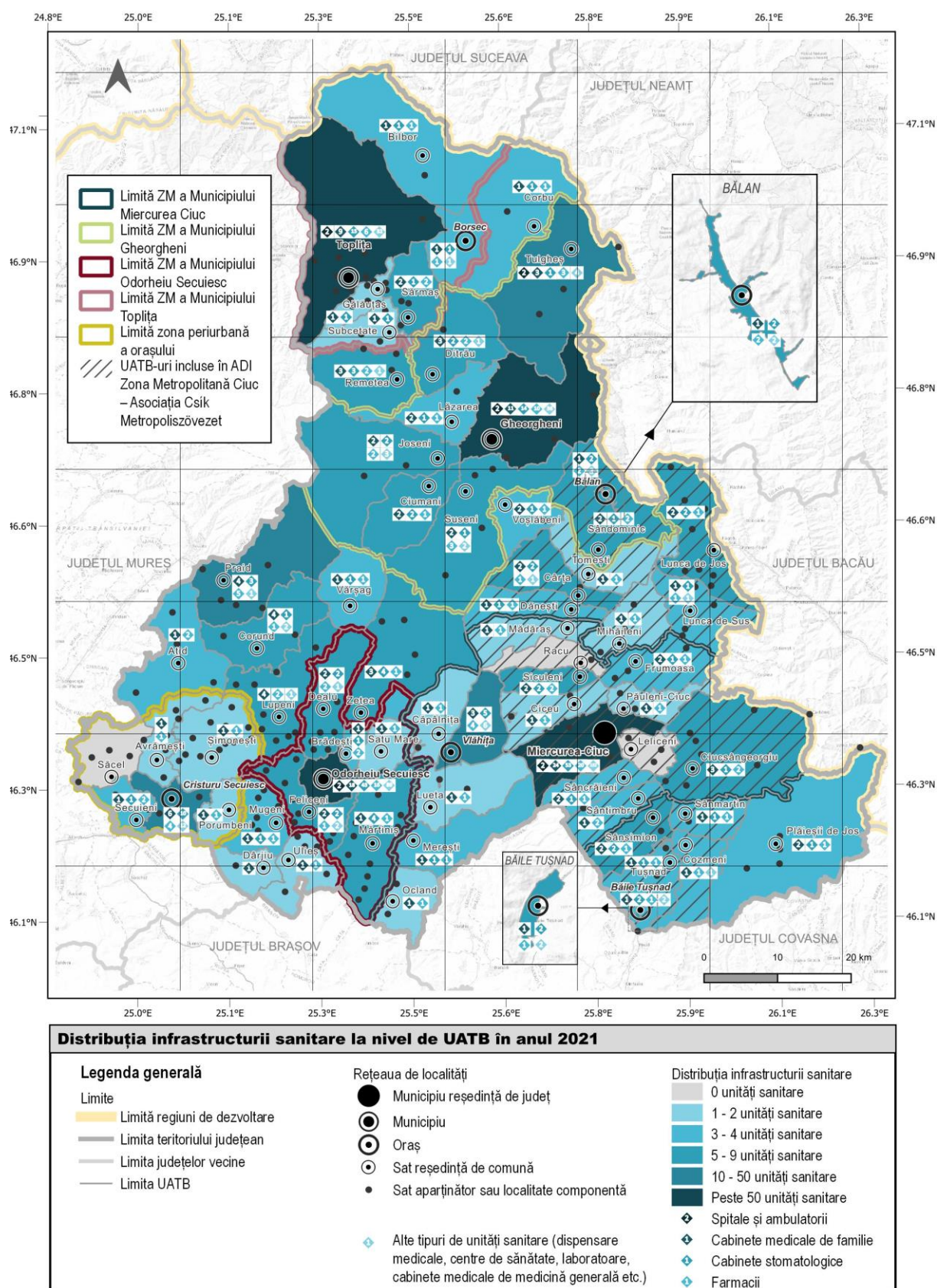
Unitățile sanitare reprezintă de asemenea una dintre nevoile de bază ale unui teritoriu, ducând la creșterea calității vieții și a speranței la viață. Cu toate acestea, la nivelul Zonei Metropolitane a Municipiului Miercurea-Ciuc, UATB Lelicieni și Racu nu dispun de infrastructură sanitară, fiind împreună cu comuna Săcel singurele astfel de cazuri de pe întreg teritoriul județului. Municipiul reședință de județ reușește să compenseze lipsa acestora situându-se după cum era de așteptat pe primul loc cu 231 de unități sanitare. În plus, acesta este susținut de UATB-uri din cea de-a doua coroană ce au valori peste limita medie, precum Ciucsângeorgiu sau Mărtiniș (fiecare cu câte 6 unități sanitare).

Din perspectiva tipologiilor de servicii oferite, la nivelul Zonei Metropolitane a Municipiului Miercurea-Ciuc, UATB Miercurea-Ciuc oferă o gamă variată de servicii, pe teritoriul acestuia regăsindu-se spitale și ambulatorii, cabinete medicale de familie, cabinete stomatologice, farmacii, dispensare medicale, centre de sănătate, laboratoare etc.

În structura ADI ZM Ciuc sunt incluse Băile Tușnad și Cârța cu câte 6 unități sanitare și Lunca de Jos, Sândominic și Sânsimion cu câte 5. Trebuie ținut cont și de faptul că zonele turistice precum Băile Tușnad oferă și o altfel de gamă de servicii balneare.

La nivelul Zonei Metropolitane a Municipiului Gheorgheni situația este una favorabilă, comuna Lăzarea fiind singura deservită de doar 4 unități sanitare. Restul teritoriului se încadrează preponderent în pragul 5-9 unități sanitare (Ciumani, Bălan, Joseni, etc.), în timp ce UATB Tulgheș beneficiază de 13 unități sanitare, în timp ce municipiul Gheorgheni beneficiază de 73 astfel de unități. Mai mult, atât UATB Gheorgheni cât și UATB Tulgheș Beneficiază de infrastructură sanitară de tipul spitalelor și ambulatorii, reușind astfel să ofere la nivelul întregii ZM servicii de urgență.

Odorheiu Secuiesc dispune de asemenea în zona sa metropolitană de o infrastructură sanitară distribuită relativ uniform, UATB Satu Mare fiind însă deservit de doar 2 unități sanitare de tipul cabinetelor medicale și cabinetelor stomatologice. Marea majoritate a unităților administrativ teritoriale de bază componente dispun de 4 (Brădești), 6 (Mărtiniș) sau 7 (Dealul, Feliceni) unități sanitare, în timp ce municipiul Odorheiu Secuiesc dispune de 168 din care se pot evidenția spitalele, cabinetele medicale de familie, cabinetele stomatologice, farmaciile și alte tipuri de unități sanitare (dispensare medicale, centre de sănătate, laboratoare etc.).

Cartograma nr. 10: Distribuția infrastructurii sanitare la nivel de UATB în anul 2021

Sursa: INS Tempo (SAN101B)

Zona Metropolitană a Municipiului Toplița păstrează trendul în care municipiul polarizator este deservit de cele mai multe unități sanitare (64 unități), dar în schimb aici restul UATB-urilor sunt preponderent încadrate în pragurile mai inferioare, având între 2 (UATB Gălăuș, Subcetate) și 3 (UATB Bilbor, Borsec) unități sanitare, excepție făcând UATB Sărmaș, unde infrastructura sanitară este marcată în teritoriu prin 5 unități sanitare. În cazul acestor UATB, tipologiile de unități sanitare se încadrează în cele de tipul cabinete medicale de familie, cabinete stomatologice și farmacii, UATB Borsec fiind singurul, alături de Toplița care beneficiază și de alte tipuri de unități sanitare.

Interdependența în acest caz este relativ ridicată, marea majoritate a UATB-urilor dispunând de infrastructură sanitară de bază, majoritatea facilităților din mediul rural fiind cabinete medicale de familie, farmacii sau cabinete stomatologice.. Singura comună cu un spital pe teritoriu este UATB Tulgheș. Astfel, populația devine dependentă de zonele urbane atunci când este nevoie de un control amănunțit sau de o intervenție medicală de specialitate.

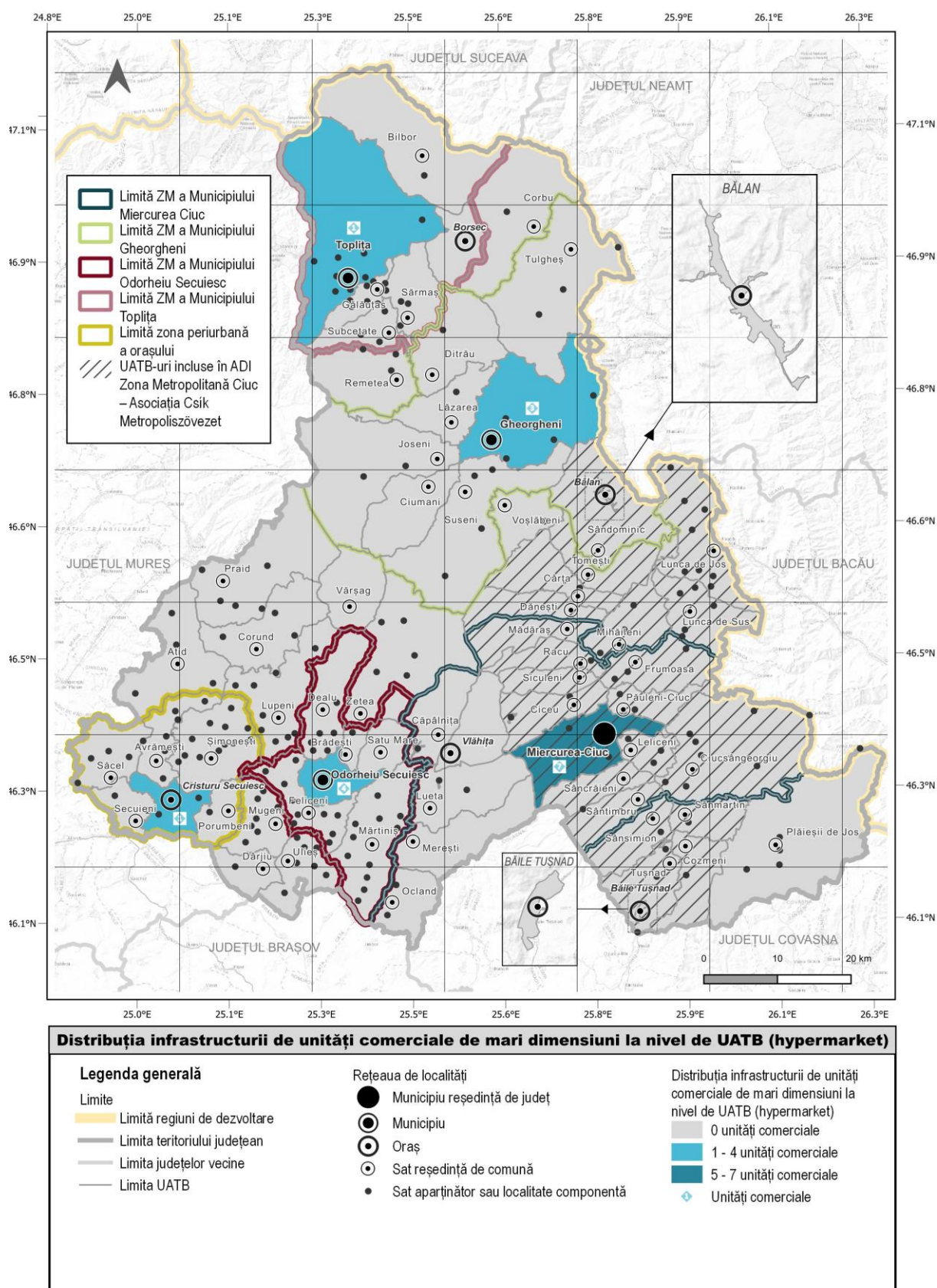
În ceea ce privește **unitățile comerciale de mari dimensiuni** de tip hypermarket, se poate remarca faptul că UATB-urile componente în zonele metropolitane se bazează intens pe municipiul polarizator, acestea fiind singurele la nivelul cărora se găsesc aceste infrastructuri. Acest lucru nu exclude însă și existența altor centre comerciale de dimensiuni mai mici care pot suplimenta unitățile comerciale de dimensiuni mari.

Luând în calcul faptul că municipiul reședință de județ are cel mai puternic caracter polarizator, acesta este și cel mai dezvoltat din punct de vedere al unităților comerciale de mari dimensiuni, având pe teritoriul său 7 astfel de dotări. Acesta este urmat de municipiul Odorheiu Secuiesc și de municipiul Gheorgheni cu 4 și respectiv 3 unități comerciale, municipiul Toplița beneficiind de 1 singură unitate comercială de dimensiuni mari.

Serviciile financiar bancare sunt distribuite relativ uniform pe toată suprafața teritoriului, toate zonele metropolitane beneficiind de UATB care dețin servicii financiar bancare, fie că vorbim despre ATM-uri sau bănci și sucursale bancare. În acest context, municipiile Miercurea-Ciuc și Odorheiu Secuiesc sunt singurele care se încadrează în pragul de superior cu 9 și respectiv 8 unități care furnizează servicii financiar bancare, acestea fiind la nivelul ZM pe care le deservesc și principalele centre bancare.

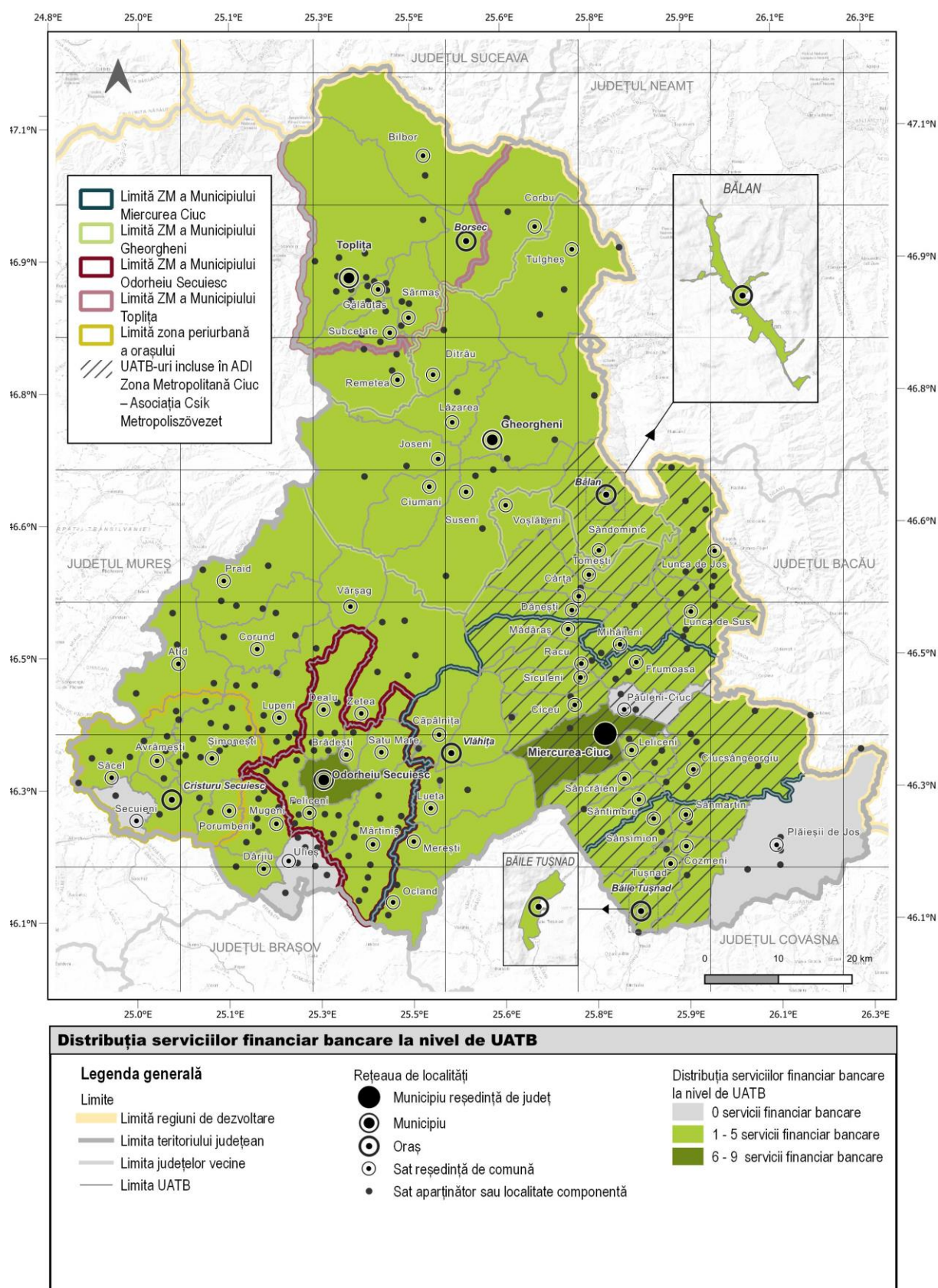
La nivelul Zonei Metropolitane a Municipiului Miercurea Ciuc, UATB Păuleni-Ciuc este singurul care nu beneficiază în acest moment de o unitate care să ofere servicii financiar bancare, fiind în mod direct dependent de municipiul Miercurea-Ciuc sau de celelalte servicii financiar bancare oferite la nivelul UATB înconjurătoare. În afară de municipiul reședință de județ și UATB-urile Vlăhița, Racu, Lueta, Lunca de Sus și Sândominic care oferă 2 opțiuni de servicii financiar bancare, restul UATB se limitează la o singură unitate care oferă servicii financiar bancare.

Situația din Zonele Metropolitane ale municipiilor Gheorgheni, Odorheiu Secuiesc și Toplița este relativ asemănătoare pentru toate unitățile administrativ teritoriale de bază. Municipiul Odorheiu Secuiesc se poziționează pe locul 2 din punct de vedere al serviciilor financiar bancare oferite, pe teritoriul acestuia regăsindu-se 8 astfel de unități, fiind totodată susținut și de UATB din zona metropolitană, oferind fiecare o singură opțiune. În ZM a Municipiului Gheorgheni, municipiul deține 5 astfel de unități, iar în cazul ZM a Municipiului Toplița, municipiul Toplița deține 3 astfel de unități.

Cartograma nr. 11: Distribuția infrastructurii de unități comerciale de mari dimensiuni la nivel de UATB (hypermarket)

Sursa: Autorii

Cartograma nr. 12: Distribuția serviciilor financiar bancare la nivel de UATB

Sursa: Autorii

Din punct de vedere al **infrastructurii culturale** (muzee, instituții culturale, biblioteci¹⁶, cinematografe) de la nivelul anului 2021, cele 4 municipii ale județului asigură infrastructura culturală de bază a județului, după cum urmează: UATB Miercurea-Ciuc cu 24 de unități culturale, Odorheiu Secuiesc cu 17, Toplița cu 12 și Gheorgheni cu 8 astfel de unități. Municipiile Miercurea-Ciuc, Odorheiu Secuiesc și Toplița prezintă unități făcând parte din cele 4 categorii (muzee, instituții culturale, biblioteci, cinematografe) în timp ce Gheorgheni prezintă o infrastructură limitată la muzee și colecții publice.

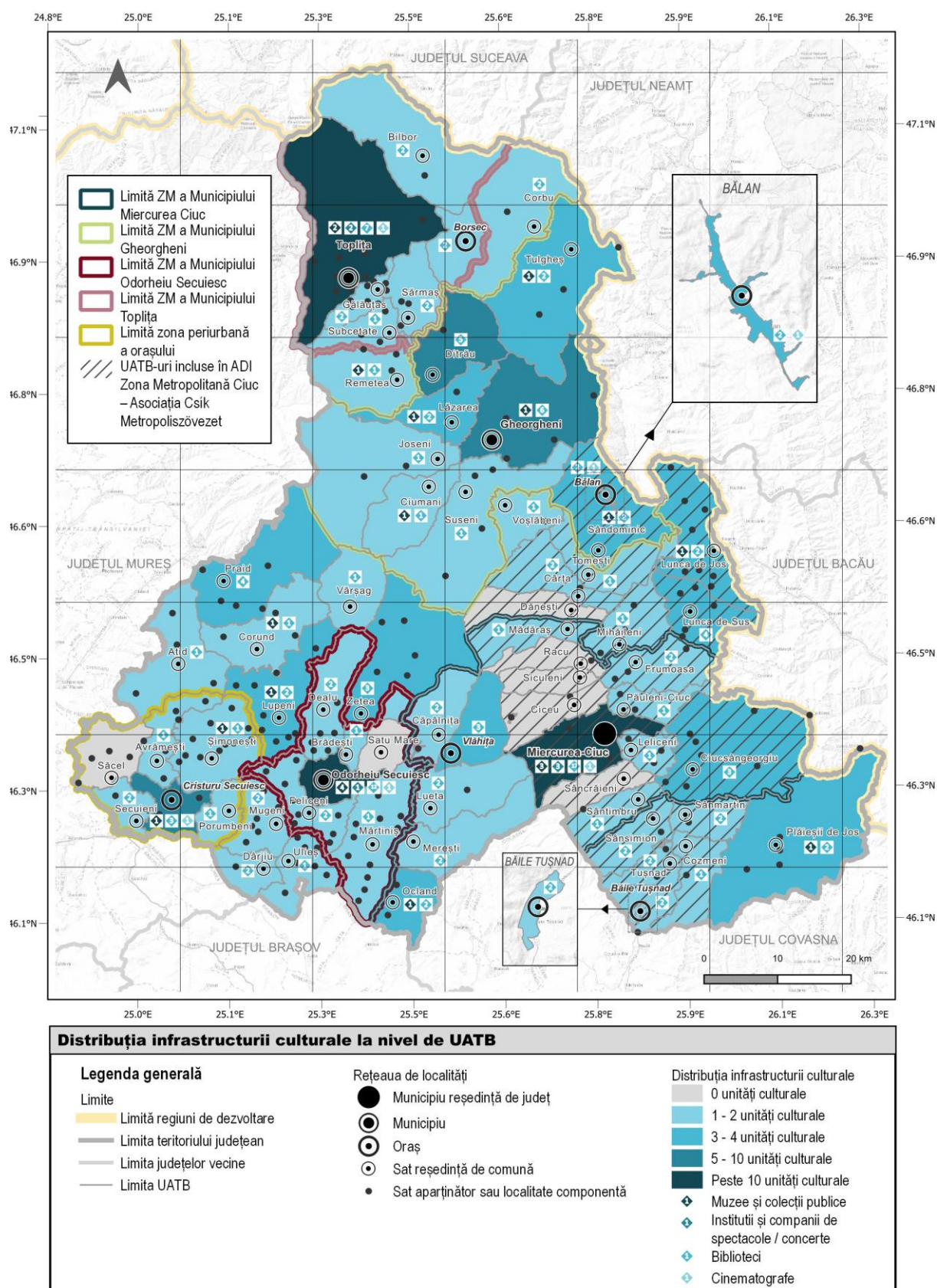
La nivelul Zonei Metropolitane a Municipiului Miercurea-Ciuc, municipiul deține cele mai multe tipologii ale infrastructurii culturale, fie că vorbim de teatre, muzee, cinematografe sau biblioteci. Acest lucru face ca celelalte UATB din ZM Miercurea-Ciuc să fie dependente de infrastructura culturală pe care municipiul o poate oferi la nivel zonal. Cel mai mare grad de dependență îl prezintă UATB Ciceu, Siculeni, Racu și Sâncrăieni care nu beneficiază de nicio astfel de infrastructură. Majoritatea UATB-urilor din ZM Miercurea-Ciuc se încadrează în pragul cuprins între 1-2 unități culturale pe teritoriu (Păuleni-Ciuc, Leliceni, Frumoasa, Mădăraș, Căpâlnița, Merești, Lueta, Sântimbru) sau în cel de mijloc cu 3-4 unități culturale (Ocland, Ciucsângeorgiu, Vlăhița). La nivelul ZM Miercurea Ciuc, doar UATB Ocland mai beneficiază de o infrastructură culturală de tip muzeu/ colecții muzeale, celelalte UATB-uri (mai puțin Miercurea-Ciuc) fiind limitate doar la unitățile de tipul bibliotecilor. În cazul Municipiului Miercurea Ciuc, acesta înregistrează cea mai bine dezvoltată infrastructură culturală din județ cu 24 de unități.

În zona Metropolitană a Municipiului Gheorgheni infrastructura culturală este asigurată de muzee și colecții publice (Gheorgheni, Ciumani, Lăzarea, Tulgheș, Sândominic) și biblioteci (Ciumani, Lăzarea, Gheorgheni, Bălan, Sândominic, Suseni, Joseni, Ditrău). Bălan este singurul UATB din zona metropolitană în care este localizat un cinematograf. La nivel județean Gheorgheni este municipiul cel mai slab dezvoltat la capitolul infrastructură culturală cu 6 biblioteci și 1 muzeu.

În cazul Zonei Metropolitane a Municipiului Odorheiu Secuiesc majoritatea infrastructurii culturale este concentrată în Odorheiu Secuiesc (18 unități acoperind cele 4 categorii), în timp ce UATB învecinate sunt dotate doar cu biblioteci, excepție făcând UATB Satu Mare care nu dispune de nicio unitate culturală.

În Zona Metropolitană a Municipiului Toplița, în cele 6 comune activitățile culturale se desfășoară în bibliotecile (1 sau 2 unități în fiecare UATB) în timp ce în municipiul Toplița se regăsesc unități aparținând celor 4 categorii (cinematografe, biblioteci, instituții și companii de spectacole, muzee și colecții publice).

¹⁶ În cadrul analizei nu sunt luate în considerare bibliotecile școlare

Cartograma nr. 13: Distribuția infrastructurii culturale la nivel de UATB în anul 2021

Sursa: INS Timp (ART104A, ART103B, ART101B)

În ceea ce privește **infrastructura sportivă și de agrement**, se constată o distribuție foarte diversificată a acestora: stadioane, terenuri de sport, piscine, ștranduri, săli de hochei, patinoare, pârtii de schi (predominant în zonele muntoase), caiac, piste de bob, băi tradiționale, saline, spa, wellness, mofete etc.

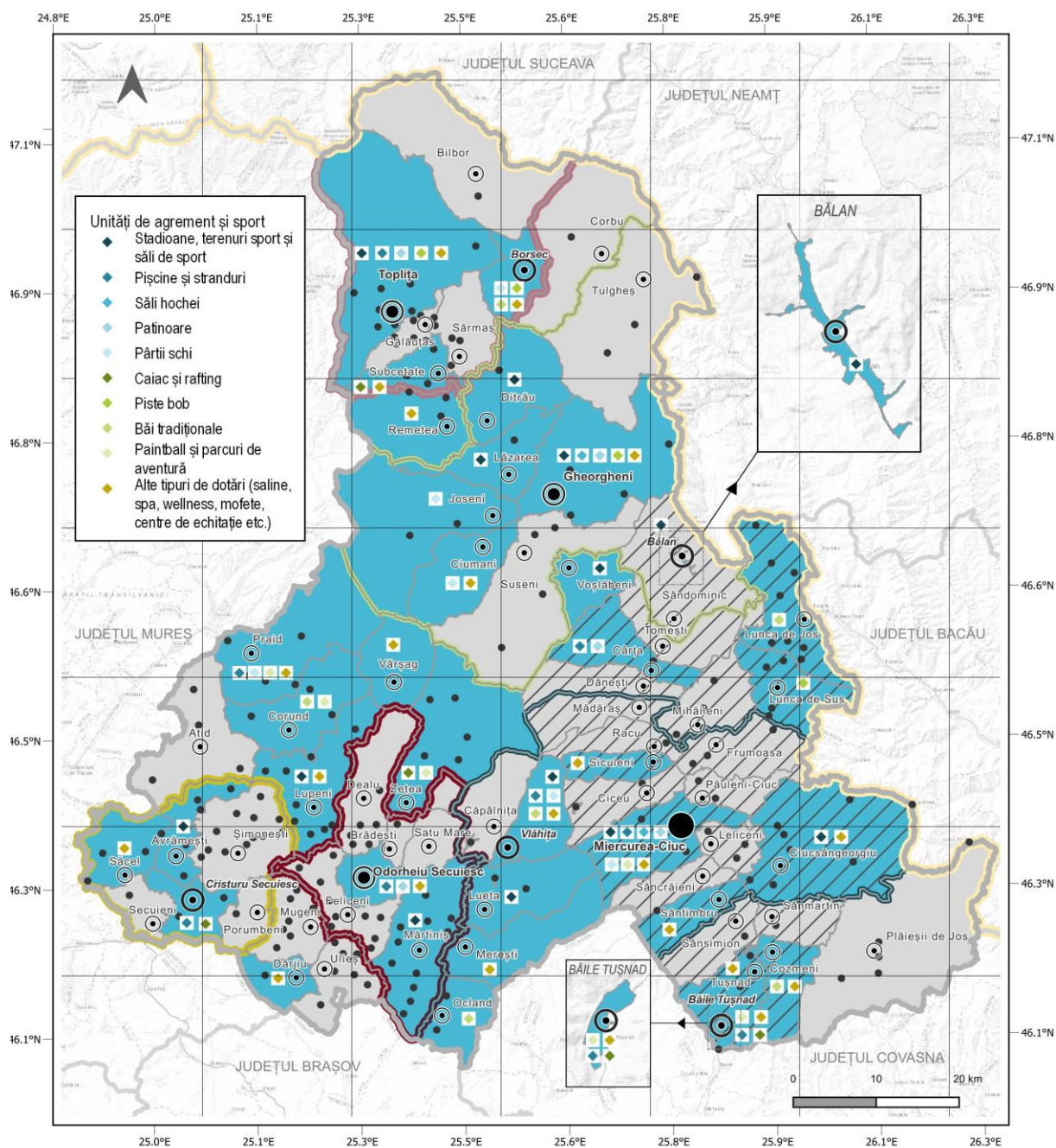
La nivelul Zonei Metropolitane a Municipiului Miercurea-Ciuc, municipiul Miercurea Ciuc deține cele mai multe astfel de tipologii, iar alături de Vlăhița, Lueta, Merești, Ocland, Sântimbru, Siculeni și Ciucsângeorgiu, dețin una dintre cele mai complexe zone în care se pot realiza toate tipologiile de activități de agrement și sportive. Singurele opțiuni de petrecere a timpului liber care nu se regăsesc la nivelul municipiului Miercurea-Ciuc sunt cele de tipul piste bob, caiac sau băi tradiționale, dar care se regăsesc în imediata vecinătate la Vlăhița (UATB în care se regăsește cea mai), Ocland și Băile Tușnad (inclus în ADI ZM Ciuc și care este declarată și stațiune balneoclimatică). Mai mult, UATB Miercurea-Ciuc și Vlăhița sunt declarate stațiuni turistice de interes local. În același timp se remarcă lipsa dotărilor sportive din numeroase UATB incluse în zona metropolitană (Căpâlnița, Ciceu, Racu, Mădăraș, Sâncrăieni, Lelicieni, Păuleni Ciuc, Frumoasa) dar și din UATB din ADI ZM Ciuc (Sânsimion, Sânmartin, Mihăileni, Dănești, Tomești, Sândominic).

Pentru Zona Metropolitană a Municipiului Gheorgheni, municipiul Gheorgheni beneficiază de mai multe tipologii de agrement și sport, printre care: stadioane, terenuri de sport și săli de sport, săli de hochei, patinoare, piste de bob, parcuri de aventură, centre de echitație și alte dotări (saline, spa, wellness, mofete), concentrând majoritatea unităților sportive din zonă, în timp ce în comunele componente zonei metropolitane, infrastructura este limitată la Ditrău, Lăzarea, Joseni, Bălan și Ciumani fiind alcătuită preponderent din pârtii de schi, terenuri de sport.. În Zona Metropolitană a Municipiului Gheorgheni cadrul natural și infrastructura destinată sporturilor de iarnă reprezintă elemente de atractivitate pentru turiști și localnici, UATB Gheorgheni și Ciumani fiind declarate stațiuni turistice de interes local. La nivelul Zonei Metropolitane a Municipiului Gheorgheni se remarcă lipsa dotărilor sportive de bază (stadioane, terenuri, săli de sport) în 5 din cele 8 UATB, reprezentând o încărcare suplimentară asupra infrastructurii din Gheorgheni.

În Zona Metropolitană a Municipiului Odorheiu Secuiesc, în municipiul Odorheiu Secuiesc infrastructura se concentrează în principal pe dotări de tipul piscine și ștranduri, pârtie de schi, spa, wellness, mofete sau centre de echitație. Cu excepția UATB Mărtiniș (care dispune de o unitate de tip teren/sală de sport), locuitorii din celelalte UATB se bazează pe infrastructura existentă în Odorheiu Secuiesc sau Vlăhița (oraș inclus în ZM a Municipiului Miercurea Ciuc). De asemenea, se remarcă o varietate mai mare a infrastructurii sportive către zona turistică Praid – Corund – Lupeni (acestea fiind declarate stațiuni turistice de interes local), dar care însă nu fac parte din ZM a Municipiului Odorheiu Secuiesc.

Zona Metropolitană a Municipiului Toplița se oferă locuitorilor și turiștilor activități de agrement și sportive specifice stațiunilor turistice, municipiul Toplița și orașul Borsec fiind principalele centre de interes și principalele zone care oferă un produs complex de activități de agrement și sportive. Mai mult, orașul Borsec este declarată stațiune balneoclimatică, iar Toplița stațiune turistică de interes local, fiind astfel esențială existența unor astfel de dotări.

Se observă astfel că UATB cu cea mai mare varietate a activităților și a infrastructurii de agrement și sportivă se regăsesc cu precădere în arealele care dispun și de numeroase resurse turistice sau balneare, acestea fiind totodată și declarate stațiuni turistice de interes local / național sau stațiuni balneare cum este cazul UATB Băile Tușnad și Borsec.

Cartograma nr. 14: Distribuția unităților de agrement și sport din județul Harghita la nivel de UATB

Sursa: Autorii, date Agenția Județeană de Dezvoltare, date Visit Harghita

Există însă și numeroase UATB care nu beneficiază nici măcar de infrastructura de bază (terenuri sau săli de sport, altele decât cele incluse în unitățile de învățământ), aceste zone fiind dependente de centrele polarizatoare ale zonelor metropolitane sau de un UATB vecin.

Rețele tehnico-edilitare

Analiza **Infrastructurii tehnico-edilitare** are în vedere, în primul rând, asigurarea dotărilor de bază – alimentare cu apă și canalizare – și a dotărilor care asigură o calitate a locuirii mai ridicată – alimentarea cu gaze naturale.

La nivelul Zonei Metropolitane a Municipiului Miercurea-Ciuc, se constată faptul că singurul UATB care nu beneficiază în prezent de o infrastructură de alimentare cu apă este UATB Ciucsângeorgiu; pe lângă acesta, la nivelul ADI ZM Ciuc se adaugă UATB Lunca de Jos. În ceea ce privește echiparea cu infrastructura de canalizare, la nivelul Zonei Metropolitane a Municipiului Miercurea-Ciuc UATB care nu beneficiază de infrastructură sunt: Merești, Ocland și Ciucsângeorgiu; la acestea, în ADI ZM Ciuc se adaugă UATB Lunca de Sus, Lunca de Jos și Mihăileni.

La nivelul Zonei Metropolitane a Municipiului Gheorgheni, toate UATB sunt echipate atât cu infrastructură de alimentare cu apă, cât și cu cea de canalizare.

La nivelul Zonei Metropolitane a Municipiului Odorheiul Secuiesc, toate UATB sunt echipate cu infrastructură de alimentare cu apă, în timp ce UATB Feliceni și Dealu nu dispun de infrastructură de canalizare.

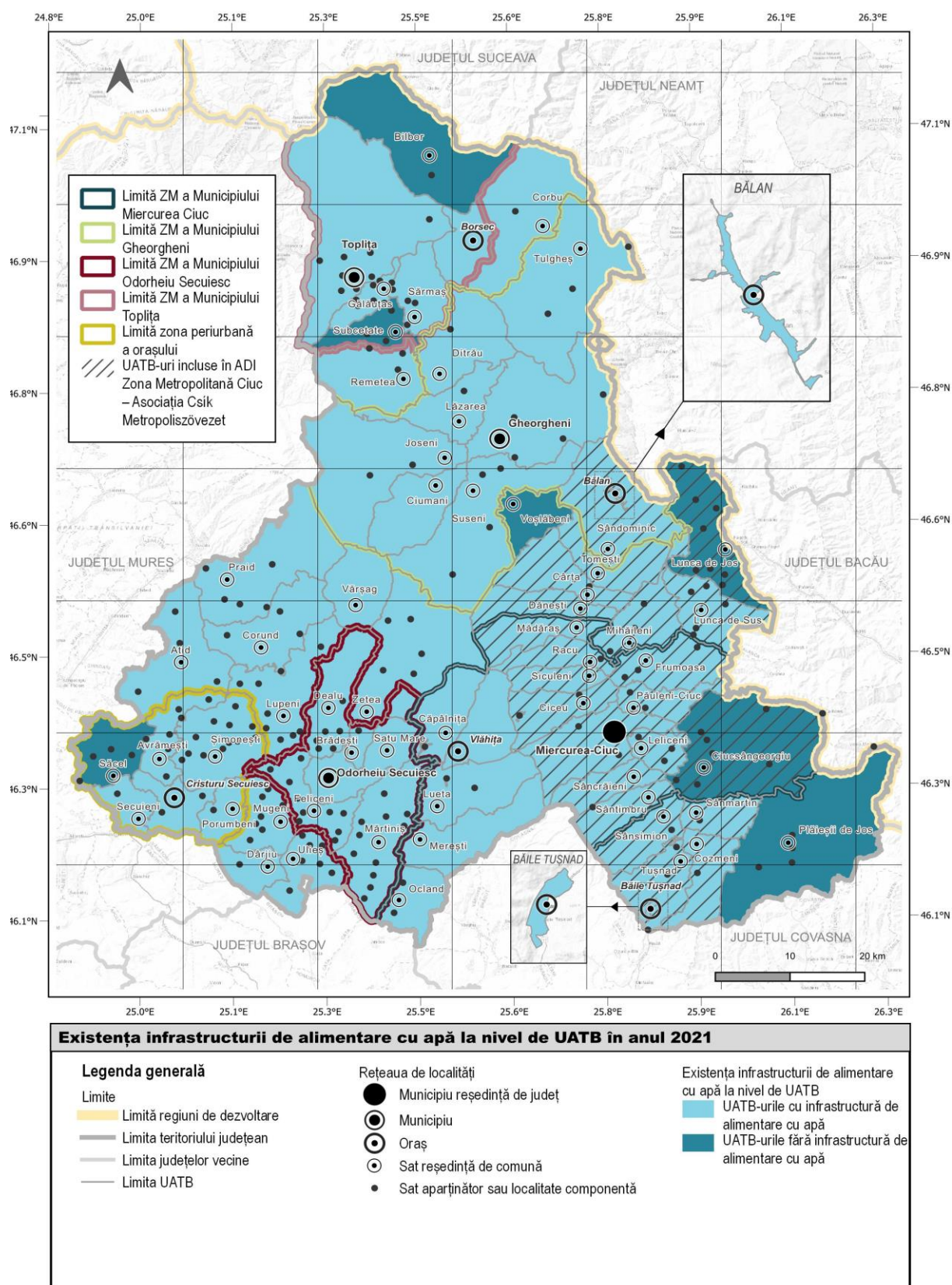
La nivelul Zonei Metropolitane a Municipiului Toplița, singurele UATB care nu beneficiază în prezent de infrastructură de alimentare cu apă este Bilbor și Subcetate, acestea fiind și UATB care nu beneficiază în prezent de infrastructură de canalizare.

Infrastructura de alimentare cu gaze este importantă pentru asigurarea unor standarde minime de calitate a locuirii și pentru dezvoltarea sustenabilă a unui teritoriu, fiind o modalitate de încălzire și preparare cu efect poluator mai redus în comparație cu metodele tradiționale. În principiu, pe teritoriul județului Harghita aceasta este preponderent dispusă în jurul centrelor urbane. Astfel, la nivelul Zonei Metropolitane a Municipiului Miercurea-Ciuc, UATB care beneficiază de alimentare cu gaze sunt: Miercurea-Ciuc, Sâncrăieni, Vlăhița, Căpâlnița, Păuleni-Ciuc, Frumoasa, Lelicieni și Ciucsângeorgiu. La acestea se adaugă UATB Cozmeni, Mihăileni și Sândominic din ADI ZM Ciuc.

În cazul Zonei Metropolitane a Municipiului Gheorgheni, pe lângă municipiul Gheorgheni infrastructura de alimentare cu gaze naturale mai este prezentă doar în orașul Bălan și comuna Sândominic.

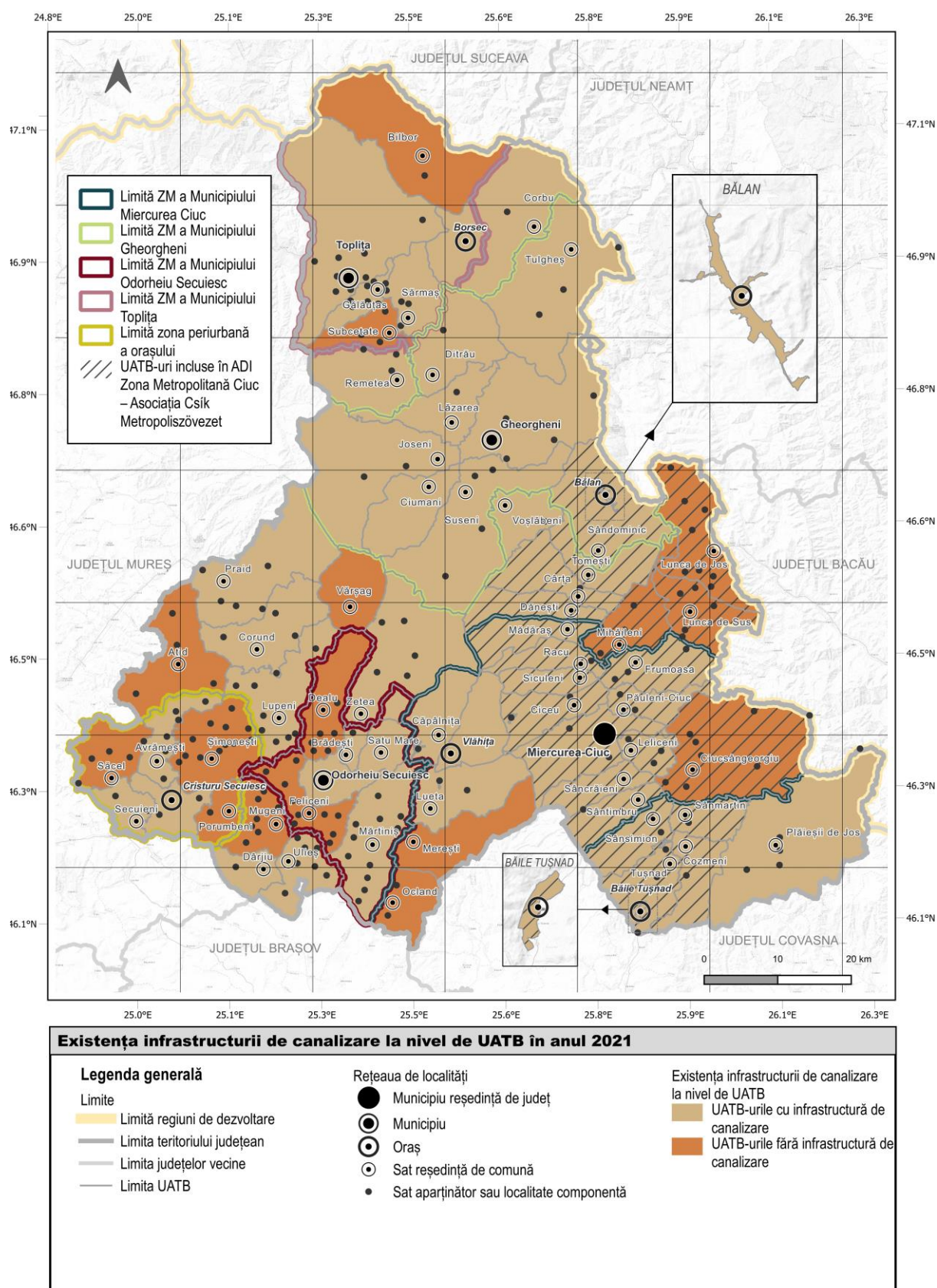
Municipiul Odorheiul Secuiesc dispune de infrastructura necesară alimentării cu gaze naturale, alături de alte 3 UATB-uri, singurele care nu beneficiază de aceasta fiind Dealu și Mărtiniș.

La nivelul Zonei Metropolitane a Municipiului Toplița, municipiul și orașul Borsec beneficiază în prezent de alimentare cu gaze naturale, acest lucru fiind de ajutor în contextul în care în fiecare an aceste 2 UATB atrag o serie de turiști atât în sezonul estival cât și în sezonul de iarnă și beneficiază de un fond locativ substanțial conform ultimelor date de la recensământ.

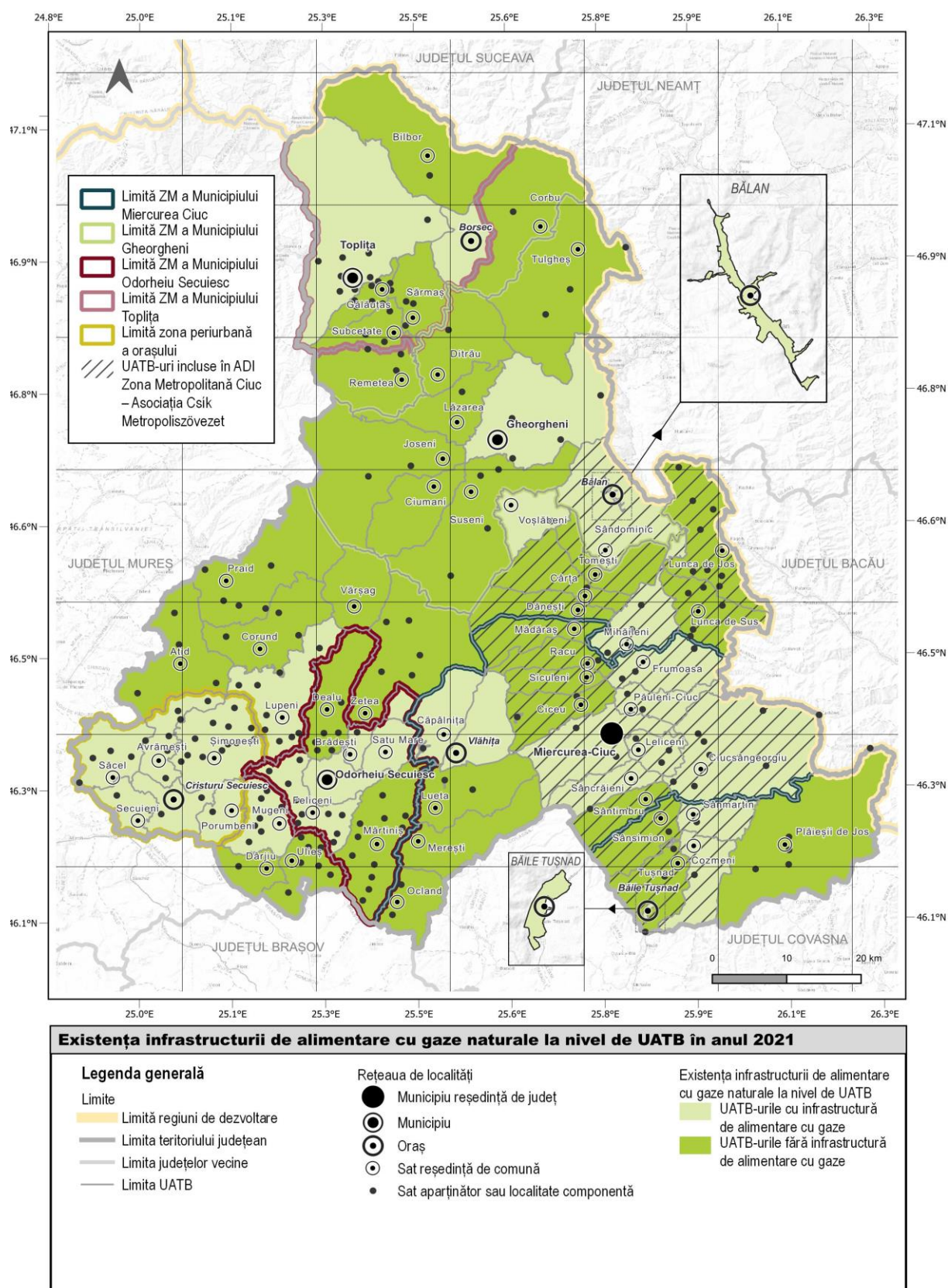
Cartograma nr. 15: Existența infrastructurii de alimentare cu apă la nivel de UATB în anul 2021

Sursa: INS TEMPO

Cartograma nr. 16: Existența infrastructurii de canalizare la nivel de UATB în anul 2021

Sursa: INS TEMPO

Cartograma nr. 17: Existența infrastructurii de alimentare cu gaze naturale la nivel de UATB în anul 2021

Sursa: INS TEMPO

La nivelul zonelor metropolitane din județului Harghita rețeaua tehnico-edilitară este cel mai slab dezvoltată în jurul municipiului Toplița, cu excepția orașului Borsec. Același lucru se poate observa și în cazul Zonei Metropolitane a Municipiului Gheorgheni, care are racordate la gaze naturale doar orașul Bălan și UATB Sândominic. Celelalte zone metropolitane sunt mai puternic dezvoltate, necesitând totuși ajustări, precum racordarea UATB Ciucsângeorgiu, Subcetate, Săcel, Bilbor, Dealu, Feliceni, Merești, Ocland, Porumbeni, Șimonești la infrastructura de alimentare cu apă și/sau canalizare.

Accesibilitate rutieră

Un element cheie în contextul analizei zonelor metropolitane de la nivelul județului îl reprezintă accesibilitatea centrului polarizator în relație cu așezările înconjurătoare, aceasta fiind influențată direct de infrastructura și serviciile de transport rutier existente în teritoriu.

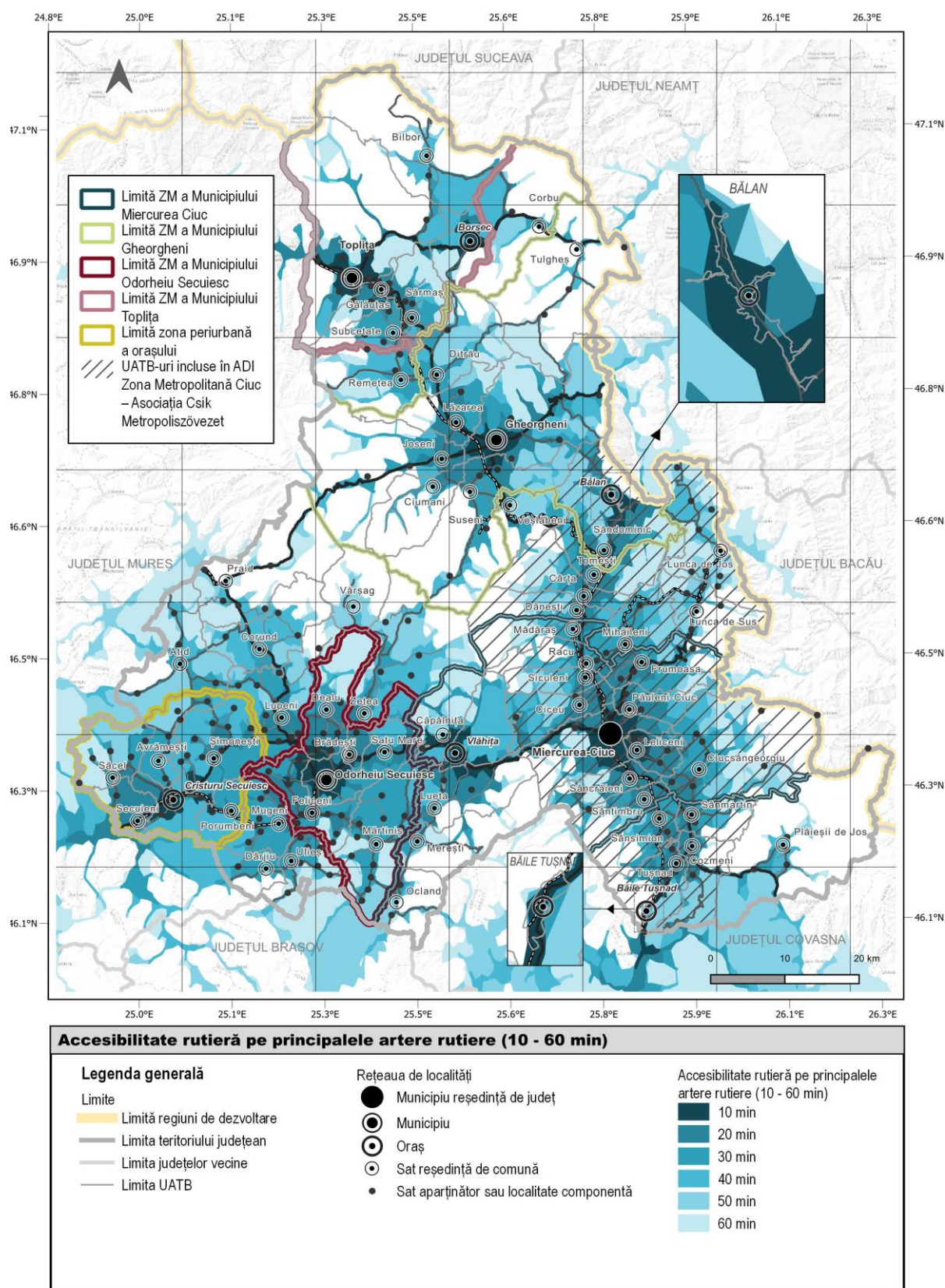
În Zona Metropolitană a Municipiului Miercurea-Ciuc, definită conform Legii nr. 246/2022, se poate remarca faptul că patru (Ciceu, Leliceni, Păuleni-Ciuc, Sâncrăieni) dintre cele șapte unități administrativ teritoriale de bază incluse în prima coroană sunt accesibile în 10-20 de minute din municipiul reședință de județ. Cu toate acestea, există și probleme legate de accesibilitate la nivelul primei coroane, UATB Merești fiind poziționat la 50 de minute distanță și neavând o legătură rutieră directă cu Miercurea-Ciuc din pricina condițiilor de relief.

În ceea ce privește cea de-a doua coroană, dintre cele nouă UATB-uri componente, șapte pot fi accesate pe cale rutieră într-un interval de 30 de minute, în timp ce celelalte două (Mărtiniș, Ocland) ajung la limita superioară de 60 de minute. Problema comună a zonelor greu accesibile din cele două coroane este dată de lipsa drumurilor naționale pe teritoriul acestora. La nivelul Asociației de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Ciuc, accesibilitatea rutieră este de maximum 40 de minute, toate unitățile administrativ teritoriale de bază fiind traversate sau aflate în imediata proximitate a unui drum național.

Zona Metropolitană a Municipiului Gheorgheni este de asemenea, preponderent bine accesibilizată, șase dintre cele opt unități teritoriale componente fiind accesibile în maximum 30 de minute din municipiu. Singurele deficiențe întâmpinate se regăsesc la nivelul UATB Tulgheș, situat la o distanță de 60 de minute și UATB Bălan situat la 50 de minute, conexiunile cu acestea fiind îngreunate de relieful montan. Din punct de vedere al accesibilității rutiere, orașul Bălan este situat la distanțe aproximativ egale față de Gheorghe și Miercurea Ciuc.

Municipiul Odorheiu Secuiesc dispune de o zonă metropolitană relativ compactă cu accesibilitate foarte bună, toate UATB putând să fie accesate preponderent în 10-20 de minute sau maximum 30 de minute în cazul UATB Mărtiniș. Această caracteristică apare și datorită densității mai ridicate a drumurilor din zona de Sud-Vest a județului, acolo unde relieful este în general mai permisiv.

Situația accesibilității rutiere din Zona Metropolitană a Municipiului Toplița este relativ bună, neexistând localități componente la distanțe mai mari de 30 de minute față de municipiu, excepție făcând UATB Bilbor, pentru care timpul de acces crește la 40 de minute. Cele două centre urbane ale zonei metropolitane, respectiv Toplița și Borsec dezvoltă legături puternice pe cale rutieră, accesibilitatea fiind una foarte bună.

Cartograma nr. 18: Izocronă de accesibilitate rutieră pe principalele artere rutiere (10-60 minute)*

Sursa: OpenRouteService, *Izocronele au fost realizate doar pentru zonele urbane, pentru a putea analiza dependența UATB-urilor față de municipii și orașe

2.2.3 Concluziile analizei zonelor metropolitane. Matricea de evaluare a zonelor metropolitane din județul Harghita

În vederea realizării unei ierarhii a UATB-urilor din zonele metropolitane pe baza indicatorilor analizați a fost realizată o matrice de evaluare. Metodologia din spatele matricei constă în acordarea de note de la 1 la 5. Pe baza notelor acordate, a fost realizat un total, dar și un clasament ce are ca scop identificarea UATB-urilor care înregistrează constant cele mai bune valori dar și a UATB-urilor care necesită investiții prioritare în infrastructură și realizarea de parteneriate în acest sens.

Pentru calculul indicatorilor, au fost acordate note de la 1-5 pentru fiecare indicator în parte, nota 1 reprezentând lipsa sau valoarea scăzută a indicatorului, iar nota 5 reprezentând existența sau valoarea crescută a indicatorului. De exemplu, accesibilitatea cea mai mare pe care o au orașele față de municipii, respectiv, se ajunge în cel mai scurt timp posibil la acestea (10-20 de minute), au primit nota maximă – 5, iar accesibilitatea cea mai redusă, de 60 de minute a primit nota 1. În situațiile în care nu există infrastructuri, nota alocată este 0. Mai jos poate fi urmărită corespondența între fiecare indicator și notarea valorilor.

Tabel nr. 7: Metodologia de acordare a punctajului pentru indicatorii incluși în matricea de evaluare a zonelor metropolitane din județul Harghita

Distribuția spațială a populației la nivel de UATB la Recensământul 2021	Legendă: 851-1.500 - nota 1 1.501 - 2.500 - nota 2 2.501 - 5.000 - nota 3 5.001 - 10.000 - nota 4 10.001 - 35.000 - nota 5
Evoluția procentuală a populației la nivel de UATB după domiciliu în perioada 2011-2021	Legendă: Sub -10% - nota 1 - 9.9% - -5% - nota 2 - 4.9% - 0% - nota 3 0.01 % - 5% - nota 4 Peste 5.1% - nota 5
Distribuția venitului total la nivel de UATB per locuitor (lei / locuitor)	Legendă: Sub 3.000 lei/loc - nota 1 3.001 - 4.000 lei/loc - nota 2 4.001 - 5.000 lei/loc - nota 3 5.001 - 7.000 le lei/loc - nota 4 Peste 7.001 lei/loc - nota 5
Valoarea cifrei de afaceri per locuitor (lei / locuitor) la nivel de UATB în anul 2021	Legendă: Sub 10.000 lei/loc - nota 1 10.001 - 20.000 lei/loc - nota 2 20.001 - 40.000 lei/loc - nota 3 40.001 - 100.000 le lei/loc - nota 4 Peste 100.001 lei/loc - nota 5
Distribuția numărului mediu de salariați/1.000 locuitori la nivel de UATB în anul 2021	Legendă: Sub 40 salariați - nota 1 41- 60 salariați - nota 2 61 - 100 salariați - nota 3 101 - 200 salariați - nota 4 Peste 200 salariați - nota 5

Autorizații de construire (construcții rezidențiale) eliberate la 1.000 de locuitori, pe fiecare UATB în anul 2022	Legendă: 0-0.50 autorizații - nota 1 0.51-1.00 autorizații - nota 2 1.01-2.00 autorizații - nota 3 2.01-5.00 autorizații - nota 4 Peste 5.01 autorizații - nota 5
Distribuția infrastructurii de învățământ la nivel de UATB în anul 2021	Legendă: 1-2 unități de învățământ - nota 1 3-4 unități de învățământ - nota 2 5-10 unități de învățământ - nota 3 11-20 unități de învățământ - nota 4 21-35 unități de învățământ - nota 5
Distribuția infrastructurii sanitare la nivel de UATB în anul 2021	Legendă: 0 unități sanitare - nota 0 1-2 unități sanitare - nota 1 3-4 unități sanitare - nota 2 5-9 unități sanitare - nota 3 10-50 unități sanitare - nota 4 Peste 50 unități sanitare - nota 5
Distribuția infrastructurii de unități comerciale de mari dimensiuni la nivel de UATB	Legendă: 0 unități comerciale - nota 0 1-7 unități comerciale - nota 5
Distribuția serviciilor financiar bancare la nivel de UATB	Legendă: 0 servicii bancare - nota 0 1-9 servicii bancare - nota 5
Distribuția infrastructurii culturale la nivel de UATB în anul 2021	Legendă: 0 unități culturale - nota 1 1-2 unități culturale - nota 2 3-4 unități culturale - nota 3 5-10 unități culturale - nota 4 Peste 10 unități culturale - nota 5
Distribuția unităților de agrement și sport la nivel de UATB	Legendă: nu - nota 0 da - nota 5
Existența infrastructurii de alimentare cu apă la nivel de UATB, existența unor sate/localități fără acces la infrastructură	Legendă: nu - nota 0 da - nota 5
Existența infrastructurii de canalizare la nivel de UATB, existența unor sate/localități fără acces la infrastructură	Legendă: nu - nota 0 da - nota 5
Existența infrastructurii de alimentare cu gaze naturale la nivel de UATB; existența unor sate/localități fără acces la infrastructură	Legendă: nu - nota 0 da - nota 5
Accesibilitate rutieră pe principalele artere rutiere (10-60 min)	Legendă: 60 min - nota 1 50 min - nota 2 40 min - nota 3 30 min - nota 4 10 min - 20 min - nota 5
Total	20 - 29 - locul 5 30 - 39 - locul 4 40 - 49 - locul 3 50 - 59 - locul 2 Peste 60 - locul 1

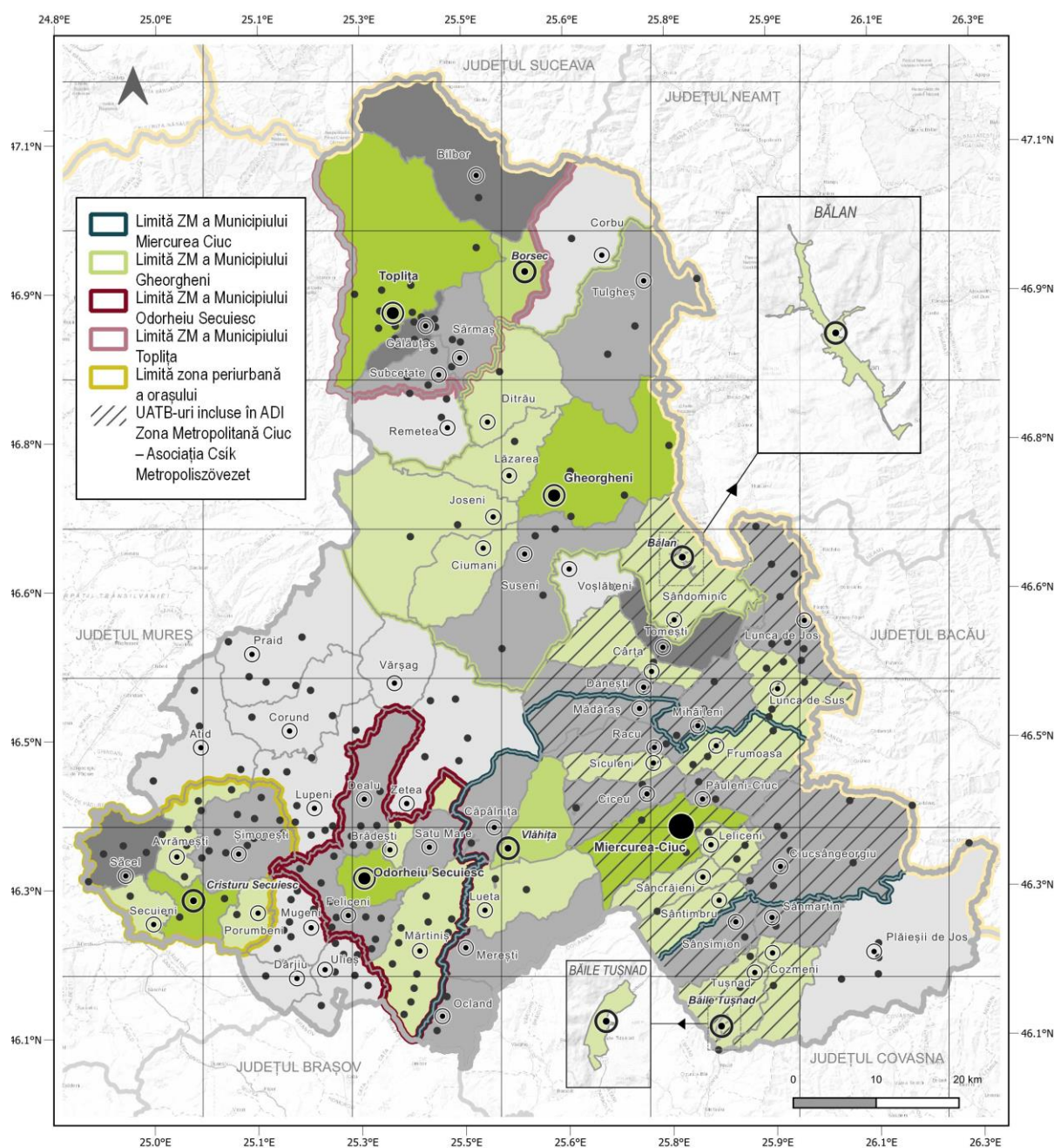
Tabel nr. 8: Matricea de evaluare a zonelor metropolitane ale municipiilor Miercurea Ciuc, Gheorgheni, Odorheiu Secuiesc, Toplița

		UATB incluse în ZM conform Legii nr. 246/2022	I.1	I.2	I.3	I.4	I.5	I.6	I.7	I.8	I.9	I.10	I.11	I.12	I.13	I.14	I.15	I.16	TOTAL
		Miercurea-Ciuc	5	1	3	4	5	2	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	65
Miercurea-Ciuc	1 coroană	Vlăhița	4	2	1	3	5	2	3	4	0	5	3	5	5	5	5	4	52
		Ciceu	3	4	2	3	1	4	2	1	0	5	1	0	5	5	0	5	36
		Lelicieni	2	5	1	3	1	5	1	0	0	5	2	0	5	5	5	5	40
		Lueta	3	3	2	2	2	4	2	1	0	5	2	5	5	5	0	3	41
		Merești	1	2	2	2	2	1	1	2	0	5	2	5	5	0	0	2	30
		Păuleni-Ciuc	2	5	1	2	3	5	3	1	0	0	2	0	5	5	5	5	39
		Sâncrăieni	2	3	2	5	5	4	1	2	0	5	1	0	5	5	5	5	45
	2 coroană	Căpâlnița	2	4	1	2	2	1	1	1	0	5	2	0	5	5	5	4	36
		Ciucsângeorgiu	3	4	1	2	1	2	3	3	0	5	3	5	0	0	5	4	37
		Frumoasa	3	3	2	1	2	4	3	2	0	5	2	0	5	5	5	5	42
		Mădăraș	2	2	1	3	3	1	1	1	0	5	2	0	5	5	0	5	31
		Mărtiniș	3	3	1	2	3	4	3	3	0	5	2	5	5	5	0	1	44
		Ocland	1	3	1	1	3	1	3	1	0	5	3	5	5	0	0	1	32
		Racu	2	3	2	3	2	2	2	0	0	5	1	0	5	5	0	5	32
		Sântimbru	2	4	3	1	3	1	2	2	0	5	2	5	5	5	0	5	40
		Siculeni	3	2	2	3	4	2	3	3	0	5	1	5	5	5	0	5	43
	ADI	Băile Tușnad	1	1	4	4	5	2	1	3	0	5	2	5	5	5	5	3	48
		Cârța	3	2	4	2	3	4	2	3	0	5	2	5	5	5	0	4	45
		Cozmeni	2	4	1	2	1	1	2	2	0	5	2	5	5	5	5	5	42
		Dănești	2	1	5	2	2	1	1	2	0	5	1	0	5	5	0	4	32
		Lunca de Jos	4	3	1	2	2	3	4	3	0	5	3	5	0	0	0	3	35
		Lunca de Sus	3	3	2	2	3	4	3	2	0	5	3	5	5	0	0	3	40
		Mihăileni	3	3	1	1	2	3	3	1	0	5	2	0	5	0	5	4	34

		Sândominic	4	2	1	2	1	4	3	3	0	5	3	0	5	5	5	3	43
		Sânmartin	2	3	1	2	3	2	2	2	0	5	2	0	5	5	5	5	39
		Sânsimion	3	3	2	3	3	1	3	3	0	5	2	0	5	5	0	4	38
		Tomești	2	2	1	1	1	1	1	1	0	5	2	0	5	5	0	4	27
		Tușnad	2	2	1	3	4	3	2	2	0	5	2	5	5	5	0	4	41
		Gheorgheni	5	1	4	4	5	2	4	5	5	5	4	5	5	5	5	5	69
Gheorgheni	1 coroană	Bălan	4	1	2	1	3	1	3	3	0	5	3	5	5	5	5	2	46
		Ciumani	3	1	1	2	2	4	3	3	0	5	2	5	5	5	0	5	41
		Ditrău	4	3	1	3	3	3	3	3	0	5	4	5	5	5	0	4	47
		Joseni	4	2	2	3	2	1	3	3	0	5	2	5	5	5	0	5	42
		Lăzarea	3	3	1	2	3	3	3	2	0	5	3	5	5	5	0	5	43
		Sândominic	4	2	1	2	1	4	3	3	0	5	3	0	5	5	5	3	43
		Suseni	3	3	1	2	3	4	3	3	0	5	2	0	5	5	0	5	39
		Tulgheș	3	1	1	3	4	1	3	4	0	5	3	0	5	5	0	1	38
		Odorheiu Secuiesc	5	2	1	5	5	3	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	71
Odorheiu Secuiesc	1 coroană	Brădești	2	5	1	4	4	4	2	2	0	5	2	0	5	5	5	5	46
		Dealul	3	4	2	3	2	1	3	3	0	5	2	0	5	0	0	5	33
		Felicești	3	4	1	2	1	5	3	3	0	5	2	0	5	0	5	5	39
		Mărtiniș	3	3	1	2	3	4	3	3	0	5	2	5	5	5	0	4	44
		Satu Mare	2	3	1	2	2	2	1	1	0	5	1	0	5	5	5	5	35
		Toplița	5	1	4	3	5	1	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	68
Toplița	1 coroană	Bilbor	2	1	2	3	2	1	3	2	0	5	2	0	0	0	0	3	23
		Borsec	2	2	5	5	5	3	1	2	0	5	2	5	5	5	5	4	52
		Gălăuțuș	2	1	1	1	2	2	2	1	0	5	2	0	5	5	0	5	29
		Sărmaș	3	1	3	3	2	1	3	3	0	5	2	0	5	5	0	5	36
		Subcetate	2	2	5	4	4	1	2	1	0	5	2	5	0	0	0	4	33
*UATB-urile marcate fac parte atât din Zona Metropolitană Miercurea-Ciuc definită conform Legii nr. 246/2022, cât și din Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Ciuc																			
** UATB care fac parte din ADI ZM Ciuc și nu fac parte din zona metropolitană Ciuc definită conform Legii 246/2022																			

Legendă indicatori:

- I.1 - Distribuția spațială a populației la nivel de UATB la Recensământul 2021
- I.2 - Evoluția procentuală a populației la nivel de UATB după domiciliu în perioada 2011-2021
- I.3 - Distribuția venitului total la nivel de UATB per locuitor (lei / locuitor)
- I.4 - Valoarea cifrei de afaceri per locuitor (lei / locuitor) la nivel de UATB în anul 2021
- I.5 - Distribuția numărului mediu de salariați/1.000 locuitori la nivel de UATB în anul 2021
- I.6 - Autorizații de construire (construcții rezidențiale) eliberate la 1.000 de locuitori, în anul 2022
- I.7 - Distribuția infrastructurii de învățământ la nivel de UATB în anul 2021
- I.8 - Distribuția infrastructurii sanitare la nivel de UATB în anul 2021
- I.9 - Distribuția infrastructurii de unități comerciale de mari dimensiuni la nivel de UATB
- I.10 - Distribuția serviciilor financiar bancare la nivel de UATB
- I.11 - Distribuția infrastructurii culturale la nivel de UATB în anul 2021
- I.12 - Distribuția unităților de agrement și sport la nivel de UATB
- I.13 - Existența infrastructurii de alimentare cu apă la nivel de UATB; existența unor sate/localități fără acces la infrastructură
- I.14 - Existența infrastructurii de canalizare la nivel de UATB; existența unor sate/localități fără acces la infrastructură
- I.15 - Existența infrastructurii de alimentare cu gaze naturale la nivel de UATB; existența unor sate/localități fără acces la infrastructură
- I.16 - Accesibilitate rutieră pe principalele artere rutiere (10-60 min)

Cartograma nr. 19: Rezultatele matricei logice pentru Zonele metropolitane și periurbane ale județului Harghita

Sursa: autorii

Din rezultatele matricei se poate concluziona faptul că Zona Metropolitană a Municipiului Miercurea-Ciuc conlucrează cel mai bine cu UATB Vlăhița, care a înregistrat valori minime doar în cazul infrastructurii de unități comerciale de mari dimensiuni și distribuția venitului total la nivel de UATB per locuitor. Există posibilitatea formării unui sistem urban Miercurea-Ciuc – Vlăhița care să reprezinte motorul de dezvoltare pentru zona metropolitană. UATB-urile Lelicieni, Lueta și Sâncrăieni din prima coroană înregistrează o performanță medie, reușind să creeze o medie între rezultatele mulțumitoare de la indicatorii de evoluție procentuală a populației, autorizații de construire eliberate sau accesibilitate, cu rezultatele mai slabe ale indicatorilor referitori la infrastructura sanitară sau de învățământ. Aceste rezultate indică faptul că, în prezent, cele 3 UATB sunt cele mai atractive pentru dezvoltarea locuirii în jurul municipiului Miercurea-Ciuc, fiind astfel necesare cu prioritate investiții în dezvoltarea infrastructurilor de bază care asigură un nivel ridicat al locuirii. UATB Ciceu, Merești și Păuleni-Ciuc au cele mai mici rezultate dintre localitățile care fac parte din prima coroană a zonei metropolitane, întâmpinând probleme în ceea ce privește infrastructura publică de bază.

ADI ZM Ciuc include însă la nivelul structurii UATB Tomești, care nu dispune de suficiente resurse (unități de învățământ, infrastructură sanitară, autorizații de construire eliberate, valoarea cifrei de afaceri per locuitor, număr mediu de salariați) existând un puternic grad de dependență față de infrastructura din UATB vecine sau din Miercurea-Ciuc. În plus, niciun UATB nu atinge valori de peste 50 de puncte, făcând ca teritoriul ADI să fie împărțit între UATB-uri cu o performanță medie (Băile Tușnad, Sândominic, Siculeni etc.) și cele cu o performanță slabă (Racu, Sânmartin, Dănești, Lunca de Jos etc.) sau foarte slabă (Tomești).

În ceea ce privește Zona Metropolitană a Municipiului Gheorgheni aceasta poate dezvolta preponderent legături bune cu majoritatea UATB-urilor componente (Bălan, Ciumani, Ditrău, Joseni, Lăzarea, Sândominic), excepție făcând UATB Suseni și Tulgheș. Cu toate acestea, chiar dacă cele două UATB sunt încadrate în clasa inferioară, au rezultate destul de apropiate de limita superioară, fiind suficiente îmbunătățiri în domenii precum infrastructura de alimentare cu gaze, infrastructura de agrement și sport sau investiții economice pentru a dezvolta legături mai bune cu municipiul polarizator.

Zona Metropolitană a Municipiului Odorheiu Secuiesc este preponderent alcătuită din comune cu performanțe reduse (Dealul, Feliceni, Satu Mare), fără a avea un UATB cu care să poată dezvolta o legătură foarte puternică. Comuna Feliceni este însă la doar un punct distanță de a înclina balanța în favoarea comunelor cu potențial (Brădești, Mărtiniș), fiind nevoită să aducă îmbunătățiri în ceea ce privește infrastructura de canalizare, unitățile de agrement și sport sau numărul de salariați și locurile de muncă existente la nivelul teritoriului.

În cadrul Zonei Metropolitane a Municipiului Toplița, municipiul polarizator poate dezvolta o legătură foarte puternică cu orașul Borsec, acestea fiind compatibile din punct de vedere al infrastructurii tehnico-edilitare sau a indicatorilor de dezvoltare economică. În plus acestea alcătuiesc împreună o zonă favorabilă dezvoltării turismului, lucru care s-a observat în cifra de afaceri existentă la nivelul UATB-urilor. Cu toate că această legătură este printre cele mai puternice de pe teritoriul județului, restul UATB-urilor componente în ZM Toplița sunt încadrate în ultimele două clase de performanță, cu Bilbor și Gălăușav având totaluri sub 30 de puncte. Majoritatea problemelor apar din cauza scăderii numărului de locuitori, a lipsei investițiilor în dezvoltarea de noi locuințe și a lipsei infrastructurii publice de bază care să asigure un anumit nivel de atractivitate pentru locuitori.

2.3 Zone periurbane

2.3.1 Analiza zonelor periurbane din județul Harghita

Zona periurbană reprezintă conform Politicii Urbane a României, „*primul inel de localități adiacente unui oraș - denumit oraș-nucleu, dacă este discutat în contextul relației sale cu localitățile înconjurătoare. Zona periurbană poate include municipalități și orașe cu o populație mai mică, denumite orașe periurbane și comune*”.¹⁷

În cadrul prezentului studiu, zonele periurbane au fost delimitate conform Legii nr. 350/2001, respectiv pe baza analizei accesibilității nucleelor urbane din zonele periurbane, care reglementează teritoriul periurban ca fiind „*suprafața din jurul municipiilor și orașelor, delimitată prin studii de specialitate, în cadrul căreia se creează relații de independență în domeniul economic, al infrastructurii, deplasărilor pentru muncă, asigurărilor cu spații verzi și de agrement, asigurărilor cu produse agroalimentare etc.*”.¹⁸

Zonele periurbane reprezintă zonele situate în imediata apropiere a municipiilor sau a orașelor, care sunt caracterizate printr-o mixtură de activități agricole și rezidențiale, precum și prin prezența unor facilități și infrastructuri urbane. Ele reprezintă o zonă de tranziție între mediul urban și cel rural, având caracteristici specifice ale ambelor tipuri de medii.

În România, zonele periurbane sunt definite în general prin criterii geografice și funcționale. Acestea includ terenurile situate în jurul orașelor și municipiilor, care nu sunt încă complet urbanizate, dar care prezintă semne ale influenței urbane, cum ar fi creșterea densității populației, dezvoltarea infrastructurii și prezența unor activități comerciale sau industriale. De asemenea, zonele periurbane pot include și sate sau comune care sunt situate în apropierea imediată a orașelor și care sunt afectate de extinderea acestora.

În aceste zone, se întâlnesc adesea o varietate de activități, cum ar fi agricultura în zonele periurbane ale municipiilor și orașelor, construirea de locuințe, precum și dezvoltarea de activități comerciale, industriale, de depozitare, de logistică etc. De asemenea, zonele periurbane pot fi caracterizate prin prezența unor spații verzi, parcuri sau zone recreative care servesc atât populației urbane, cât și celei rurale. Astfel, reglementarea acestor zone poate fi stabilită la nivel local, în conformitate cu nevoile și caracteristicile specifice ale fiecărui UATB.

În cazul prezentului studiu, analiza se va concentra în cazul orașelor care nu sunt incluse în zone metropolitane conform Legii nr. 246/2022, respectiv pentru **orașul Cristuru Secuiesc** și prima coroană de comune din jurul acestuia formată din UATB Porumbeni Mari, Secuieni, Săcel, Avrămești și Șimonești.

În momentul de față, coordonarea dezvoltării unităților administrativ-teritoriale de bază care alcătuiesc coroana periurbană a centrului urban polarizator, se face doar prin intermediul Planului de Amenajare a Teritoriului Județean Harghita aprobat prin HCJ, care deține un caracter director.

Orașul Cristuru Secuiesc are conform datelor oficiale de la recensământul populației din anul 2021 o populație de 8.797 locuitori și dezvoltă în jurul său o zonă periurbană formată din 5 unități administrativ teritoriale de bază – Avrămești, Porumbeni, Săcel, Secuieni, Șimonești, ce

¹⁷ MDLPA, decembrie 2022. Strategia Națională de Dezvoltare Urbană Integrată pentru orașe reziliente, verzi, incluzive și competitive 2022-2025 – Politica Urbană a României [14.06.2023]

¹⁸ Legea 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismului – <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/29453> [14.06.2023]

însunează în total o populație de 11.387 de locuitori. Niciuna dintre aceste unități administrativ teritoriale de bază nu atinge valori ridicate în ceea ce privește **numărul de locuitori**, Șimonești înregistrând cea mai mare populație, respectiv 3.416 locuitori, în timp ce UATB Săcel (1.140 locuitori) și Porumbeni (1.800 locuitori) nu depășesc pragul de 2.000 de locuitori.

În ceea ce privește **evoluția populației în perioada 2011-2021**, Secuieni fiind singura comună care prezintă o creștere a populației de 2,33% pe parcursul celor 10 ani. În plus, în afara de UATB Porumbeni, care înregistrează o scădere minoră de 0,28%, restul comunelor au pierd peste 6% din populație în intervalul dintre cele două Recensăminte ale Populației și Locuințelor. Cele mai importante pierderi sunt înregistrate în UATB Șimonești (-10,54%), UATB Săcel (-9,91%) și orașul Cristuru Secuiesc (-9,70%).

Distribuția venitului total la nivel de UATB per locuitor din orașul polarizator este de 2.362 lei/locuitor și este una dintre cele mai mici valori regăsite în zona analizată, depășind doar valoarea din UATB Porumbeni (2.321 lei/locuitor). Valoarea maximă de 5.111 lei/locuitor este înregistrată în UATB Săcel, fiind urmată de Șimonești cu 3.852 lei/locuitor, în timp valorile din UATB Secuieni și Avrămești nu depășesc pragul de 3.000 lei/locuitor.

La nivelul anului 2021, orașul Cristuru Secuiesc a atins cea mai ridicată **valoare a cifrei de afaceri per locuitor**, respectiv 41.673 lei/locuitor, fiind urmat de UATB Porumbeni cu 27.888,89 lei/locuitor, în timp ce comunele Șimonești, Săcel și Avrămești se află pe ultimele locuri cu valori de sub 10.000 lei/locuitor. Astfel, reiese o discrepanță majoră între cei doi indicatori de dezvoltare economică analizați, valorilor crescute ale distribuției venitului total per locuitor corespunzându-le valori mici ale cifrei de afaceri per locuitor, și viceversa.

În ceea ce privește **distribuția numărului de salariați la 1000 locuitori** la nivel de UATB din anul 2021, orașul Cristuru Secuiesc se află pe primele poziții la nivel județean, fiind și UATB care înregistrează valorile cele mai mari din zona periurbană – cu un număr mediu de 233 salariați/ 1000 locuitori; este urmat de UATB Porumbeni cu 159 de salariați/ 1000 locuitori. Valoarea minimă este atinsă în UATB Secuieni, unde numărul de salariați/1000 locuitori este 29, în timp ce restul comunelor care fac parte din zona periurbană înregistrează la rândul lor valori relativ reduse, situate între 41 și 57 de salariați/1000 locuitori.

În anul 2022, nicio unitate administrativ teritorială de bază din cadrul zonei periurbane Cristuru Secuiesc nu a depășit pragul de 2 **autorizații de construire pentru construcții rezidențiale eliberate la 1.000 de locuitori**. În UATB Porumbeni și UATB Șimonești au fost eliberate circa 1,50 autorizații, pe când în Cristuru Secuiesc și în UATB Săcel, numărul autorizațiilor eliberate la 1.000 de locuitori este sub 0,5. Chiar dacă în UATB Secuieni evoluția populației prezintă o ușoară creștere în perioada 2011-2021, acest fapt nu se reflectă și în autorizațiile eliberate pentru construcții rezidențiale, valoarea indicatorului fiind de doar 1.05 autorizațiilor eliberate la 1.000 de locuitori.

Distribuția infrastructurii de învățământ la nivelul zonei periurbane Cristuru Secuiesc este relativ uniformă, 3 dintre cele 5 UATB-uri componente având 5 (Secuieni, Săcel, Avrămești) unități de învățământ preșcolar, primar gimnazial, în timp ce UATB Porumbeni dispune de 3 astfel de unități. În cazul UATB Șimonești clasele aferente cursului primar se desfășoară în cadrul școlilor gimnaziale astfel încât toate ciclurile de învățământ pre-liceal sunt acoperite. Astfel, dependența comunelor din zona periurbană față de orașul Cristuru Secuiesc este evidentă, absolvenții ciclului gimnazial depinzând de cele 3 licee existente în orașul Cristuru Secuiesc (care trebuie, de asemenea, să susțină și elevii proveniți 2 școli gimnaziale din oraș).

La nivel de UATB, **distribuția infrastructurii sanitare** din anul 2021 evidențiază dependența ridicată pe care comunele o au față de orașul polarizator, acesta fiind singurul care are pe teritoriul său unități sanitare din categoria: dispensarelor medicale, centre de sănătate, cabinete medicale școlare, cabinete medicale de specialitate, laboratoare medicale și laborator de tehnică dentară. Infrastructura sanitară existentă la nivelul UATB-urilor din zona periurbană se rezumă la cabinete medicale de familie, farmacii și un cabinet stomatologic în UATB Secuieni. Deservirea infrastructurii sanitare în mediul rural nu este echilibrată, UATB Săcel neavând acces direct la niciun tip serviciu sanitar, fiind exclusiv dependent de orașul Cristuru Secuiesc sau de unitățile sanitare din restul UATB-urilor înconjurătoare, care dețin la nivel teritorial cel puțin o farmacie și un cabinet medical de familie.

În ceea ce privește **infrastructura de unități comerciale de mari dimensiuni**, toate cele 5 UATB-uri componente ale zonei periurbane și orașul polarizator sunt dependente de singurul hypermarket existent în orașul Cristuru Secuiesc. Astfel, acesta trebuie să acopere necesitățile tuturor celor 20.184 de locuitori din teritoriul analizat în ceea ce privește cumpărăturile de mare aprovizionare care nu se regăsesc la nivelul magazinelor alimentare de proximitate (existente la nivelul satelor) sau a centrelor comerciale de mici dimensiuni. **Serviciile financiar bancare** lipsesc doar din UATB Secuieni, zona periurbană a orașului având la nivelul teritoriului câte un serviciu financiar bancar. Astfel, UATB Săcel, Șimonești, Avrămești și Porumbeni se pot auto susține din acest punct de vedere; acestora li se adaugă cele 5 unități bancare existente la nivelul orașului polarizator.

Infrastructura culturală din orașul Cristuru Secuiesc este compusă din 3 biblioteci, 1 muzeu, dar și 1 cinematograful, în timp ce la nivel de UATB se rezumă la 5 biblioteci, dintre care 2 în Secuieni și câte una în Șimonești, Avrămești și Porumbeni și de 1 muzeu în Secuieni, în timp ce UATB Săcel nu dispune de nicio unitate culturală. În ceea ce privește distribuția **unităților de agrement și sportive** la nivelul zonei periurbane, doar 2 comune și orașul Cristuru Secuiesc beneficiază de infrastructura necesară activităților de acest fel. UATB Avrămești dispune de facilități sportive de tipul terenuri și săli de sport, în timp ce UATB Săcel și orașul Cristuru Secuiesc oferă oportunități de petrecere a timpului liber (piscine și stranduri, posibilitatea de a realiza caiac și rafting, centre de echitație și alte tipuri de dotări). UATB Șimonești, Secuieni și Porumbeni devin astfel dependente de dotările de agrement și sport existente în UATB învecinate.

Infrastructura de alimentare cu apă deservește aproximativ toată zona periurbană a orașului Cristuru Secuiesc singurul teritoriu fără acces la această infrastructură fiind UATB Săcel. În plus, **infrastructura de canalizare** este slab dezvoltată la nivelul zonei periurbane, pe lângă orașul polarizator, doar UATB Avrămești și UATB Secuieni fiind bransate la sistemul de canalizare. În ceea ce privește **infrastructura de alimentare cu gaze naturale** situația este mai bună în comparație cu infrastructurile de bază – alimentare cu apă și canalizare, toate comunele componente în zona periurbană Cristuru Secuiesc fiind conectate la rețeaua de distribuție a gazelor naturale.

Accesibilitatea rutieră la nivelul teritoriului zonei analizate este una foarte bună, satele reședință de comună fiind accesibile în mai puțin de 20 de minute din Cristuru Secuiesc, în timp ce toate satele aparținătoare sunt la maximum 30 de minute distanță pe cale rutieră de orașul polarizator. În acest context, toate UATB-urile componente ale zonei periurbane a orașului Cristuru Secuiesc beneficiază de o bună accesibilitate și implicit un acces relativ facil la serviciile publice care lipsesc din cadrul comunelor din zona periurbană.

2.3.2 Concluziile analizei zonelor periurbane

În vederea realizării unei ierarhii a UATB-urilor din zona periurbană a orașului Cristuru Secuiesc, pe baza indicatorilor analizați a fost realizată o matrice de evaluare utilizând metodologia prezentată în Cap. 2.2.3 Concluziile analizei zonelor metropolitane. Matricea de evaluare a zonelor metropolitane din județul Harghita.

Tabel nr. 9: Matricea de evaluare – zona periurbană a orașului Cristuru Secuiesc

UATB incluse în zona periurbană	I.1	I.2	I.3	I.4	I.5	I.6	I.7	I.8	I.9	I.10	I.11	I.12	I.13	I.14	I.15	I.16	TOTAL
Cristuru Secuiesc	4	2	1	4	5	1	3	4	5	5	4	5	5	5	5	5	63
Avrămești	2	2	1	1	2	3	3	1	0	5	2	5	5	5	5	5	47
Porumbeni	2	3	1	3	4	3	2	1	0	5	2	0	5	0	5	5	41
Săcel	1	2	4		2	1	3	0	0	0	0	5	0	0	5	5	28
Secuieni	3	4	1	2	1	3	3	2	0	5	2	0	5	5	5	5	46
Șimonești	3	1	2	1	2	3	3	1	0	5	2	0	5	0	5	5	38

Legendă indicatori:

I.1 - Distribuția spațială a populației la nivel de UATB la Recensământul 2021	I.9 - Distribuția infrastructurii de unități comerciale de mari dimensiuni la nivel de UATB
I.2 - Evoluția procentuală a populației la nivel de UATB după domiciliu în perioada 2011-2021	I.10 - Distribuția serviciilor financiar bancare la nivel de UATB
I.3 - Distribuția venitului total la nivel de UATB per locuitor (lei / locuitor)	I.11 - Distribuția infrastructurii culturale la nivel de UATB în anul 2021
I.4 - Valoarea cifrei de afaceri per locuitor (lei / locuitor) la nivel de UATB în anul 2021	I.12 - Distribuția unităților de agrement și sport la nivel de UATB
I.5 - Distribuția numărului de salariați/1.000 locuitori la nivel de UATB în anul 2021	I.13 - Existența infrastructurii de alimentare cu apă la nivel de UATB; existența unor sate/localități fără acces la infrastructură
I.6 - Autorizații de construire (construcții rezidențiale) eliberate la 1.000 de locuitori, în anul 2022	I.14 - Existența infrastructurii de canalizare la nivel de UATB; existența unor sate/localități fără acces la infrastructură
I.7 - Distribuția infrastructurii de învățământ la nivel de UATB în anul 2021	I.15 - Existența infrastructurii de alimentare cu gaze naturale la nivel de UATB; existența unor sate/localități fără acces la infrastructură
I.8 - Distribuția infrastructurii sanitare la nivel de UATB în anul 2021	I.16 - Accesibilitate rutieră pe principalele artere rutiere (10-60 min)

Sursa: Autorii

Din matricea de evaluare aferentă zonei periurbane a orașului Cristuru Secuiesc rezultă faptul că 2 din cele 5 comune prezintă un grad mai ridicat de dezvoltare, respectiv Avrămești și Secuieni. În cazul UATB Avrămești se remarcă un grad ridicat de echipare cu infrastructuri tehnico-edilitare, o bună accesibilitate în raport cu orașul Cristuru Secuiesc, o infrastructură mai dezvoltată de unități sportive și de agrement sau buna deservire cu servicii financiar bancare. La nivelul UATB Avrămești sunt necesare măsuri de creștere a venitului total precum și măsuri de dezvoltare a sectorului economic, UATB înregistrând o valoare scăzută a cifrei de afaceri raportată la numărul de locuitori.

UATB Secuieni este la doar un punct distanță de Avrămești, fiind compatibilă cu orașul polarizator din punct de vedere socio-demografic, dar și al rețelelor edilitare sau accesibilității. Cel mai slab dezvoltat domeniu, este ca și în cazul anterior, cel economic, pentru care UATB Secuieni înregistrează valori reduse atât din punct de vedere al venitului total raportat la numărul de locuitori, al valorii cifrei de afaceri raportată la numărul de locuitori cât și din punct de vedere al numărului de salariați raportați la 1.000 locuitori.

Locurile secundare în ierarhie sunt ocupate de UATB Porumbeni și Șimonești, acestea obținând punctaje bune în ceea ce privește accesibilitate și punctaje echilibrate în restul domeniilor, excepție făcând accesul la infrastructura de canalizare, unități de agrement și sport și infrastructura de unități comerciale de mari dimensiuni, cele din urmă conducând la o posibilă dependență față de orașul polarizator, sau de cele din cadrul celorlalte UATB-uri.

La polul opus se regăsește UATB Săcel, pentru care există cei mai mulți indicatori cu valori minime din zona analizată (valoarea cifrei de afaceri per locuitor, autorizații de construire eliberate la 1.000 de locuitori, distribuția infrastructurii sanitare, existența infrastructurii de alimentare cu apă și canalizare etc.), fiind astfel evidențiat gradul ridicat de dependență pe care comuna îl dezvoltă față de orașul polarizator sau de UATB-urile din apropierea acestora în ceea ce privește accesul locuitorilor la serviciile publice de bază.

2.4 Grupuri de Acțiune Locală (GAL)

Asemănător relațiilor create între Consiliul Județean Harghita și alte UAT-uri sau UATB-uri, la nivelul județului există și relații de cooperare între structuri care nu implică în mod direct activitatea instituției Consiliului Județean Harghita, dar participă la dezvoltarea locală prin diferite forme.

Una dintre aceste relații este cea constituită între UATB-uri prin Grupurile de Acțiune Locală (denumite în continuare GAL) cu scopul de a implementa Programul LEADER care a fost creat la inițiativa Uniunii Europene. GAL-urile fac parte din Rețeaua Națională de Dezvoltare Rurală (RNDR) care este la rândul acesteia în relații de cooperare cu Rețeaua Europeană pentru Dezvoltare Rurală (REDR). Programul LEADER este o modalitate de parteneriat a căror elemente componente fac parte din sfera publică, civilă și de afaceri. Obiectivele programului LEADER sunt atât dezvoltarea regională, motivarea actorilor locali din regiune pe termen lung, analiza oportunităților cât și exploatarea posibilităților.

Dintr-un număr total de 237 de GAL selectate de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR) la nivel național în anul 2022¹⁹ pentru implementarea programului LEADER, 6 GAL-uri (reprezentând aproximativ 2,5%) includ în cadrul acoperirii teritoriale UATB-uri din județul Harghita.

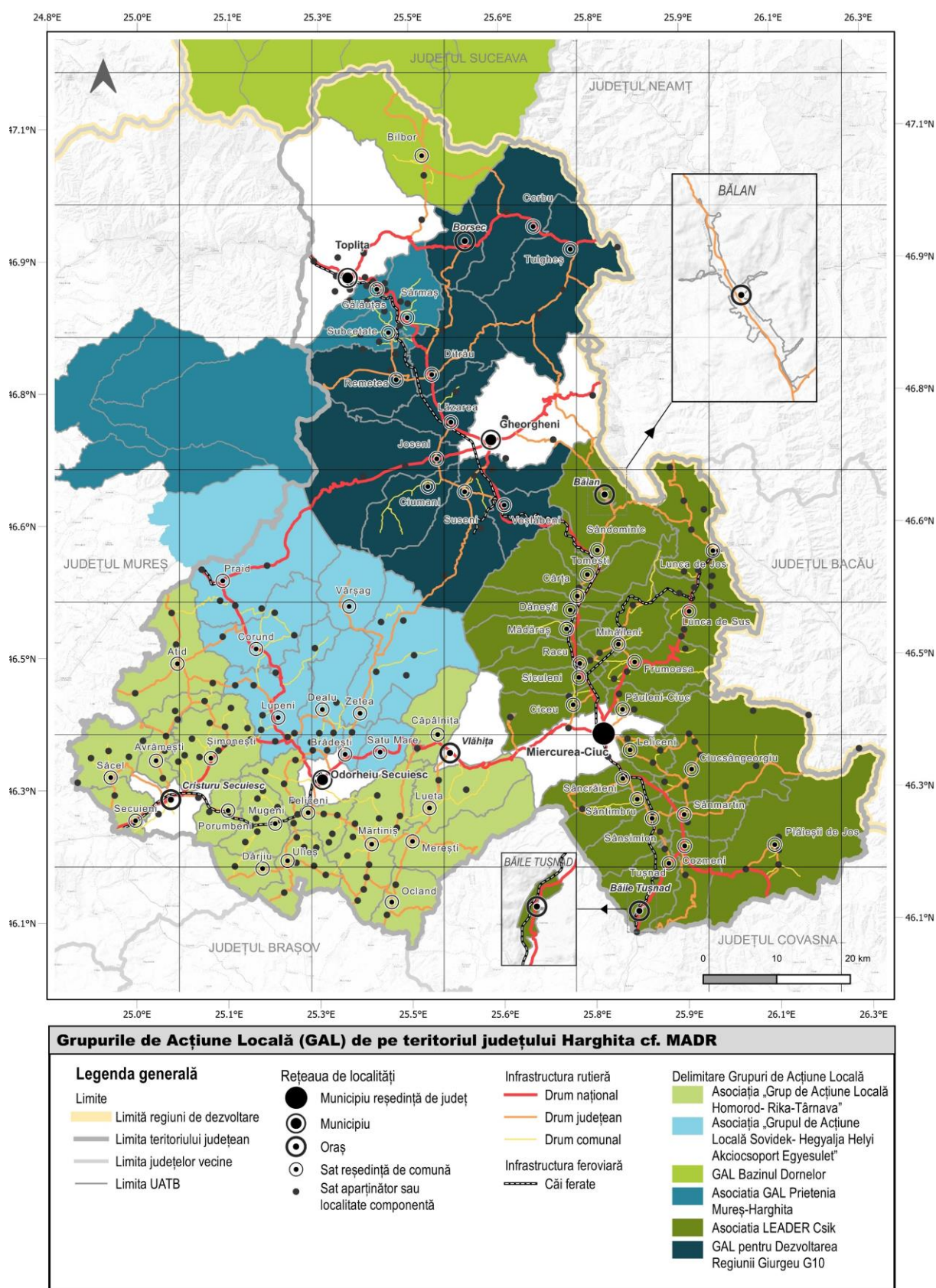
Tabel nr. 10: Grupurile de Acțiune Locală de pe teritoriul județului Harghita

Nr. crt.	Denumire GAL	Județ	Acoperire teritorială	Suprafață km ²	Populație nr. loc.
1.	Asociația GAL LEADER "CSIK"	Harghita	Băile Tușnad (oraș), Bălan (oraș), Cârna, Ciceu, Ciucsângeorgiu, Cozmeni, Dănești, Frumoasa, Lelicieni, Lunca de Jos, Lunca de Sus, Mădăraș, Mihăileni, Păuleni-Ciuc, Plăieșii de Jos, Racu, Sâncrăieni, Sândominic, Sânmartin, Sânsimion, Sântimbru, Siculeni, Tomești, Tușnad	1.967,14	71.905

¹⁹ Conform listei actualizate în data de 05.04.2023 – https://www.madr.ro/docs/dezvoltare-rurala/Axa_LEADER/2014-2020/2023/Lista-cu-Grupurile-de-Actiune-Locala-selectate-de-MADR-si-datele-de-contact-ale-acestora-actualizata-la-data-de-05.04.2023.pdf [15.06.2023]

2.	Asociația GAL Homorod - Kukullo Leader	Harghita	Atid, Avrămești, Căpâlnița, Dârjiu, Feliceni, Lueta, Mărtiniș, Merești, Mugeni, Ocland, Porumbeni, Săcel, Secuieni, Șimonești, Ulieș	1.207,97	34.600
3.	Asociația Grupul de Acțiune Locală ”Sovidek-Hegyalja Helyi Akciocsoport Egyesulet”	Harghita, Mureș	Brădești, Corund, Dealu, Lupeni, Praid, Vărsag, Zetea, Satu Mare (jud. Harghita), Sovata (oraș, jud. Mureș)	1.018,00	42.535
4.	Asociația Grupul de Acțiune Locală pentru Dezvoltarea Regiunii Giurgeu G10	Harghita	Ciumani, Corbu, Ditrău, Joseni, Lăzarea, Remetea, Suseni, Tulgheș, Voșlăbeni, Borsec (oraș)	1.376,93	39.363
5.	Grupul de Acțiune Locală Prietenia Mureș - Harghita	Mureș, Harghita	Petelea, Gurghiu, Solovăstru, Hodac, Ibănești, Chierul de Jos, Beica de Jos (jud. Mureș), Sărmaș, Subcetate, Gălăuțaș (jud. Harghita)	922,19	33.500
6.	Asociația ”Grupul de Acțiune Local” - Bazinul Dornelor	Suceava, Harghita	Panaci, Dorna Arini, Crucea, Dorna Candrenilor, Coșna, Poiana Stampei, Ciocănești, Cârlibaba, Iacobeni, Șaru Dornei (jud. Suceava), Bilbor (jud. Harghita), Broșteni (oraș, jud. Suceava)	2.297,69	30.247

Sursa: MADR, Direcția Generală Dezvoltare Rurală, Autoritatea de Management pentru PNDR

Cartograma nr. 20: Grupurile de Acțiune Locală de pe teritoriul județului Harghita

Sursa: Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR)

Asociația GAL LEADER "Csík" – este compus din 24 UAT – 2 orașe mici și 22 comune și are ca scop dezvoltarea satelor și a comunităților rurale. Grupul de Acțiune Locală cuprinde, cu excepția Municipiului Miercurea-Ciuc, toate localitățile din Depresiunea Ciucului, din Bazinul Casinului și din Valea Ghimeșului.

Asociația GAL Homoród-Küküllő LEADER – a fost înființat în anul 2016, cu 39 de membrii fondatori: 15 autorități publice locale, 20 de organizații neguvernamentale și 4 întreprinzători.

Asociația Grupul de Acțiune Locală Sóvidék-Hegyalja Helyi Akciócsoport Egyesület – a fost înființat în anul 2011. La momentul actual Asociația Grupul de Acțiune Locală Sóvidék-Hegyalja Helyi Akciócsoport Egyesület are în componența sa 30 de membri, printre care: Consiliul Județean Harghita, 9 Unități Administrativ Teritoriale, 19 Organizații Non Guvernamentale și o persoană fizică.²⁰

Asociația Grupul de Acțiune Locală Prietenia Mureș-Harghita – s-a constituit în anul 2014 la inițiativa a 41 de membrii fondatori.

Asociația „Grupul de Acțiune Locală – Bazinul Dornelor” – promovează dezvoltarea durabilă a teritoriului Bazinului Dornelor și a localităților limitrofe, cu implicarea factorilor interesați privați și publici, prin acțiuni care să permită valorificarea capacităților și resurselor umane, naturale și culturale locale.

2.5 Asociații de Dezvoltare Intercomunitară (ADI)

Structurile multi-jurisdicționale, de exemplu ADI-urile, sunt reglementate prin Legea nr. 51/2006 a serviciilor comunitare de utilități publice, Legea nr. 273/2006 privind finanțele publice locale, Ordonanța nr. 71/2002 privind organizarea și funcționarea serviciilor publice de administrare a domeniului public și privat de interes local, Legea nr. 326/2001 a serviciilor publice de gospodărie comunală, Legea nr. 92/2007 a serviciilor de transport public local sau Ordonanța de Urgență nr. 39/2018 privind parteneriatul public-privat.

Conform OUG nr. 57/2019 privind Codul Administrativ, Art. 5 lit. i), Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară (ADI) sunt „structurile de cooperare cu personalitate juridică, de drept privat și de utilitate publică, înființate, în condițiile legii, de unitățile administrativ-teritoriale pentru realizarea în comun a unor proiecte de dezvoltare de interes zonal sau regional ori pentru furnizarea în comun a unor servicii publice”.

În ceea ce privește asocierea între unități administrativ-teritoriale, conform art. 89 alin. (1) din Codul Administrativ (OUG 57/2019), este prevăzut faptul că „două sau mai multe unități administrativ-teritoriale au dreptul ca, în limitele competenței autorităților lor deliberative și executive, să coopereze și să se asocieze, în condițiile legii, formând asociații de dezvoltare intercomunitară, cu personalitate juridică, de drept privat.

Consiliul Județean Harghita face parte dintr-un număr mare de Asociații de Dezvoltare Intercomunitară constituite la nivelul județului Harghita, prezentând domenii variate de activitate. Acestea sunt prezentate în cadrul Tabelului nr. 9 și sunt specializate în cadrul Anexei 8.2.

²⁰ <https://www.sovidek-hegyalja.ro/informati-generale> [15.06.2023]

Tabel nr. 11: ADI constituite la nivelul județului Harghita din care face parte și Consiliul Județean Harghita

Nr. crt.	Denumire	UATB componente	Domeniul de activitate
1.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară pentru implementarea proiectului "Sistem integrat de management al deșeurilor" S.I.M.D. Harghita	Județul Harghita, Municipiul Miercurea Ciuc, Municipiul Gheorgheni, Municipiul Toplița, Orașul Băile Tușnad, Orașul Bălan, Orașul Borsec, Orașul Cristuru Secuiesc, Orașul Vlăhița, Comuna Atid, Comuna Avrămești, Comuna Bilbor, Comuna Brădești, Comuna Căpâlnița, Comuna Ciceu, Comuna Ciucsângeorgiu, Comuna Ciumani, Comuna Cârța, Comuna Corbu, Comuna Corund, Comuna Cozmeni, Comuna Dănești, Comuna Dealu, Comuna Ditrău, Comuna Dârjiu, Comuna Feliceni, Comuna Frumoasa, Comuna Gălăuțas, Comuna Joseni, Comuna Lăzarea, Comuna Lelicieni, Comuna Lueta, Comuna Lunca de Jos, Comuna Lunca de Sus, Comuna Lupeni, Comuna Mădăraș, Comuna Mărtiniș, Comuna Merești, Comuna Mihăileni, Comuna Mugeni, Comuna Ocland, Comuna Păuleni Ciuc, Comuna Plăieșii de Jos, Comuna Porumbeni, Comuna Praid, Comuna Racu, Comuna Remetea, Comuna Satu Mare, Comuna Săcel, Comuna Sărmaș, Comuna Sâncrăieni, Comuna Sândominic, Comuna Sânmartin, Comuna Sânsimion, Comuna Sântimbru, Comuna Secuieni, Comuna Siculeni, Comuna Subcetate, Comuna Suseni, Comuna Șimonești, Comuna Tomești, Comuna Tulgheș, Comuna Tușnad, Comuna Ulieș, Comuna Vărșag, Comuna Voșlăbeni și Comuna Zetea	înființarea, organizarea, reglementarea, exploatarea, monitorizarea și gestionarea serviciilor de salubritate: colectarea, transportul, sortarea, tratarea, depozitarea și valorificarea deșeurilor municipale, gestiunea serviciului de salubritate, realizarea unor proiecte de investiții publice de interes județean, destinate înființării, finanțării, monitorizării și coordonării unui sistem de management integrat al deșeurilor municipale în județul Harghita ²¹
2.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară de Dezvoltare Rurală a Consiliului Județean Harghita - Hargita Megye Tanácsának Vidékfejlesztési Egyesülete	Județul Harghita, Orașul Cristuru Secuiesc, Comuna Atid, Comuna Avrămești, Comuna Bilbor, Comuna Căpâlnița, Comuna Cârța, Comuna Ciceu, Comuna Ciucsângeorgiu, Comuna Ciumani, Comuna Corund, Comuna Cozmeni, Comuna Dănești, Comuna Dârjiu, Comuna Dealu, Comuna Ditrău, Comuna Feliceni, Comuna Frumoasa, Comuna Lăzarea, Comuna Lueta, Comuna Lunca de Jos, Comuna Lunca de Sus, Comuna Lupeni, Comuna Mădăraș, Comuna	Dezvoltarea economică a mediului rural.

²¹ Anexa la hot. AGA nr. 6 din 2018. Statutul actualizat al Asociației de dezvoltare intercomunitară de utilități publice pentru serviciul de salubritate a localităților - Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „S.I.M.D Harghita” - <https://www.udvarhely.ro/wp-content/uploads/2019/03/17.2.-statut-actualizat-2018.pdf>

	Mărtiniș, Comuna Mihăileni, Comuna Păuleni Ciuc, Comuna Plăieșii de Jos, Comuna Porumbeni, Comuna Praid, Comuna Racu, Comuna Remetea, Comuna Sărmaș, Comuna Sândominic, Comuna Sânsimion, Comuna Sântimbru, Comuna Satu Mare, Comuna Siculeni, Comuna Subcetate, Comuna Suseni, Comuna Șimonești, Comuna Tomești, Comuna Tușnad, Comuna Ulieș, Comuna Vărșag, Comuna Voșlăbeni și Comuna Zetea	
3. Asociația de Dezvoltare Intercomunitară "Harghita"	Județul Harghita, Municipiul Miercurea Ciuc, Municipiul Toplița, Orașul Borsec, Orașul Cristuru Secuiesc, Orașul Vlăhița, Comuna Atid, Comuna Avrămești, Comuna Brădești, Comuna Căpâlnița, Comuna Cârța, Comuna Ciumani, Comuna Corbu, Comuna Cozmeni, Comuna Corund, Comuna Dealu, Comuna Gălăuțaș, Comuna Lăzarea, Comuna Lunca de Sus, Comuna Merești, Comuna Ocland, Comuna Păuleni Ciuc, Comuna Praid, Comuna Racu, Comuna Remetea, Comuna Satu Mare, Comuna Săcel, Comuna Sâncrăieni, Comuna Sândominic, Comuna Sânsimion, Comuna Sântimbru, Comuna Siculeni, Comuna Șimonești, Comuna Tulgheș, Comuna Tușnad, Comuna Voșlăbeni și Comuna Zetea	Cooperarea cu administrațiile publice locale, organizațiile profesionale și operatorilor din domeniul turismului; desfășurarea programelor regionale, naționale și internaționale care au ca scop dezvoltarea și promovarea turismului, precum și menținerea, valorificarea culturii, valorilor tradiționale și mediului înconjurător. Protecția mediului, promovarea turismului local și județean, și asigurarea unor servicii care contribuie la dezvoltarea acestui sector. ²²
4. Asociația de Dezvoltare Intercomunitară "Hargita Víz" - "Hargita Víz" Egyesület	Județul Harghita, Municipiul Miercurea Ciuc și Municipiul Odorheiu Secuiesc, Orașul Bălan, Orașul Vlăhița, Comuna Brădești, Comuna Cârța, Comuna Ciceu, Comuna Ciucsângeorgiu, Comuna Cozmeni, Comuna Dănești, Comuna Dealu, Comuna Feliceni, Comuna Frumoasa, Comuna Lelicieni, Comuna Lupeni, Comuna Mădăraș, Comuna Mihăileni, Comuna Mărtiniș, Comuna Mugeni, Comuna Păuleni Ciuc, Comuna Plăieșii de Jos, Comuna Praid, Comuna Racu, Comuna Satu Mare, Comuna Sâncrăieni, Comuna Sândominic, Comuna Sânmartin, Comuna Sânsimion, Comuna Sântimbru, Comuna Siculeni, Comuna Tomești, Comuna Tulgheș, Comuna Tușnad și Comuna Zetea	Gestionarea infrastructurii de alimentare cu apă și canalizare. ²³

²² Mai multe informații: <https://adiharghita.ro/desprenoi>

²³ Mai multe informații: <https://hargitaviz.ro/ro/despre-asociatie/>

5.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Ciuc - Asociația Csík Metropoliszövezet	Județul Harghita, Municipiul Miercurea Ciuc, Orașul Băile Tușnad, Comuna Cârța, Comuna Ciceu, Comuna Ciucsângeorgiu, Comuna Cozmeni, Comuna Dănești, Comuna Frumoasa, Comuna Lelicieni, Comuna Lunca de Jos, Comuna Lunca de Sus, Comuna Mădăraș, Comuna Mihăileni, Comuna Păuleni Ciuc, Comuna Racu, Comuna Sâncrăieni, Comuna Sândominic, Comuna Sânmartin, Comuna Sânsimion, Comuna Sântimbru, Comuna Siculeni, Comuna Tomești și Comuna Tușnad	Dezvoltarea economică și modernizarea transportului public din zona Ciuc.
6.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară "Alcsík"	Județul Harghita, Municipiul Miercurea Ciuc, Comuna Ciucsângeorgiu, Comuna Cozmeni, Comuna Lelicieni, Comuna Mihăileni, Comuna Plăieșii de Jos, Comuna Racu, Comuna Sâncrăieni, Comuna Sânmartin, Comuna Sânsimion, Comuna Sântimbru, Comuna Siculeni și Comuna Tușnad	Servicii de colectare și transportare a deșeurilor în toate UATB componente, respectiv salubritatea străzilor și activități de dezapezire și menținere în funcțiune a căilor publice din Miercurea-Ciuc (inclusiv Harghita-Băi) ²⁴
7.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Odorheiu Secuiesc - Székelyudvarhely Térségének Közösségi Fejlesztési Társulása	Județul Harghita, Municipiul Odorheiu Secuiesc, Orașul Cristuru Secuiesc, Comuna Brădești, Comuna Căpâlnița, Comuna Corund, Comuna Dealu, Comuna Felicieni, Comuna Lupeni, Comuna Mărtiniș, Comuna Satu Mare, Comuna Ulieș, Comuna Vărșag și Comuna Zetea	Obiectivele principale ale asociației sunt: ²⁵ Îmbunătățirea mobilității și accesibilității între UATB Realizarea unor măsuri active pentru dezvoltarea economico-socială Identificarea și implementarea unor măsuri de creștere a performanțelor în administrație
8.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Munții Harghita	Județul Harghita, Comuna Căpâlnița, Comuna Ciceu, Comuna Ciumani, Comuna Joseni, Comuna Mădăraș, Comuna Merești, Comuna Praid, Comuna Siculeni, Comuna Tomești, Orașul Vlăhița și Comuna Zetea	Implementarea de proiecte de investiții în domeniile educație, turism, culturii, recreere și infrastructurii edilitare. ²⁶
9.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară "Alcsík-Káson"	Județul Harghita, Municipiul Miercurea Ciuc, Orașul Băile Tușnad, Comuna Ciucsângeorgiu, Comuna Cozmeni, Comuna Lelicieni, Comuna Plăieșii de Jos, Comuna Sâncrăieni, Comuna Sânmartin, Comuna Sânsimion, Comuna Sântimbru și Comuna Tușnad	<i>nu s-au găsit informații</i>

²⁴ Mai multe informații: http://ecocsik.ro/ro/about_ro/

²⁵ Proiect de hotărâre privind constituirea asociației: <https://bit.ly/45c7aGt>

²⁶ Scopul asociației - <http://homorodalmas.ro/wp-content/uploads/2020/07/HCL-NR-25-2020-Modificarea-Statutul-ADI-M-tii-Harghita.pdf>

10.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară "Középcsík"	Județul Harghita, Municipiul Miercurea Ciuc, Comuna Ciceu, Comuna Frumoasa, Comuna Lunca de Jos, Comuna Lunca de Sus, Comuna Mihăileni, Comuna Păulenii Ciuc, Comuna Racu și Comuna Siculeni	Organizarea, controlul, exploatarea și monitorizarea dezvoltării teritoriale și implementarea de proiecte comune de investiții publice teritoriale. ²⁷
11.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Călimani - Giurgeu	Județul Harghita, Municipiul Toplița, Orașul Borsec, Comuna Bilbor, Comuna Corbu, Comuna Gălăuș, Comuna Sărmaș, Comuna Subcetate și Comuna Tulgheș	Dezvoltarea durabilă a comunităților rurale și urbane din arealul situat în nordul județului Harghita în zona masivelor Călimani – Gurghiu - Giurgeu. ²⁸
12.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară "Csíki Jégkorong" - "Csíki Jégkorong" Önkormányzati Fejlesztési Társulás	Județul Harghita, Comuna Cârța, Comuna Ciceu, Comuna Dănești, Comuna Mădăraș, Comuna Racu, Comuna Sândominic, Comuna Siculeni și Comuna Tomești	Administrarea, exploatarea și gestionarea în comun a patinoarului din comun Cârța, precum și promovarea activităților sportive. ²⁹
13.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Turistică "Ciomad-Balványos"	Județul Harghita, Orașul Băile Tușnad, Comuna Cozmeni, Comuna Tușnad, Județul Covasna, Comuna Bixad (CV), Comuna Turia (CV)	Dezvoltarea turismului și protejarea și valorificarea cadrului natural în aria naturală cuprinsă între Băile Tușnad, Bixad, Turia, Casinu Nou și Lăzărești, din județele Harghita și Covasna ³⁰
14.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară "Centrul Transilvaniei"	Județul Alba, Județul Brașov, Județul Covasna, Județul Harghita, Județul Mureș și Județul Sibiu	Pregătirea și promovarea de proiecte pentru dezvoltarea regională și obținerea de finanțări interne și externe necesare derulării acestor proiecte. ³¹
15.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Hășmașul Mare	Județul Harghita, Municipiul Gheorgheni, Orașul Bălan, Comuna Lunca de Jos și Comuna Sândominic	Înființarea, finanțarea, exploatarea, monitorizarea și controlul serviciul public de iluminat, precum și realizarea unor proiecte de investiții publice. ³²
16.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Harghita Business Center	Județul Harghita, Municipiul Odorheiu Secuiesc și Comuna Dealu	Funcționarea Incubatorului de afaceri (start up incubator) Harghita Business Center

²⁷ Scopul asociației - <https://csikpalfalva-kozseg.ro/fileok/Hot.-nr.19.pdf>

²⁸ Mai multe informații: <https://adicalimanigiurgeu.ro/>

²⁹ Hotărâre cotizație - <https://hargitamegye.ro/wp-content/uploads/2021/07/Hot-277-2021.pdf>

³⁰ Mai multe informații: <https://tajekoztato.hargitamegye.ro/wp-content/uploads/2021/03/3.1DescriereADICiomadBalvanyos.pdf>

³¹ Mai multe informații: <http://adacentrultransilvaniei.ro/despre/>

³² Mai multe informații: <http://investitii.hargitamegye.ro/node/1068>

17.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară "Büdösfürdő"	Județul Harghita, Comuna Sâncrăieni și Comuna Sântimbru	Dezvoltarea zonei din perspectiva relațiilor economice, infrastructurale, sociale, culturale și de mediu ³³
18.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară "Pro Cultura Siculi" Községek Közti Társulás	Județul Harghita și Municipiul Miercurea Ciuc	Exploatarea și întreținerea Csiki Mozi, imobil din Piața Majláth Gusztáv Károly, Miercurea-Ciuc și exploatarea și întreținerea Galeriei de Artă, imobil din str. Kossuth Lajos nr. 12, Miercurea Ciuc. ³⁴
19.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară "Centru Sportiv Harghita Gheorgheni"	Județul Harghita și Municipiul Gheorgheni	Administrarea, exploatarea și gestionarea în comun a bazinului de înot didactic, a patinoarului artificial și a patinoarului artificial mobil din Municipiul Gheorgheni, precum și promovarea activităților sportive. ³⁵

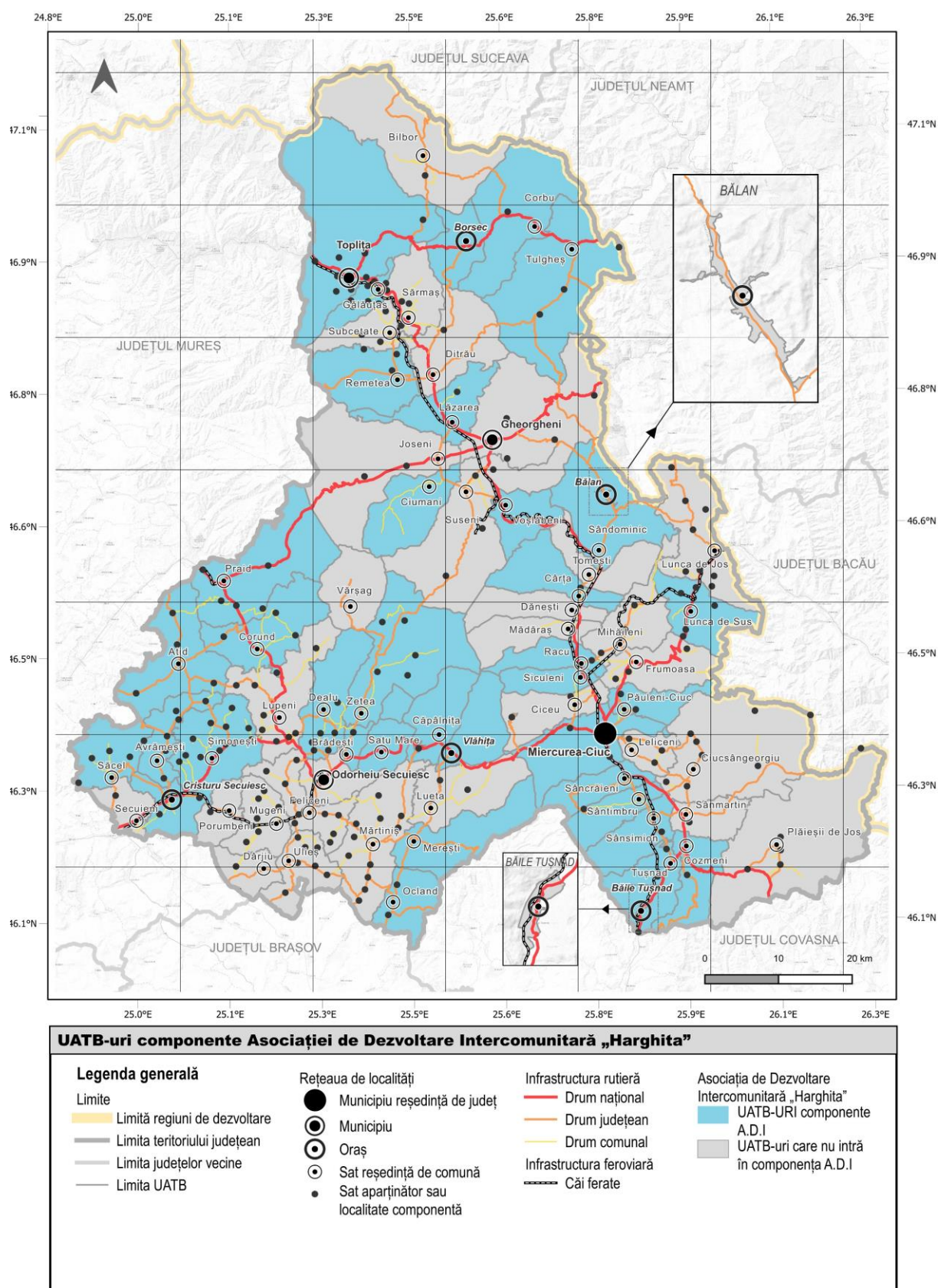
Sursa: Consiliul Județean Harghita

Printre cele mai active ADI-uri din județul Harghita, se evidențiază **Asociația de Dezvoltare Intercomunală Harghita**. Scopul Asociației de Dezvoltare Intercomunitară Harghita este formarea și menținerea unor cooperății pe termen lung cu primăriile din județ, precum și organizațiile profesionale și operatorilor din domeniul turismului, desfășurarea programelor regionale, naționale și internaționale care au ca scop dezvoltarea și promovarea turismului, precum și menținerea, valorificarea culturii, valorilor tradiționale și mediului înconjurător.

³³ Statutul asociației - <https://hargitamegye.ro/wp-content/uploads/2021/06/Model-Statut-ADI-Budosfurdo-1.pdf>

³⁴ Statutul asociației - <https://hargitamegye.ro/wp-content/uploads/2021/12/Hot-512-2021.pdf>

³⁵ Statutul asociației - <https://hargitamegye.ro/wp-content/uploads/2021/10/Hot-417-2021.pdf>

Cartograma nr. 21: Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Harghita – UATB componente

Sursa: Consiliul Județean Harghita

În ceea ce privește dezvoltarea regională, un rol important îl are și **Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Centrul Transilvaniei**, aceasta fiind prima asociație din România de acest tip înființată la nivel regional în anul 2008. Aceasta a fost înființată ca urmare a demersurilor începute încă din anul 2006 de către județele Alba, Brașov, Covasna, Harghita, Mureș și Sibiu, în vederea atragerii fondurilor nerambursabile.³⁶

Scopul asociației este acela de a realiza și implementa proiecte și studii în domenii prioritare și de interes comun de la nivelul Regiunii Centru, care au în vedere:

- Îmbunătățirea infrastructurii regionale de transport, mediu, utilități publice, socială etc.;
- Îmbunătățirea sistemului integrat pentru situații de urgență;
- Prevenirea dezastrelor;
- Sprijinirea afacerilor;
- Dezvoltarea turismului;
- Sprijinirea cercetării, inovării tehnologice și crearea societății informaționale;
- Creșterea ocupării și dezvoltării resurselor umane și a serviciilor sociale;
- Culegerea propunerilor de proiecte, precum și a posibilităților de finanțare a acestora din domeniile de interes comun, precum și sistematizarea lor în concepția dezvoltării regionale și a susținerii inițiativei locale;
- Facilitarea colaborării, cooperării pentru realizarea, implementarea și finanțarea unor proiecte comune de investiții;
- Creșterea șanselor de absorbție a fondurilor structurale și de coeziune de către Regiunea 7 Centru, precum și a altor fonduri destinate dezvoltării durabile regionale;
- Achiziția în comun a echipamentelor pentru intervenții în situații de urgență, și furnizarea în comun a serviciului public de intervenție în situații de urgență.

Tot la nivelul dezvoltării durabile a județului, un aport considerabil îl are și **Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Ciuc**, înregistrată oficial la începutul anului 2021. Inițiativa tratează depresiunea Ciucului, unitatea geografică din care fac parte UATB-urile componente, ca regiune de dezvoltare infrastructurală.

Printre obiectivele pe termen scurt ale ADI se numără elaborarea unei Strategii Integrate de Dezvoltare, unui Master Plan Metropolitan și a unui Plan de Mobilitate Urbană Durabilă Miercurea-Ciuc.³⁷

Alături de ADI-urile din care face parte și Consiliul Județean Harghita, pe teritoriul județului există și alte Asociații de Dezvoltare Intercomunitară realizate la nivelul unităților administrativ teritoriale de bază (vezi Tabelul nr. 10). Din aceste asociații, Consiliul Județean Harghita nu face parte.

³⁶ Platforma ADI Centrul Transilvaniei – <http://adicentrultransilvaniei.ro/despre/> [15.06.2023]

³⁷ Publicația Municipiului Miercurea Ciuc, anul XXV, nr. 5, 2021 – https://szereda.ro/files/documents/9314__Polg_hiv__Miercurea_Ciuc__05_2021_03.pdf [15.06.2023]

**Tabel nr. 12: ADI constituite la nivelul județului Harghita din care nu face parte și
Consiliul Județean Harghita**

Nr. crt.	Denumire	UATB componente
1.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară "Bogat" - "Bogát" Önkormányzati Fejlesztési Társulás	Comuna Ciceu, Comuna Mihăileni, Comuna Racu, Comuna Siculeni
2.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară "Dengo"	Comuna Dârjiu, Comuna Ulieș
3.	Asociația De Dezvoltare Intercomunitară "DKSZ"	Comuna Cârța, Comuna Dănești, Comuna Tomești
4.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară de utilități publice pentru serviciul de alimentare cu apă și de canalizare "AQUASERV MAROS - MUREȘ"	Comuna Joseni, Comuna Suseni
5.	Asociația De Dezvoltare Intercomunitară De Utilități Publice Pentru Serviciul De Alimentare Cu Apă Și Canalizare "GYERVÍZ"	Municipiul Gheorgheni, Comuna Joseni, Comuna Suseni
6.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară "Felcsík" - "Felcsík" Önkormányzati Fejlesztési Társulás	Comuna Cârța, Comuna Dănești, Comuna Mădăraș, Comuna Sândominic, Comuna Tomești
7.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară "Fejlődő Udvarhelyszék"	Comuna Atid, Comuna Avrămești, Comuna Brădești, Comuna Căpâlnița, Comuna Corund, Comuna Dealu, Comuna Feliceni, Comuna Lueta, Comuna Lupeni, Comuna Praid, Comuna Porumbeni, Comuna Săcel, Comuna Satu Mare, Comuna Secuieni, Comuna Șimonești, Comuna Ulieș, Comuna Vărșag, Comuna Zetea
8.	Asociația De Dezvoltare Intercomunitară "Forest"	Municipiul Miercurea Ciuc, Comuna Ciceu, Comuna Racu, Comuna Siculeni
9.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară "GORDON-TÂRNAVA"	Orașul Cristuru Secuiesc, Orașul Vlăhița, Comuna Atid, Comuna Avrămești, Comuna Brădești, Comuna Corund, Comuna Dealu, Comuna Feliceni, Comuna Lupeni, Comuna Merești, Comuna Mugeni, Comuna Ocland, Comuna Porumbeni, Comuna Praid, Comuna Șimonești, Comuna Zetea, Orașul Sovata (MS)

10.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară pentru Harghita Băi - Hargitafürdőért Községi Fejlesztési Egyesület	Municipiul Miercurea Ciuc, Comuna Ciceu
11.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară "Redisza"	Comuna Ditrău, Comuna Lăzarea, Comuna Remetea
12.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară "Șumuleu"	Comuna Ciumani, Comuna Joseni, Comuna Suseni
13.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară "Szentmárton-Kászon"	Comuna Plăieșii de Jos, Comuna Sânmartin
14.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Tatros - Trotuș	Lunca de Jos, Comuna Lunca de Sus
15.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Transcom Zona Odorhei - Udvarhelyszék	Municipiul Odorheiu Secuiesc, Comuna Brădești, Comuna Dealu, Comuna Feliceni, Comuna Lupeni, Comuna Satu Mare, Comuna Zetea
16.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Tulgheș-Corbu	Comuna Corbu, Comuna Tulgheș
17.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară "Vásárút"	Comuna Frumoasa, Comuna Păuleni Ciuc
18.	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Voșlăbeni-Suseni	Comuna Suseni, Comuna Voșlăbeni

Sursa: Consiliul Județean Harghita

O listă grafică a Asociațiilor de Dezvoltare Intercomunitară din județul Harghita care cuprind 3 sau mai multe UATB-uri este inclusă în Anexa. 8.2. Asociații de Dezvoltare Intercomunitară (ADI) din județul Harghita.

2.6 Asociații microregionale

Pe teritoriul județului Harghita, au fost înființate 6 Asociații Microregionale ce fac parte din Rețeaua Națională de Dezvoltare Rurală. Conform legislației, acestea reprezintă, din punct de vedere al formei juridice, un ADI la nivel microregional (vezi Tabel nr. 12).

Tabel nr. 13: Asociațiile Microregionale din județul Harghita

Nr. crt.	Denumire	UATB componente
1.	Asociația Felcsík	Orașul Bălan

		Comuna Cârța
		Comuna Ciceu
		Comuna Dănești
		Comuna Mădăraș
		Comuna Racu
		Comuna Sândominic
		Comuna Siculeni
		Comuna Tomești
2.	Asociația Microregională „Felső Homoródmente”	Orașul Vlăhița
		Comuna Căpâlnița
		Comuna Lueta
3.	Asociația Microregională "Pogány-havas"	Comuna Frumoasa
		Comuna Lunca de Jos
		Comuna Lunca de Sus
		Comuna Mihăileni
		Comuna Păuleni Ciuc
4.	Asociația Microregională "Sóvidék-Hegyalja"	Comuna Brădești
		Comuna Corund
		Comuna Dealu
		Comuna Lupeni
		Comuna Vârșag
		Comuna Zetea
		Orașul Sovata (MS)
5.	Asociația Microregională „Regiovest Szent Laszló”	Comuna Dârjiu
		Comuna Feliceni
		Comuna Mugeni
		Comuna Ulieș
6.	Asociația Regiunea Cristur	Orașul Cristuru Secuiesc
		Comuna Atid
		Comuna Avrămești
		Comuna Porumbeni
		Comuna Săcel
		Comuna Secuieni
		Comuna Șimonești

Sursa: Consiliul Județean Harghita

Asociația Microregională „Felsőcsík” (Ciucul de Sus) – a fost înființată în anul 2000 ca rezultat al asocierii Consiliului Județean Harghita și a comunelor Sândominic, Cârța, Dănești și Siculeni. După separarea comunelor, asociația microregională s-a extins cu noile UATB-uri (Tomești, Mădăraș, Racu și Ciceu). Din 2005 UATB Bălan, de asemenea, a devenit membru al asociației microregionale.

În prezent există o serie de planuri de dezvoltare rurală în microregiunea Ciucului de Sus care prezintă următoarele obiective strategice relevante pentru PATJ Harghita:

- dezvoltarea infrastructurii (canalizare, apă, gas, drumuri);
- dezvoltarea turismului și a infrastructurii turistice;
- protecția valorilor de mediu și utilizarea rațională a acestora;

Asociația Microregională "Pogány-havas" (Om și Natură) – are ca obiectiv păstrarea valorilor naturale și culturale ale zonei Munții și Depresiunea Ciucului. Atribuțiile și activitățile asociației țin de protejarea și valorificarea Sitului Natura 2000 din Munții și Depresiunea Ciucului; acțiunile relevante pentru PATJ Harghita sunt prezentate în continuare:

- A.1. Elaborarea studiilor științifice: Evaluarea populațiilor speciilor de păsări de interes comunitar din ROSPA0034, evaluarea stării de conservare, stabilirea măsurilor de management specifice și elaborarea protocoalelor de monitorizare;
- A.2. Elaborarea studiilor științifice: inventarierea, cartarea, evaluarea stării de conservare a speciilor și habitatelor vizate de proiect, stabilirea măsurilor de conservare a acestora și elaborarea protocoalelor de monitorizare din ROSCI0323;
- A.4. Descrierea și cartarea factorilor abiotici, a categoriilor de folosință a terenurilor și a formelor de proprietate din situl vizat de proiect;
- A.6. Elaborarea bazei de date și realizarea de hărți GIS;
- A.7. Elaborarea și aprobarea planului de management integrat pentru ROSPA0034 și ROSCI0323;
- A.8. Creșterea nivelului de conștientizare și informare a comunităților locale privind valorile naturale din situri în vederea dezvoltării unei relații simbiotice între dezvoltarea economică și obiectivele de conservare.

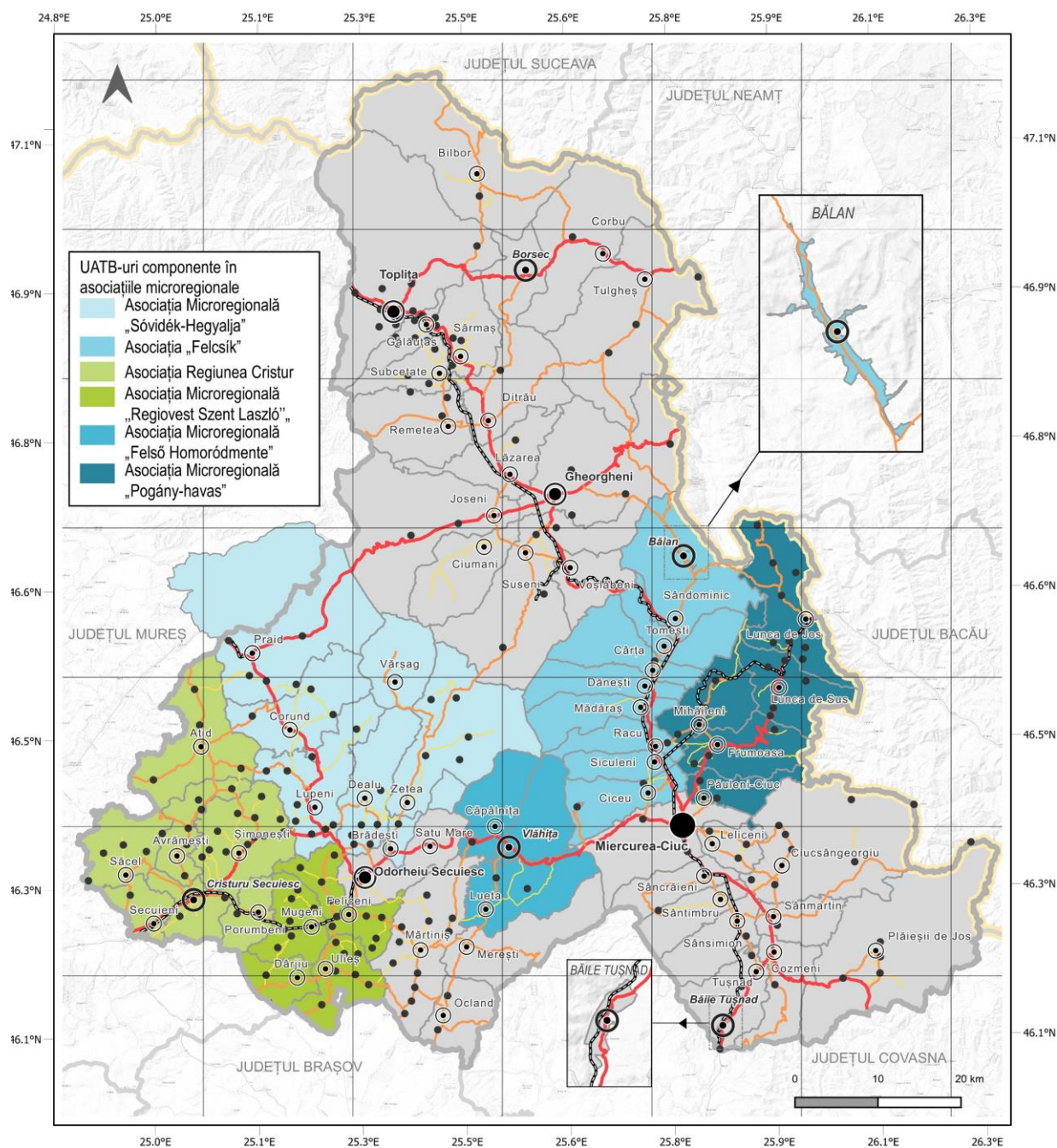
A.G.4 Acțiuni de întărire a capacității administrative a Beneficiarului în domeniul gestionării ariilor naturale protejate:

- Subactivitate A.G.4.1 Dezvoltarea aptitudinilor/competențelor profesionale prin instruirea personalului în domeniul GIS;
- Subactivitate A.G.4.2 Dezvoltarea aptitudinilor/competențelor profesionale prin instruirea personalului în domeniul managementul ariilor protejate și comunicare.

Asociația Microregională "Sóvidék-Hegyalja" – are drept scop protejarea și conservarea biodiversității în ariile protejate Muntele de sare Praid, Tinovul de la Fântâna Brazilor și Dealul Melcului (Firtuș) prin implementarea unor măsuri de management din Planurile de management ale ariilor protejate.

Obiectivele specifice ale proiectului demarat de asociație, relevante pentru PATJ Harghita:

- Implementarea unor măsuri active de conservare în ariile protejate Muntele de Sare, Dealul Melcului (Firtuș), Tinovul de la Fântâna Brazilor;
- Dezvoltarea infrastructurii de vizitare ale ariilor protejate în vederea asigurării condițiilor optime unui turism controlat.

Cartograma nr. 22: Asociațiile microregionale din județul Harghita

Sursa: Consiliul Județean Harghita

2.7 Zone urbane funcționale. Sisteme urbane

ZONE URBANE FUNCȚIONALE

Zonele urbane funcționale conform OECD (2013) reprezintă toate localitățile în care cel puțin 15% din forța de muncă face naveta către UATB respectiv.

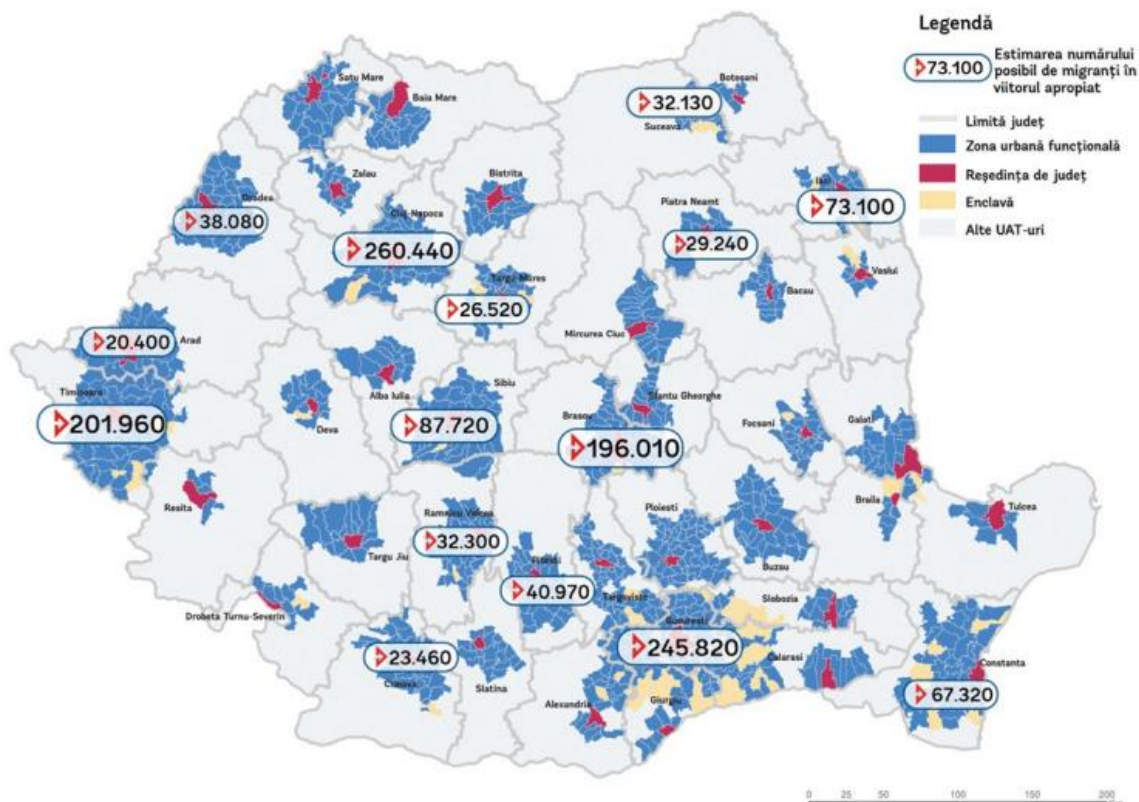

Figura nr. 2: Zona urbană funcțională a municipiului Miercurea-Ciuc, conform studiului România Metropolitană realizat de Banca Mondială, 2019

Sursa: Banca Mondială. România Metropolitană, 2019

La nivelul județului Harghita zona urbană funcțională de la nivelul municipiului reședință de județ Miercurea-Ciuc este formată din 22 de unități administrativ-teritoriale de bază, acestea fiind, Miercurea-Ciuc, 2 orașe și 19 comune. Metodologia de delimitare a ZUF a avut la bază ponderea persoanelor ocupate care fac naveta în reședința de județ, cuprinzând localitățile ce au o pondere a navetiștilor în reședința de județ mai mare de 15%.

Cu toate acestea, în cazul orașului Băile Tușnad a fost făcută o excepție, acesta neîndeplinind condiția navetismului, dar fiind inclus în ZUF din raționamente de coerență geospațială. Astfel, pe baza acestei metodologii, ZUF Miercurea-Ciuc cuprinde următoarele UATB-uri³⁸:

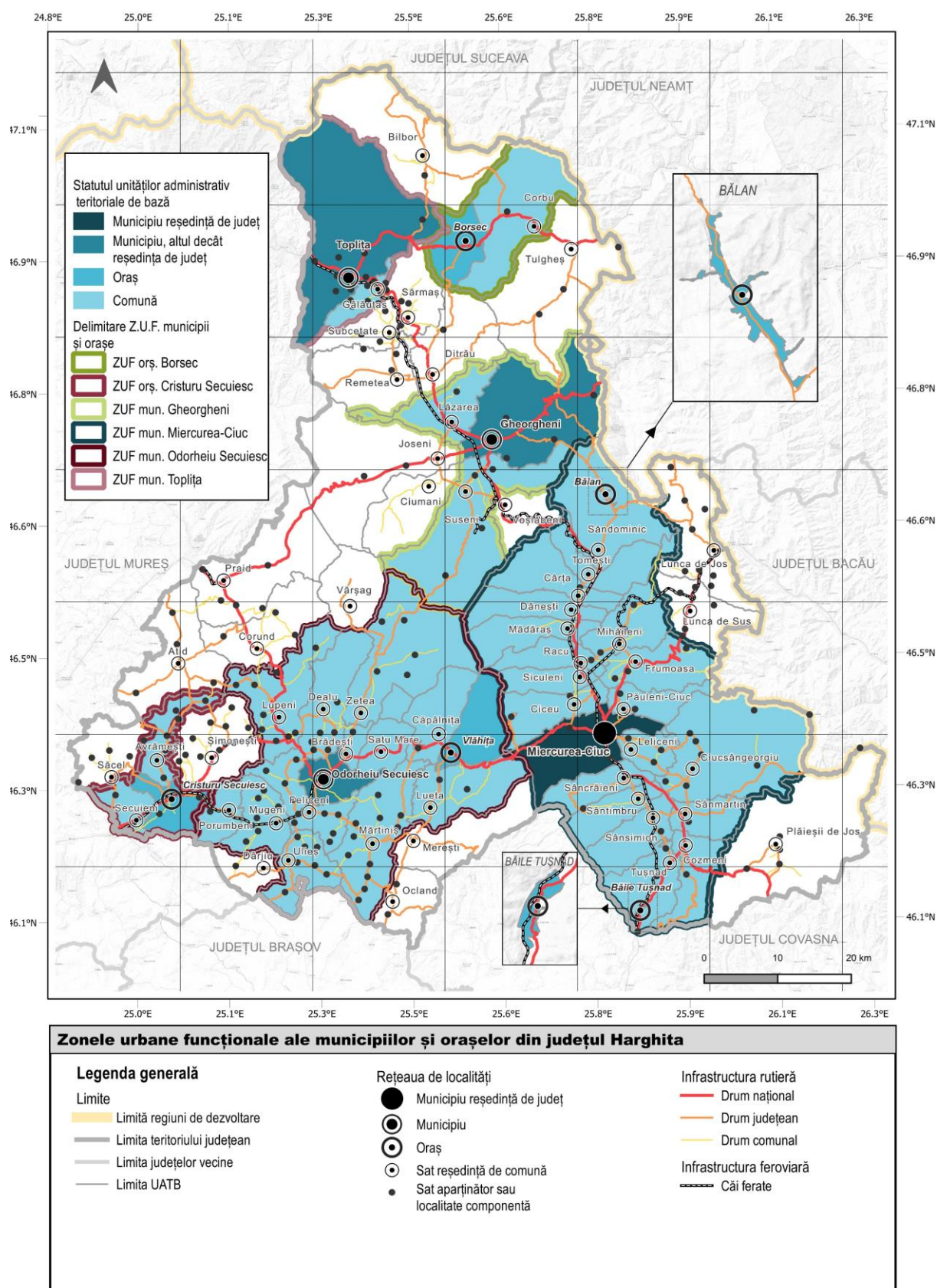
- UATB Lelicieni și Păuleni-Ciuc – Ponderea navetiștilor este peste 50% din populația ocupată;
- UATB Ciceu, Racu, Frumoasa – Ponderea navetiștilor este cuprinsă între 41% și 50% din populația ocupată;

³⁸ Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru, Analiza disparităților interregionale și dezvoltarea urbană la nivelul Regiunii Centru, 2017:177

- UATB Siculeni, Sâncrăieni, Cârța, Sânsimion – Ponderea navetiștilor este cuprinsă între 31 și 40% din populația ocupată;;
- UATB Bălan, Sânmartin, Sântimbru, Mădăraș, Mihăileni, Dănești, Ciucsângeorgiu, Cozmeni, Tomești, Sândominic, Tușnad – Ponderea navetiștilor este cuprinsă între 15 și 30% din populația ocupată;
- UATB Băile Tușnad – Ponderea navetiștilor este sub 15% din populația ocupată.

Majoritatea navetiștilor din Zona Urbană Funcțională Miercurea-Ciuc sunt angajați în activități economice precum comerț, administrație publică, procesarea lemnului, construcții și transport.

În ceea ce privește celelalte centre urbane existente la nivelul județului Harghita, în cartograma de mai jos sunt prezentate UATB-urile propuse în vederea formării de zone urbane funcționale, în cadrul Ghidului pentru elaborarea Strategiilor Integrate de Dezvoltare Urbană, elaborat de Banca Mondială în 2019. În ceea ce privește municipiile Odorheiu Secuiesc și Miercurea Ciuc se constată includerea în cadrul ZUF a unor teritorii mult mai ample în comparație cu zonele metropolitane definite prin Legea 246/2022 în timp ce pentru municipiile Toplița și Gheorgheni aceste teritorii sunt restrânse semnificativ, ceea ce permite formarea unei zone urbane funcționale distincte în cazul orașului Borsec.

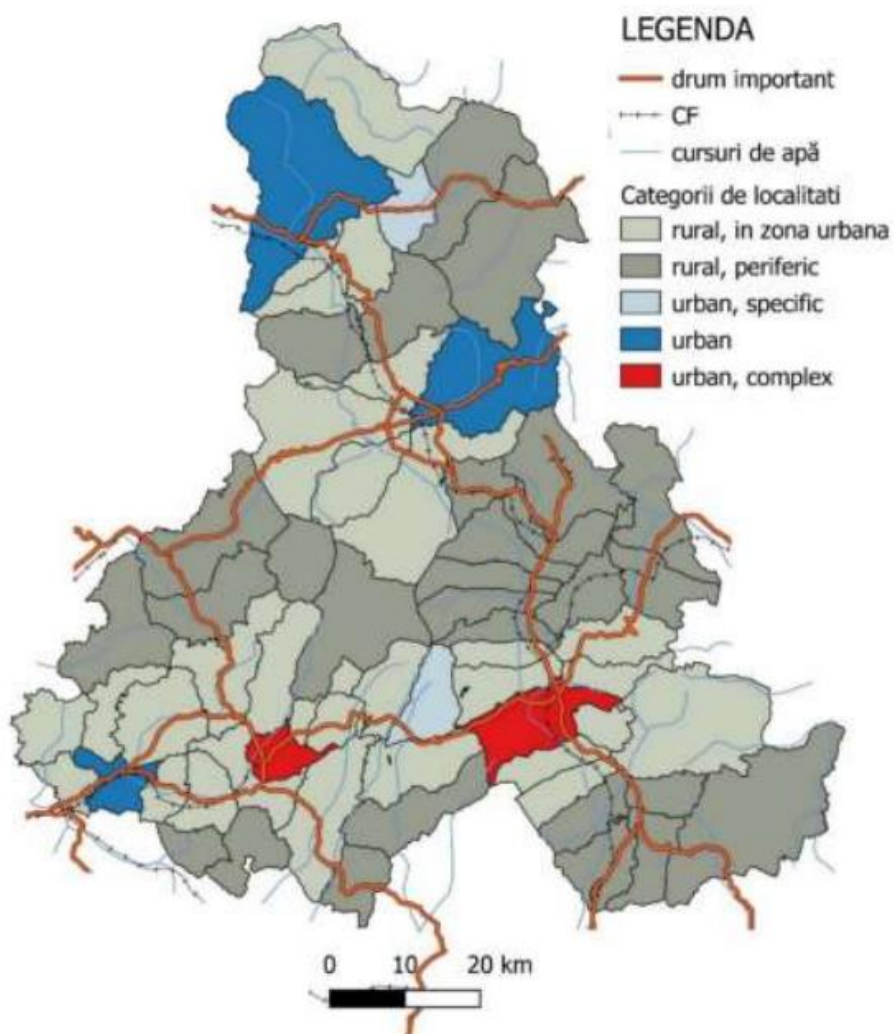

Cartograma nr. 23: Zonele urbane funcționale ale municipiilor și orașelor din județul Harghita

Sursa: Ghidul pentru elaborarea Strategiilor Integrate de Dezvoltare Urbană, Banca Mondială. 2019

ZONE DE COOPERARE TERITORIALĂ STABILITE PRIN STRATEGIA DE DEZVOLTARE RURALĂ A JUDEȚULUI HARGHITA

Strategia de Dezvoltare Rurală a județului Harghita³⁹ pentru perioada 2021-2030 identifică la nivelul teritoriului 4 zone de influență dezvoltate în jurul municipiilor din județ. Strategia divizează teritoriul astfel încât comunitățile rurale să se poată dezvolta într-un mod mai echilibrat.

Sursa: ©Planificatio 2020

Figura nr. 3: Zonele de influență dezvoltate în jurul municipiilor din județul Harghita

Sursa: Strategia de Dezvoltare Rurală a județului Harghita în perioada 2021-2030

Astfel, au fost delimitate 4 arii teritoriale principale:

- Urban complex: Miercurea-Ciuc și Odorheiu Secuiesc;
- Urban: Toplița, Gheorgheni și Cristuru Secuiesc;

³⁹ Mai multe informații sunt disponibile la adresa: <https://elemzo.hargitamegye.ro/wp-content/uploads/2021/04/strategia-rurala.pdf>

- Urban specific: orașe fără o arie de influență și care nu reprezintă un centru de deservire a populației;
- Rural: fie în aria de influență urbană, fie în afara acesteia.

Pe baza acestei delimitări, au fost identificate la nivelul județului 17 arii de influență sau zone de cooperare teritorială care se pot dezvolta, dintre care 6 sunt considerate interjudețene (influențând inclusiv comune periferice din județele învecinate): Miercurea-Ciuc, Odorheiu Secuiesc, Gheorgheni, Toplița – Borsec, Cristuru Secuiesc, Sândominic – Bălan, Racu – Mihăileni, Dănești – Cârța – Tomești – Mădăraș, Tulgheș – Corbu, Remetea – Ditrău, Zetea – Vârșag, Praid – Corund – Atid (interjudețean), Tușnad – Sânsimion – Sânmartin – Cozmeni (interjudețean), Dârjiu – Ulieș (interjudețean), Ocland – Merești (interjudețean), Cașin (interjudețean) și Ghimeș (interjudețean).

Acestea pot reprezenta baza unor asocieri și a unor parteneriate care pot fi încheiate la nivel local și interjudețean, având drept scop realizarea de proiecte comune care pentru asigurarea unei planificări teritoriale integrate și durabile bazată pe resursele rurale existente în teritoriu.

De asemenea, UATB-urile din aceste zone de cooperare teritorială pot dezvolta împreună servicii de interes public, pot îmbunătăți și dezvolta infrastructura tehnico-edilitară acolo unde este nevoie și pot ajuta la dezvoltarea economică integrată și creșterea competitivității economice de la nivel județean.

SISTEME URBANE

Rețeaua națională de localități este compusă din localități urbane și rurale ierarhizate în funcție de importanța și funcția lor teritorială. Conform Studiului de fundamentare în vederea actualizării PATN – Rețeaua de localități, PATN– Rețeaua de localități sistemul urban este definit ca fiind un „sistem de localități în vecinătate între care se stabilesc relații de cooperare economică, socială și culturală, de amenajare a teritoriului și de protecție a mediului, echipare tehnico-edilitară, fiecare păstrându-și autonomia administrativă.”. De asemenea „sistemul urban poate cuprinde și zonele de influență imediată a centrelor urbane componente, iar sistemul urban poate include atât localități urbane cât și localități rurale”.⁴⁰

Conform Studiului de fundamentare în vederea actualizării PATN – Rețeaua de localități și SDTR Studiul 16. Formarea și dezvoltarea sistemelor de localități⁴¹ sunt propuse două sisteme urbane la nivelul județului Harghita: sistemul urban municipiul Toplița – orașul Borsec și sistemul urban municipiul Odorheiu Secuiesc – orașul Vlăhița. Aceste sisteme urbane au fost definite pe criteriul distanței, fiind incluse orașe sau municipii care se află la o distanță mai mică de 25 de km, distanță care poate fi parcursă în maxim 30 de minute.

Complementar acestor propuneri și a analizei realizate la nivelul accesibilității în teritoriu, s-a observat posibilitatea adăugării municipiului Miercurea Ciuc (aflat la 31 km de Vlăhița) și orașului Cristuru Secuiesc (aflat la 26 km de Odorheiu Secuiesc) la sistemul urban municipiul

⁴⁰ Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” – Centrul de Cercetare, Proiectare, Expertiză și Consulting, S.C. QUATTRO DESIGN S.R.L., 2013. Studiul de fundamentare în vederea actualizării PATN – Etapa a III-a Rețeaua de localități urbane; Rețeaua de localități rurale – propuneri

⁴¹ Strategia de Dezvoltare Teritorială a României, Studii de fundamentare, 2014 – Studiul 16. Formarea și dezvoltarea sistemelor de localități

Odorheiul Secuiesc – orașul Vlăhița. În acest context s-a constatat că distanțele la care se află acestea, poate fi parcurs într-o distanță medie de 30-35 de minute.

La nivelul sistemului urban municipiul Toplița – orașul Borsec se propune de asemenea posibilitatea adăugării municipiului Gheorgheni (aflat la 36 de km de municipiul Toplița), distanță care poate fi parcursă în aproximativ 30 de minute. În acest sens, la nivelul județului Harghita s-ar putea dezvolta 2 sisteme urbane, respectiv unul în nord și unul în sud, care pot susține o bună dezvoltare și cooperare teritorială.

3. Analiză S.W.O.T.

Concluziile analizei situații existente pentru zonele metropolitane și periurbane și analiza formelor de cooperare la nivel teritorial existente în județul Harghita sunt sintetizate într-o analiză de tip SWOT în care punctele tari și punctele slabe sunt corelate cu analizele sectoriale ale mediului intern, iar oportunitățile și pericolele sunt corelate cu tendințele de dezvoltare, determinate de evoluții ale mediului exterior județului Harghita.

Puncte tari	Puncte Slabe
• Accesibilitate ridicată pe principalele rețele de drumuri, în special la nivelul Zonelor Metropolitane ale Municipiilor Miercurea-Ciuc, Gheorgheni, Odorheiul Secuiesc, Toplița și la nivelul zonei periurbane a orașului Cristuru Secuiesc cu UATB aflate în prima coroană de localități. • Existența unor GAL-uri și Asociații de Dezvoltare Comunitară, ceea ce permite cooperarea pentru realizarea de strategii unitare de dezvoltare și implementarea unor proiecte majore cu impact județean sau subjudețean. • Funcționarea unor Microregiuni axate pe promovarea și dezvoltarea turismului sustenabil în teritoriu, ceea ce permite realizarea de politici comune de dezvoltare și implementarea unor proiecte de dezvoltare integrată a infrastructurii turistice. • Existența ADI ZM Ciuc –în vederea cooperării și implementării de proiecte comune la nivelul zonei metropolitane a municipiului Miercurea-Ciuc. • Prezența instituțiilor de învățământ superior în municipiile Miercurea Ciuc și Gheorgheni.	• Lipsa infrastructurii de alimentare cu apă în UATB: Săcel (ZP Cristuru Secuiesc), Ciucsângeorgiu (ZM Miercurea Ciuc), Subcetate și Bilbor (ZM Toplița). • Lipsa infrastructurii de alimentare cu gaze naturale în UATB: Dealu și Mărtiniș (ZM Odorheiu Secuiesc), Bilbor, Gălăuțaș, Subcetate, Sărmaș (ZM Toplița), Lueta, Merești, Ocland, Ciceu, Siculeni, Racu, Mădăraș, Sântimbru (ZM Miercurea-Ciuc) și toate comunele componente din ZM Gheorgheni. • Lipsa infrastructurii de canalizare în UATB: Săcel, Șimonești, Porumbeni (ZP Cristuru Secuiesc), Dealu și Feliceni (ZM Odorheiu Secuiesc), Merești, Ocland și Ciucsângeorgiu (ZM Miercurea Ciuc), Subcetate și Bilbor (ZM Toplița). • Inegalități în infrastructura sanitară cauzată de cantitatea, calitatea și accesibilitatea serviciilor medicale din UATB din cadrul zonelor metropolitane.

Puncte tari	Puncte Slabe
	• Disparități între gradul de echipare cu instituții culturale între UATB-urile incluse în zonele metropolitane. • Disparități între gradul de echipare cu unități de învățământ de nivel liceal, profesional– acestea fiind regăsite preponderent la nivelul municipiilor și orașe, fiind nevoie să susțină elevii din mediile rurale. • Dependența UATB Satu Mare (ZM Odorheiu Secuiesc), și Lelicieni (ZM Miercurea-Ciuc) de infrastructura de învățământ preșcolar și primar din UATB din zonă. • Lipsa ciclurilor preșcolare sau primare de învățământ în unele UATB din ADI ZM Ciuc. • Scăderea demografică accentuată a populației de la nivelul zonelor metropolitane – cu accent către municipii.
Oportunități	Amenințări
• Dezvoltarea de parteneriate la nivel interjudețean sau regional în vederea dezvoltării: infrastructurilor tehnice majore, infrastructurii turistice, căilor de comunicație și transport de importanță suprajudețeană, dezvoltarea infrastructurilor publice de bază (educație sănătate, cultură, în UATB aflate în zonele limitrofe ale județului) • Realizarea de parteneriate regionale/ interjudețene care să sprijine protejarea și valorificarea patrimoniului cultural: natural, construit, imaterial.	• Scăderea accesibilității și mobilității, prin lipsa investițiilor prevăzute în documente strategice la nivel regional sau național. • Scăderea atractivității UATB-urilor prin dezvoltarea de zone metropolitane și sisteme urbane de interes regional, în județele învecinate.

4. Propuneri de eliminare/diminuare a disfuncționalităților și amenințărilor și de valorificare a potențialului

Elemente de potențial, provocări și disfuncționalități	Propuneri de diminuare / eliminare a disfuncționalităților și de valorificare a potențialului
Cooperare teritorială	
Existența unui număr mare de structuri asociative existente la nivelul județului Harghita (GAL, ADI, asociații microregionale). Activitatea relativ restrânsă a acestor structuri asociative.	Dezvoltarea de documentații strategice și documentații de amenajarea teritoriului pentru teritorii cu probleme specifice (PATZ) care să creeze cadrul de cooperare la nivel local sau județean și să ofere baza pentru investiții având ca scop minimizarea obstacolelor din teritoriu și rezolvarea problemelor de interes comun.
Existența de forme asociative (GAL) care includ UATB din județele vecine (Mureș și Suceava). Se remarcă, însă, lipsa unor proiecte de anvergură cu impact județean.	Întărirea rolului ADI-urilor existente în dezvoltarea de proiecte de interes județean și suprajudețean.
Includerea județului Harghita (prin Consiliul Județean Harghita) în ADI la nivel regional în vederea implementării de proiecte cu impact regional.	Dezvoltarea de parteneriate de cooperare cu județele vecine în vederea dezvoltării unor proiecte în domenii de interes suprajudețean (protejarea și valorificarea patrimoniului construit, a ariilor naturale protejate etc).
Existența unor asociații microregionale axate pe dezvoltarea sectorului turistic.	
Zone metropolitane și zone periurbane	
Dezvoltarea inegală a UATB incluse în ZM ale municipiilor și în zonele periurbane din punct de vedere al dotărilor publice.	Elaborarea de strategii de dezvoltare teritorială zonală periurbană/metropolitană și planuri de amenajarea teritoriului pentru zonele metropolitane sau periurbane care să asigure o dezvoltare unitară și echilibrată a UATB.
În anul 2021, a fost înființată ADI Zona Metropolitană Ciuc, care cuprinde 22 de unități administrativ-teritoriale de bază alături de Consiliul Județean Harghita, însă capacitatea sa administrativă și, mai ales financiară, este încă limitată în raport cu provocările teritoriului metropolitan.	Realizarea unor investiții de importanță metropolitană, precum investiții în infrastructura rutieră care asigură conectivitatea dintre UATB, dezvoltarea de parcuri industriale, logistice, tehnologice.
	Realizarea de investiții în creșterea calității vieții din mediul urban și din UATB din ZM și ZP, care să facă municipiile, orașele și comunele periurbane din județ atractive pentru locuitori – domeniile educație (creșe, grădinițe, școli gimnaziale, licee, școli profesionale), sănătate, cultură, sport și agrement, spații publice și spații verzi, transport public metropolitan/ periurban, dezvoltarea infrastructurilor suport pentru

	sectorul economic (de exemplu parcuri industriale, logistice amplasate în vecinătatea principalelor căi de comunicație), infrastructura rutieră, infrastructura tehnico-edilitară etc. Promovarea turistică comună a UATB din zonele metropolitane sau periurbane și realizarea de proiecte comune cu ajutorul ADI-urilor, GAL-urilor și a asociațiilor microregionale existente pe teritoriul județului. Consolidarea capacității administrative a ADI ZM Ciuc, astfel încât să gestioneze implementarea unor proiecte de anvergură cu impact metropolitan și să devină model pentru celelalte ZM din județ.
Scăderi accelerate ale populației (de peste 10%) în perioada 2011-2021) , la nivelul municipiilor Miercurea-Ciuc, Gheorgheni, Toplița, la nivelul orașelor Băile Tușnad, Bălan, dar și la nivelul comunelor Gălăuțas, Dârjiu, Șimonești, Bilbor, Sărmaș, Ciumani, Tulgheș și Dănești.	Implementarea unor politici și realizarea unor investiții care să vizeze dezvoltarea / modernizarea infrastructurilor și serviciilor publice din aceste UATB, și asigurarea infrastructurii pentru dezvoltarea de noi activități economice, Implementarea de investiții în etc. pentru a sprijini menținerea și/sau atragerea populației tinere.
Accesul deficitar în unele UATB Lunca de Jos (peste în unele cazuri peste 40 de minute pe cale rutieră) din centrele urbane ale județului.	Reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri județene și comunale care asigură accesul la centrele urbane polarizatoare.
Slaba echipare a unor UATB rurale din zonele metropolitane cu infrastructuri tehnico-edilitare de bază: ▪ Lipsa infrastructurii de alimentare cu apă în UATB Ciucsângeorgiu, Lunca de Jos, Bilbor, Subcetate și Săcel. ▪ Lipsa infrastructurii de canalizare în UATB Merești, Ocland, Ciucsângeorgiu, Lunca de Sus, Lunca de Jos, Mihăileni, Feliceni, Dealu, Bilbor, Subcetate, Șimonești, Porumbeni și Săcel. Lipsa infrastructurii de alimentare cu gaze naturale în UATB Dealu, Mărtiniș, Ocland,	Realizarea, la nivelul zonelor metropolitane (Miercurea-Ciuc, Gheorgheni, Odorheiu Secuiesc și Toplița), și a zonei periurbane a orașului Cristuru Secuiesc, prin intermediul ADI a unor proiecte de dezvoltare a infrastructurilor de alimentare cu apă și canalizare. Extinderea infrastructurii de distribuție a gazelor naturale în UATB-urile nedeservite. În prezent, există comune aflate în imediata proximitate a rețelei curente, cum sunt Ciceu, Lueta, Merești și Sântimbru din prima coroană de localități a Zonei Metropolitane Miercurea-Ciuc.

Merești, Lueta, Mădăraș, Racu, Siculeni, Ciceu, Sântimbru, Sânsimion, Tușnad, Lunca de Sus, Lunca de Jos, Dănești, Cârța, Tomești, Suseni, Ciumani, Joseni, Lăzarea, Ditrău, Tulgheș, Bilbor, Sărmaș, Gălăuțaș, Subcetate și Sărmaș.	
Nivelul scăzut al cifrei de afaceri per locuitor în UATB Săcel și Ocland (sub 5.000 lei/locuitor). Venit total de sub 2.000 lei per locuitor în UATB Lelicieni, Sânmartin, Feliceni, Ciumani, Suseni, Ditrău, dar și în municipiul Odorheiu Secuiesc.	Asigurarea structurii suport pentru dezvoltarea activităților economice (de ex. parcurilor agro-industriale și a unităților de procesare a produselor agricole, legumicole). Promovarea agroturismului, turismului balnear, turismului cultural și turismului în natură pentru dezvoltarea și diversificarea economiei UATB-urilor din zonele cu potențial turistic ridicat. Stimularea antreprenoriatului prin sprijinirea IMM-urilor pentru a susține creșterea sustenabilă a dezvoltării economice.
Lipsa infrastructurii culturale din UATB Satu Mare, Săcel, Sâncrăieni, Ciceu, Siculeni, Racu și Dănești.	Înființarea de biblioteci și cămine culturale în subordinea administrațiilor publice locale. Construirea de săli de spectacole și organizarea de evenimente culturale (spectacole de teatru, dans etc.) de importanță supra-locală care să deservească populația din mai multe UATB.
Lipsa infrastructurii sanitare în UATB Lelicieni, Racu și Săcel.	Îmbunătățirea accesului populației la infrastructura sanitară prin stimularea apariției cabinetelor medicale de familie și a farmaciilor (oferirea de spații pentru amenajarea unităților sanitare, asigurarea cazării pentru medici și personalul auxiliar, decontarea transportului).
Gradul de dependență ridicat al UATB din zonele metropolitane față de unitățile de învățământ gimnazial și în special liceal din centrele urbane polarizatoare.	Îmbunătățirea accesului populației la infrastructura de învățământ prin asigurarea transportului școlar în UATB cu număr de locuitori tineri foarte mic; Dimensionarea unităților de învățământ existente și organizare ciclurilor de învățământ gimnazial pentru a deservi populația școlară de mai multe UATB
Lipsa infrastructurilor de sport și de agrement într-un procent ridicat de UATB-uri amplasate în zone metropolitane sau periurbane: UATB-urile Șimonești,	Dezvoltarea infrastructurilor de petrecere a timpului liber de interes local sau metropolitan prin crearea de terenuri / săli de sport sau construirea unor zone de agrement

Porumbeni, Secuieni, Feliceni, Dealu, Brădești, Satu Mare, Căpâlnița, Sânsimion, Sânmartin, Sâncrăieni, Lelicieni, Ciceu, Păuleni-Ciuc, Frumoasa, Racu, Mădăraș, Mihăileni, Dănești, Tomești, Sândominic, Suseni, Tulgheș, Sărmaș, Gălăuțaș și Bilbor .	(piscine, parcuri de aventură, centre de echitație etc.).
---	---

Grad ridicat de dependență al comunelor din zonele metropolitane față de municipiile polarizatoare: Miercurea-Ciuc, Odorheiu Secuiesc și Gheorgheni și un nivel scăzut de atractivitate, în special a zonelor rurale. Existența unor orașe de mici dimensiuni care pot sprijini municipiile polarizatoare în asigurarea unui acces echilibrat la dotările de interes public și orașelor (Vlăhița, și Borsec).

Realizarea unor documentații de amenajarea teritoriului pentru zonele metropolitane și a unor strategii integrate de dezvoltare a zonelor metropolitane care să asigure cadrul pentru dezvoltarea durabilă a acestor zone din punct de vedere socio-economic dar și asigurarea cadrului strategic pentru dezvoltarea spațială a UATB.

Stabilirea la nivelul zonelor metropolitane sau zonelor periurbane, a axelor de dezvoltare, a unor vocații sau specializări ale UATB (de ex. dezvoltarea sectorului turistic în cazul orașelor Borsec și Toplița),

Măsuri de retenție a forței de muncă la nivelul orașelor mici și zonelor rurale ce vizează dezvoltarea investițiilor, creșterea calității ofertei educaționale și corelarea acestora cu piața forței de muncă și cu nevoile și cerințele locuitorilor.

5. Prognoze, scenarii sau alternative de dezvoltare

Scenariul de dezvoltare integrează elementele principale reflectate în analizele indicatorilor realizați pentru zonele metropolitane și periurbane, luând în considerare în același timp și modul de clasificare a UATB-urilor componente DAR și în analiza diverselor forme de cooperare existente la nivelul județului Harghita (ADI, GAL, asociații microregionale) sau potențiale (sisteme urbane, zone urbane funcționale).

Având în vedere relațiile puternice de dependență ale comunelor sau orașelor de mici dimensiuni (Vlăhița, Borsec) din zonele metropolitane sau periurbane față de municipiile (Miercurea Ciuc, Odorheiu Secuiesc, Toplița, și Gheorgheni) respectiv orașele (Cristuru Secuiesc) cu rol de centre polarizatoare, pe termen mediu și lung este necesară dezvoltarea parteneriatelor între administrațiile publice locale și realizarea de investiții pentru modernizarea, extinderea sau diversificarea infrastructurilor tehnice și de servicii publice la nivelul acestor UATB-uri. În acest fel se are în vedere dezvoltarea unor relații de interdependență între UATB în care presiunea asupra infrastructurilor din municipiile și orașele polarizatoare este diminuată iar serviciile sunt distribuite uniform în teritoriu. În vederea eficientizării investițiilor este recomandată identificarea unei vocații sau a unui rol al fiecărui UATB în cadrul zonei metropolitane/zonei periurbane (turistic, de agrement, dezvoltare a anumitor sectoare economice etc) în corelare cu resursele locale, cu gradul de accesibilitate și cu infrastructura existentă. De asemenea, creșteri ale populației rezultate din migrarea populației din municipii către comunele limitrofe (fenomen deja existent la nivelul municipiului Miercurea Ciuc), expansiunea zonelor construite, dezvoltarea economică sau intervenții majore în infrastructura de transport pot constitui factori determinanți în întărirea pe viitor a relațiilor dintre UATB care compun zonele metropolitane sau periurbane.

dezvoltarea sistemelor urbane municipiul Toplița - orașul Borsec și municipiul Odorheiu Secuiesc - orașul Vlăhița care pot să funcționeze împreună pentru a garanta o dezvoltare omogenă în cadrul zonelor metropolitane care se dezvoltă în jurul municipiilor. Deși orașul Vlăhița este inclus în delimitarea Zonei Metropolitane a Municipiului Miercurea-Ciuc, acesta poate reprezenta elementul care să lege cele două zone metropolitane.

În cazul județului Harghita, scenariul optim de dezvoltare, pe lângă întărirea relațiilor de dependență din cadrul zonelor metropolitane sau a celor periurbane sau din cadrul zonelor urbane funcționale, include realizarea unor cooperări și parteneriate între UATB-urile urbane, pe modelul celor 2 sisteme urbane propuse (un sistem urban în partea de nord alcătuit din Toplița, Borsec și Gheorgheni și un sistem în partea de sud, alcătuit din Miercurea Ciuc, Vlăhița, Odorheiu Secuiesc și Cristuru Secuiesc). În acest fel rezultă un cadru urban mai bine dezvoltat care să vină în sprijinul comunelor din zonele metropolitane sau periurbane. La nivelul județului este necesară sprijinirea dezvoltării teritoriale policentrice, cele 4 municipii, sprijinite de UATB vecine putând asigura bazele unei astfel de dezvoltări.

Prin dezvoltarea sistemelor urbane se asigură o dezvoltare mai echilibrată a teritoriilor metropolitane prin existența unui centru urban polarizator (municipiul Toplița, Miercurea Ciuc) și a unui oraș de mici dimensiuni (Borsec respectiv Vlăhița), în imediata vecinătate, care poate prelua o parte din încărcarea pe infrastructura de servicii publice provenită din mediul rural, în cazul comunelor pentru care dimensiunea demografică și tendințele de scădere a populației nu fac fezabilă dezvoltarea acestor dotări publice la nivel local (licee, cabinete medicale specializate, unități comerciale de mari dimensiuni etc.).

Un alt scenariu pe care județul îl poate aborda este cel al întăririi relațiilor existente la nivelul GAL-urilor, care, în unele cazuri includ și cooperări interjudețene. Astfel, pe lângă buna cooperare dintre UATB-urile incluse în aceste GAL-uri și dezvoltarea de proiecte comune, accentul se poate pune asupra dezvoltării relațiilor interjudețene cu UATB-uri din județele Mureș (Asociația Grupul de Acțiune Locală "Sovidek-Hegyalja Helyi Akciocsoport Egyesület") și Suceava (Asociația "Grupul de Acțiune Local" - Bazinul Dornelor).

În ceea ce privește asociațiile microregionale existente la nivel județean este necesară continuarea demersurilor acestora de protejare și valorificare a patrimoniului cultural și de sprijinire a dezvoltării sectorului turistic. Totodată se constată necesitatea formării unor asociații microregionale în partea de nord și de sud a județului Harghita, care să ofere noi premise de colaborare între Harghita și județele învecinate – județele Neamț și Suceava în partea de nord, prin realizarea unei asociații microregionale la nivelul UATB Borsec și cu potențiali parteneri în dezvoltarea proiectelor de promovare și ocrotire a cadrului natural oferit de Cheile Bicazului, respectiv județul Covasna în partea de sud, prin realizarea unei asociații microregionale la nivelul UATB Băile Tușnad și cu potențiali parteneri în dezvoltarea proiectelor de promovare și dezvoltare a turismului axat pe wellness și ecoturism.

6. Elemente de sinteză, concluzii și recomandări

În ceea ce privește zonele metropolitane din județul Harghita, se constată situații foarte diferite, în funcție de dimensiunea centrului urban polarizator, de existența unui al doilea centru urban în cadrul zonei metropolitane și de gradul de echipare și dimensiunea demografică a comunelor aparținând acestui teritoriu. La nivelul Zonei Metropolitane a Municipiului Miercurea Ciuc, se constată astfel că centrul polarizator municipiul Miercurea-Ciuc poate dezvolta, pe termen scurt și mediu, relații de cooperare mai facile cu UATB Vlăhița, Sâncrăieni, Lelicieni și Lueta (din prima coroană de UATB) și cu UATB Mărtiniș, Frumoasa, Sântimbru și Siculeni (din a doua coroană de UATB), gradul de echipare al acestora permițând o mai ușoară dezvoltare a dotărilor de interes metropolitan.

Gradul de dependență al celorlalte comune (UATB Ciceu, Păuleni-Ciuc și Merești (din prima coroană de UATB) și cu UATB Căpâlnița, Ciucsângeorgiu, Mădăraș, Ocland și Racu (din a doua coroană de UATB) este destul de crescut (de exemplu dependența integrală a UATB Racu și Lelicieni față de Miercurea-Ciuc, în ceea ce privește accesul la infrastructura sanitară), fiind necesare strategii pe termen lung care, în primul rând să asigure accesul mai facil al populației la dotările de bază din UATB învecinate și, în al doilea rând, în cazurile în care acest lucru este posibil, să asigure un anumit grad de dependență din punct de vedere al dotărilor de proximitate, în raport cu caracteristicile socio-demografice (evoluția populației, dimensiunea demografică, distribuția populației pe grupe de vârstă etc).

La nivelul Zonei Metropolitane a Municipiului Gheorgheni, se constată faptul că UATB Bălan, Ciumani, Ditrău, Joseni, Lăzarea, Sândominic prezintă un grad mai ridicat de independență față de centrul polarizator, beneficiind de infrastructuri și servicii publice mai bine dezvoltate. La polul opus, UATB Suseni și Tulgheș prezintă un grad mai scăzut de accesibilitate față de municipiu, infrastructurii culturale de agrement și sport, sanitare și de învățământ mai puțin dezvoltate – fiind nevoie de o dependență mai mare față de municipiul Gheorgheni în accesarea acestor utilități.

La nivelul Zonei Metropolitane a Municipiului Odorheiu Secuiesc, UATB Brădești, Felicieni și Mărtiniș prezintă un grad dezvoltare mai ridicat din prisma infrastructurilor analizate, acestea

fiind și UATB care au înregistrat creșteri demografice în perioada 2011-2021, cele mai mari valori ale cifrelor de afaceri și numărului de salariați raportat la numărul de locuitori din zona adiacentă municipiului Odorheiu Secuiesc, o dezvoltare urbanistică mai puternică (din prisma un număr mare de autorități de construcție eliberate în anul 2021) și o dezvoltare mai bună a infrastructurii de agrement și sport. Cu toate acestea, infrastructura sanitară și cea de învățământ sunt încă deficitare, aceste UATB fiind dependente de infrastructura disponibilă la nivelul municipiului Odorheiu Secuiesc sau chiar de la nivelul municipiului reședință de județ în cazul liceelor de profil – fiind la mică distanță de acesta.

La polul opus, cel mai mare grad de dependență, din prisma criteriilor analizate, s-au înregistrat la nivelul UATB Dealu și Satu Mare fiind UATB care depind cel mai mult de municipiul Odorheiu Secuiesc în ceea ce privește infrastructura de învățământ, infrastructura sanitară, infrastructura culturală, dotările de agrement și sport.

La nivelul Zonei Metropolitane a Municipiului Toplița, se remarcă existența a două centre urbane, Toplița și Borsec, care au potențialul de a dezvolta un sistem urban de importanță județeană și suprajudețeană, care poate sprijini dezvoltarea socio-economică a comunelor din zona metropolitană. La nivelul zonei metropolitane, UATB care prezintă cel mai ridicat grad de dependență prin prisma criteriilor analizate sunt UATB Bilbor și Gălăuș.

La nivel județean, în vederea asigurării unei dezvoltări teritoriale sustenabile și a unei dezvoltări socio-economice echilibrate:

- Consolidarea cooperării între UATB la nivelul zonelor metropolitane sau periurbane în vederea dezvoltării unor infrastructuri de interes metropolitan sau județean;
- Dezvoltarea de parteneriate între UATB incluse în sistemele urbane propuse: municipiul Toplița – orașul Borsec – municipiul Gheorgheni și municipiul Miercurea Ciuc - orașul Vlăhița - municipiul Odorheiu Secuiesc – orașul Cristuru Secuiesc;
- Reducerea disparităților teritoriale prin dezvoltarea la nivel metropolitan sau periurban a infrastructurilor tehnico-edilitare și asigurarea accesului facil la dotările publice de bază (învățământ, sănătate, cultură, sport etc);
- Dezvoltarea infrastructurilor turistice (de exemplu infrastructurile de sport și de agrement) și valorificarea resurselor balneare în zonele turistice în vederea transformării acestora în poli de creștere economică în județ.

7. Bibliografie

LEGISLAȚIA ÎN DOMENIU

Legea nr. 326/2001 a serviciilor publice de gospodărie comunală,

Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul;

Legea nr. 351 / 2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a IV-a Rețeaua de localități;

Legea nr. 51/2006 a serviciilor comunitare de utilități publice,

Legea nr. 273/2006 privind finanțele publice locale;

Legea nr. 92/2007 a serviciilor de transport public local s

Legea nr. 290/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului României;

Legea nr. 246 / 2022 privind zonele metropolitane, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative;

Ordonanța nr. 71 / 2002 privind organizarea și funcționarea serviciilor publice de administrare a domeniului public și privat de interes local,

Ordonanța de Urgență nr. 39/2018 privind parteneriatul public-privat.

Ordonanța de Urgență nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare;

Hotărârea CJ nr. 7/2021 privind înființarea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Zona Metropolitană Ciuc”;

STUDII DE SPECIALITATE

Banca Mondială (2019). Ghid pentru elaborarea strategiilor integrate de dezvoltare urbană

Banca Mondială (2019). România Metropolitană

MDLPA (2019). Studiul pregătitor pentru cea de-a XVII-a sesiune a Conferinței Europene a Miniștrilor Responsabili pentru Amenajarea Teritoriului (CEMAT)

MDLPA, decembrie 2022. Strategia Națională de Dezvoltare Urbană Integrată pentru orașe reziliente, verzi, incluzive și competitive 2022-2025 – Politica Urbană a României

OECD (2002), Redefining Territories The Functional Regions: The Functional Regions. OECD Publishing

UAUIM - CCPEC, SC Quattro Design SRL (2014), PATN – Secțiunea Rețeaua de Localități, etapa a III-a – Rețeaua de localități urbane; Rețeaua de localități rurale – propuneri

RESURSE WEB

INS Tempo

MADR, Direcția Generală Dezvoltare Rurală, Autoritatea de Management pentru PNDR

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR)

OpenRouteService

Sistemul Informatic Integrat al Învățământului din România

<http://adicentrultransilvaniei.ro/despre/>

http://csikleader.ro/docs/strategia/15/modificare_SDL_mai_2023.pdf

<http://www.adrcentru.ro/dez-reg/analiza-disparitatilor-intraregionale-si-dezvoltarea-urbana-la-nivelul-regiunii-centru/>

<http://www.adrcentru.ro/dez-reg/profilele-socio-economice-ale-judetelor-din-regiunea-centru/>

<http://www.adrcentru.ro/dez-reg/versiunea-finala-a-planului-de-dezvoltare-regionala-centru-2021-2027/> [28.04.2023]

<https://hkleader.ro/ro/page/Despre-noi-42>

https://szereda.ro/files/documents/9314__Polg_hiv__Miercurea_Ciuc__05_2021_03.pdf

<https://www.sovidek-hegyalja.ro/informati-generale>

DATE FURNIZATE DE INSTITUȚIILE PUBLICE

Date furnizate din partea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară Harghita

Date furnizate din partea Consiliului Județean Harghita prin adresa cu nr. înregistrare 116660/2023.03.09

8. Anexe

8.1 Terminologie

În vederea determinării modului de funcționare a zonelor metropolitane și periurbane din județul Harghita, prezentul studiu de fundamentare a analizat în primul rând zonele de influență ale municipiilor și orașelor, pornind însă de la definirea termenilor generali regăsite la nivelul studiilor relevante pentru domeniul dezvoltării spațiale / teritoriale.

Este necesară diferențierea dintre mulți termeni existenți în cadrul proceselor de definire a cooperării dintre teritorii, precum zonă urbană funcțională, zonă metropolitană sau zonă periurbană. Astfel, primele două concepte sunt orientate cu precădere către analiza navetismului și a fluxurilor de persoane, precum și schimburile economice. În plus, zonele periurbane presupun și analiza tendințelor și modului de utilizare a terenului, în vederea identificării mixității funcționale din zona de influență imediată a centrelor urbane. De asemenea, în cele mai multe dintre cazuri, zonele urbane funcționale au rolul de analiză și cercetare în scopul fundamentării politicilor publice, pe când zonele metropolitane sunt o asociere voluntară a unităților administrativ-teritoriale, în vederea gestionării și planificării dezvoltării teritoriului, iar zonele periurbane devin relevante în cadrul activităților de proiectare și planificare spațială.

Conform raportului CEMAT^{42 43} este definit conceptul de zonă funcțională la nivel european, în contextul politicilor și instrumentelor de dezvoltare teritorială, fiind astfel un studiu care identifică „tipologiile de zone funcționale din statele membre ale Consiliului Europei și a modului de funcționare și cooperare a acestora”.⁴⁴ În cadrul studiului, s-a urmărit o trecere în revistă a principalelor noțiuni de definire a zonelor funcționale și au fost preluate o serie de definiții care au ajutat la înțelegerea mai clară a teritoriului și delimitării acestuia. Acestea sunt prezentate în continuare.

Zona Funcțională (ZF) este definită ca fiind „*acea zonă sau regiune care funcționează ca un sistem unitar din punct de vedere politic și/ sau social și/ sau economic. Altfel spus, ZF este definită prin sistemul intern de interacțiuni și relații și acoperă, în întregime sau parțial, teritoriul mai multor unități administrativ-teritoriale ce cooperează și sunt legate/ unite prin intermediul activităților economice, de comunicații, de transport ș.a.*”⁴⁵

⁴² Conferința Europeană a Miniștrilor Responsabili cu Amenajarea Teritoriului

⁴³ Studiul privind zonele funcționale din statele membre ale Consiliului Europei

⁴⁴ MDLPA, 2019. Studiul pregătitor pentru cea de-a XVII-a sesiune a Conferinței Europene a Miniștrilor Responsabili pentru Amenajarea Teritoriului (CEMAT) [14.06.2023]

⁴⁵ MDLPA, 2019. Studiul pregătitor pentru cea de-a XVII-a sesiune a Conferinței Europene a Miniștrilor Responsabili pentru Amenajarea Teritoriului (CEMAT) [14.06.2023]

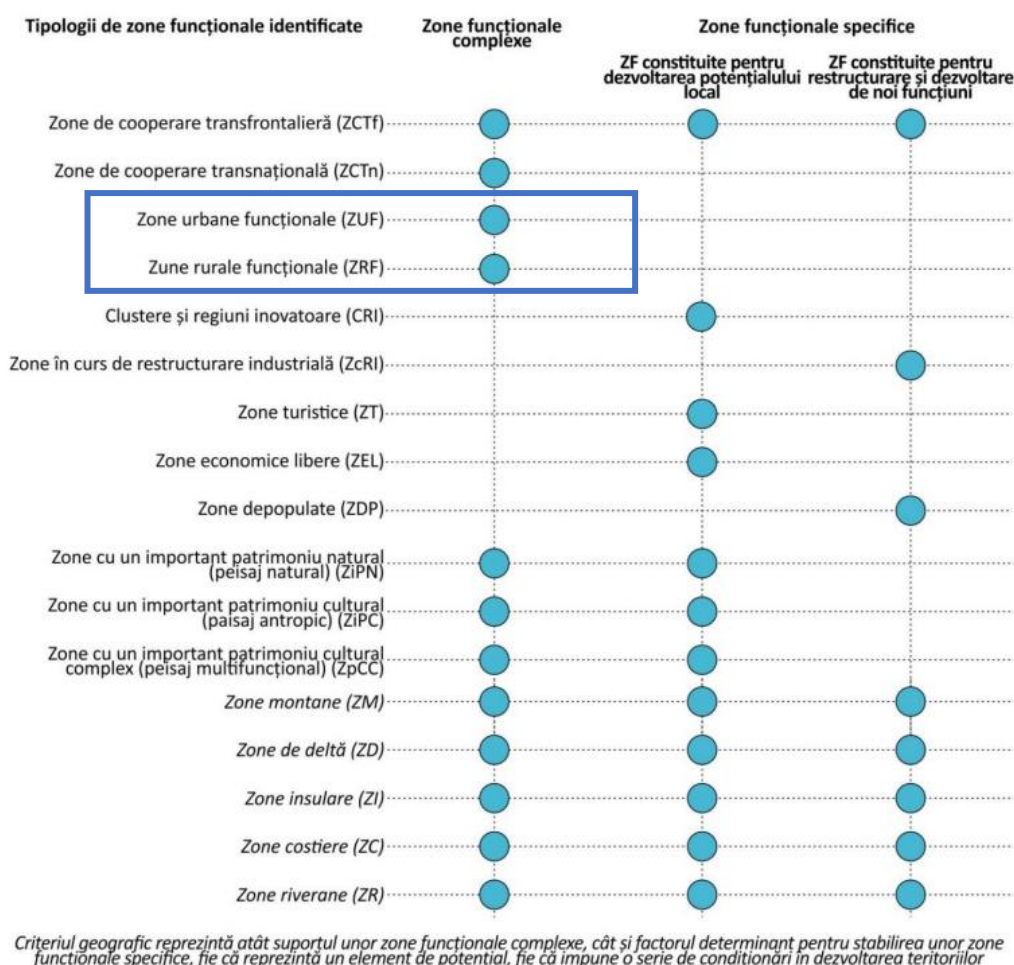

Figura nr. 4: Tipologii de zone funcționale sau potențiale funcționale

Sursa: Studiul CEMAT

În același timp, conform OECD și a studiului CEMAT, o zonă funcțională presupune existența unor mecanisme de guvernare, a unui sistem de relații de cooperare ce rezultă dintr-un scop comun (rezolvarea unor probleme comune sau valorificarea potențialului local) și a unor relații funcționale, în cadrul cărora mobilitatea și comunicațiile joacă un rol deosebit de important.⁴⁶

Pentru definirea unei zone funcționale au fost astfel determinate o serie de elemente care demonstrează caracterul sau coerența teritoriului vizat, alături de specificul acestuia. Pe lângă factorii polarizatori în jurul cărora se coagulează zonele funcționale, la fel de importante sunt și relațiile care se stabilesc în cadrul zonei polarizatoare.

Conform studiului CEMAT, au fost definite astfel:

Zona funcțională complexă „reprezintă arealul în cadrul căruia, deși de cele mai multe ori se diferențiază un factor polarizator principal (un centru urban, un element de cadru natural major, facilități de interes suprateritorial, provocări comune și nu numai), relațiile complexe ce se stabilesc atât în cadrul zonei cât și cu mediul extern solicită o abordare integrată în

⁴⁶ OECD. (2002), Redefining Territories The Functional Regions: The Functional Regions. OECD Publishing [14.06.2023]

gestiunea dezvoltării teritoriului care să asigure cooperarea între toți actorii locali și regionali relevanți indiferent de mediul sau nivelul teritorial de referință.”⁴⁷

Zona rurală funcțională (ZRF) „este zona definită pe baza cooperării și asocierii între autorități locale din zone rurale învecinate (inclusiv uneori și așezări urbane mici sau medii). Acest tip de zonă funcțională este în general caracterizată de fluxurile continue determinate de necesitatea asigurării accesului la anumite dotări și servicii, dar și de identificarea și gestionarea unor provocări comune sau valorificarea unor elemente de potențial.”⁴⁸

Principală particularitate a zonelor rurale funcționale constă în faptul că acestea se adresează preponderent zonelor în care relația rural-rural este predominantă. Zonele rurale funcționale sunt astfel motoare de dezvoltare locală bazate preponderent pe cooperarea între actorii locali, alături de o interacțiune la nivel zonal ce poate asigura cooperare în teritoriu.

În cazul ZRF de tip GAL, sunt elaborate documente strategice integrate în care sunt definite obiective la nivel local și modul de acțiune. Zonele rurale pot fi însă și părți integrante în cadrul strategiilor regionale sau naționale.

Principalul mecanism de cooperare folosit de România pentru zonele rurale este LEADER, prin intermediul Grupurilor de Acțiune Locale (GAL). Cadrul legal pentru funcționarea acestor asocieri (HG 226/2015) le definește ca: „grup de acțiune locală, denumit în continuare GAL – reprezintă un parteneriat local, alcătuit din reprezentanți ai instituțiilor și autorităților publice locale, ai sectorului privat și ai societății civile, constituit potrivit prevederilor Ordonanței Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 246/2005, cu modificările și completările ulterioare.”⁴⁹

Formarea GAL-urilor a reprezentat un pas important pentru revitalizarea agriculturii și pentru păstrarea și valorificarea patrimoniului cultural, agricol sau turistic.

Zona urbană funcțională (ZUF) „este reprezentarea spațială a relației bidirecționale dintre un centru urban și teritoriul său adiacent, bazată pe relații și fluxuri socio-economice care includ navetismul (privit ca relația dintre oferta de locuri de muncă și forța de muncă disponibilă în teritoriu) sau oportunități legate de educație și oferta serviciilor (publice sau private). Din punct de vedere tehnic, pentru stabilirea zonei de influență se va putea utiliza zona izocronă în interiorul căreia are loc navetism zilnic, raportată la un timp maxim de 45 minute față de centrul ZUF.”⁵⁰

Delimitarea unei zone urbane funcționale presupune definirea unui centru urban, cel mai des o zonă morfologică urbană (ZMU) și o zonă adiacentă de navetism, care descrie un „inel” în jurul centrului. Atât studiile ESPON, cât și cele OECD și CEMAT, folosesc o metodologie similară care se bazează pe identificarea unor centre în sensul aglomerărilor de populație și pe zone de

⁴⁷ MDLPA, 2019. Studiul pregătitor pentru cea de-a XVII-a sesiune a Conferinței Europene a Miniștrilor Responsabili pentru Amenajarea Teritoriului (CEMAT) [14.06.2023]

⁴⁸ MDLPA, 2019. Studiul pregătitor pentru cea de-a XVII-a sesiune a Conferinței Europene a Miniștrilor Responsabili pentru Amenajarea Teritoriului (CEMAT) [14.06.2023]

⁴⁹ MDLPA, 2019. Studiul pregătitor pentru cea de-a XVII-a sesiune a Conferinței Europene a Miniștrilor Responsabili pentru Amenajarea Teritoriului (CEMAT) [14.06.2023]

⁵⁰ MDLPA, 2019. Studiul pregătitor pentru cea de-a XVII-a sesiune a Conferinței Europene a Miniștrilor Responsabili pentru Amenajarea Teritoriului (CEMAT) [14.06.2023]

navetism definite în anumite limite. În acest sens, au fost determinate o serie de criterii de delimitare a zonelor urbane funcționale ce țin cont de⁵¹:

Centrul urban:

- Analiza densităților populației în grile și selectarea tuturor celulelor cu o densitate mai mare de 1500 locuitori / kmp;
- Se grupează celulele continue, se umplu golurile și se păstrează numai grupările cu o populație minimă de 50.000 locuitori;
- Toate unitățile administrativ-teritoriale care au cel puțin 50% din populație în interiorul grupării de celule sunt selectate ca potențiale membre în zona urbană funcțională;
- Se definește zona urbană funcțională luând în considerare că cel puțin 50% din populația zonei urbane locuiește într-un centru urban și cel puțin 75% locuiește într-un oraș.

Zona adiacentă de navetism:

- Dacă 15% dintre persoanele angajate într-un oraș A locuiesc în alt oraș B, cele două orașe sunt tratate ca un singur oraș (centru urban);
- Se identifică toate localitățile cu cel puțin 15% din populația rezidentă angajată într-un oraș;
- Zonele non-continue din jurul unei zone funcționale (i.e. enclave) se elimină.

În prezent zonele metropolitane sunt cea mai activă formă de cooperare. Din punct de vedere administrativ teritoriul metropolitan se delimitează astfel⁵²:

- Pentru municipiile reședință de județ – cel mult primele două coroane urbane
- Pentru municipii, altele decât cele reședință de județ – cel mult prima coroană urbană.

Prin lege, prima coroană urbană *reprezintă teritoriul cumulat al UATB din imediata vecinătate a unui municipiu cu care acesta are cel puțin un punct de hotar comun*, iar a doua coroană urbană *reprezintă teritoriul cumulat al UATB din imediata vecinătate a primei coroane urbane, cu excepția municipiului cu care acesta are cel puțin un punct de hotar comun*.⁵³

La nivelul Studiului de Fundamentare în vederea actualizării PATN – Secțiunea Rețeaua de Localități, etapa a III-a – Rețeaua de localități urbane; Rețeaua de localități rurale – propuneri, **zona metropolitană** este definită ca fiind: „zonă constituită prin asociere, pe bază de parteneriat voluntar, între marile centre urbane (capitală și municipiile reședință de județ) și localitățile urbane și rurale aflate în zona de influență determinată prin studii de amenajarea

⁵¹ MDLPA, 2019. Studiul pregătitor pentru cea de-a XVII-a sesiune a Conferinței Europene a Miniștrilor Responsabili pentru Amenajarea Teritoriului (CEMAT) [14.06.2023]

⁵² Legea nr. 246 din 20 iulie 2022 privind zonele metropolitane, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative

⁵³ Legea nr. 246 din 20 iulie 2022 privind zonele metropolitane, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative

teritoriului”.⁵⁴ Tot la nivelul acestui studiu este precizat faptul că: „aglomerațiile urbane de rang I și grupările teritoriale de rang I pot avea statut de zonă metropolitană”.⁵⁵

La nivel legislativ, zonele metropolitane sunt definite de nr. 246/2022 privind zonele metropolitane, aflată în vigoare de la 28 iulie 2022 care menționează faptul că: „prin teritoriul metropolitan se înțelege teritoriul din jurul municipiilor, delimitat potrivit prezentei legi, în cadrul căruia au fost generate relații reciproce de influență în domeniul căilor de comunicație, economic, social, cultural și al infrastructurii edilitare”.⁵⁶

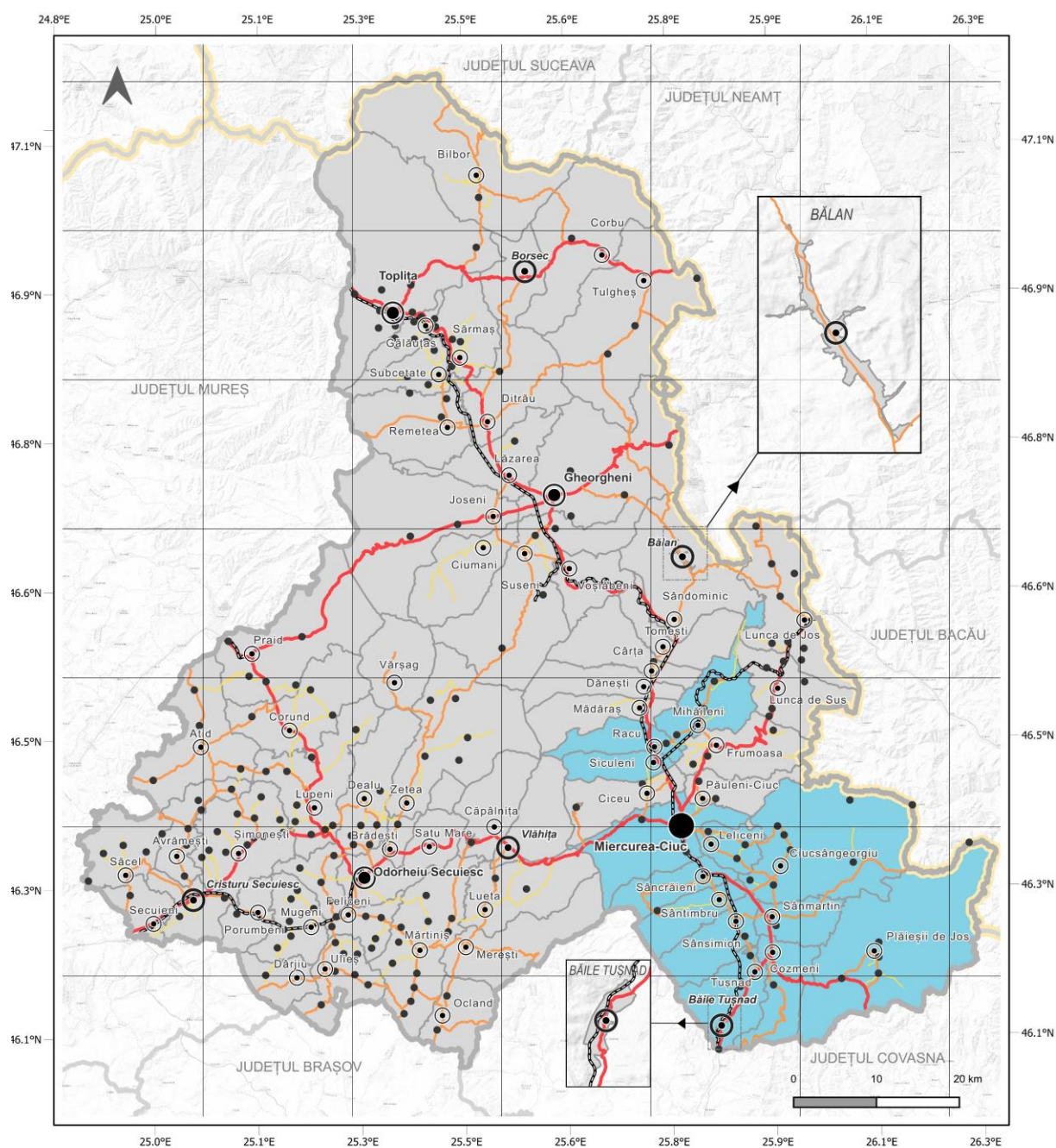
8.2 Asociații de Dezvoltare Intercomunitară (ADI) din județul Harghita

Anexa include o cartografiere a ADI-urilor declarate la nivelul județului Harghita care includ 2 sau mai multe UATB, cu excepția CJ Harghita. Pentru reprezentarea acestora s-a ținut cont de listele furnizate de către Consiliul Județean Harghita.

⁵⁴ PATN – Secțiunea Rețeaua de Localități, etapa a III-a – Rețeaua de localități urbane; Rețeaua de localități rurale – propuneri

⁵⁵ PATN – Secțiunea Rețeaua de Localități, etapa a III-a – Rețeaua de localități urbane; Rețeaua de localități rurale – propuneri

⁵⁶ Legea nr. 246 din 20 iulie 2022 privind zonele metropolitane, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative

UATB-uri componente Asociației de Dezvoltare Intercomunitară Alcsik

Legenda generală

Limite

- Limită regiuni de dezvoltare
- Limita teritoriului județean
- Limita județelor vecine
- Limita UATB

Rețeaua de localități

- Municipiu reședință de județ
- Municipiu
- Oraș
- Sat reședință de comună
- Sat aparținător sau localitate componentă

Infrastructura rutieră

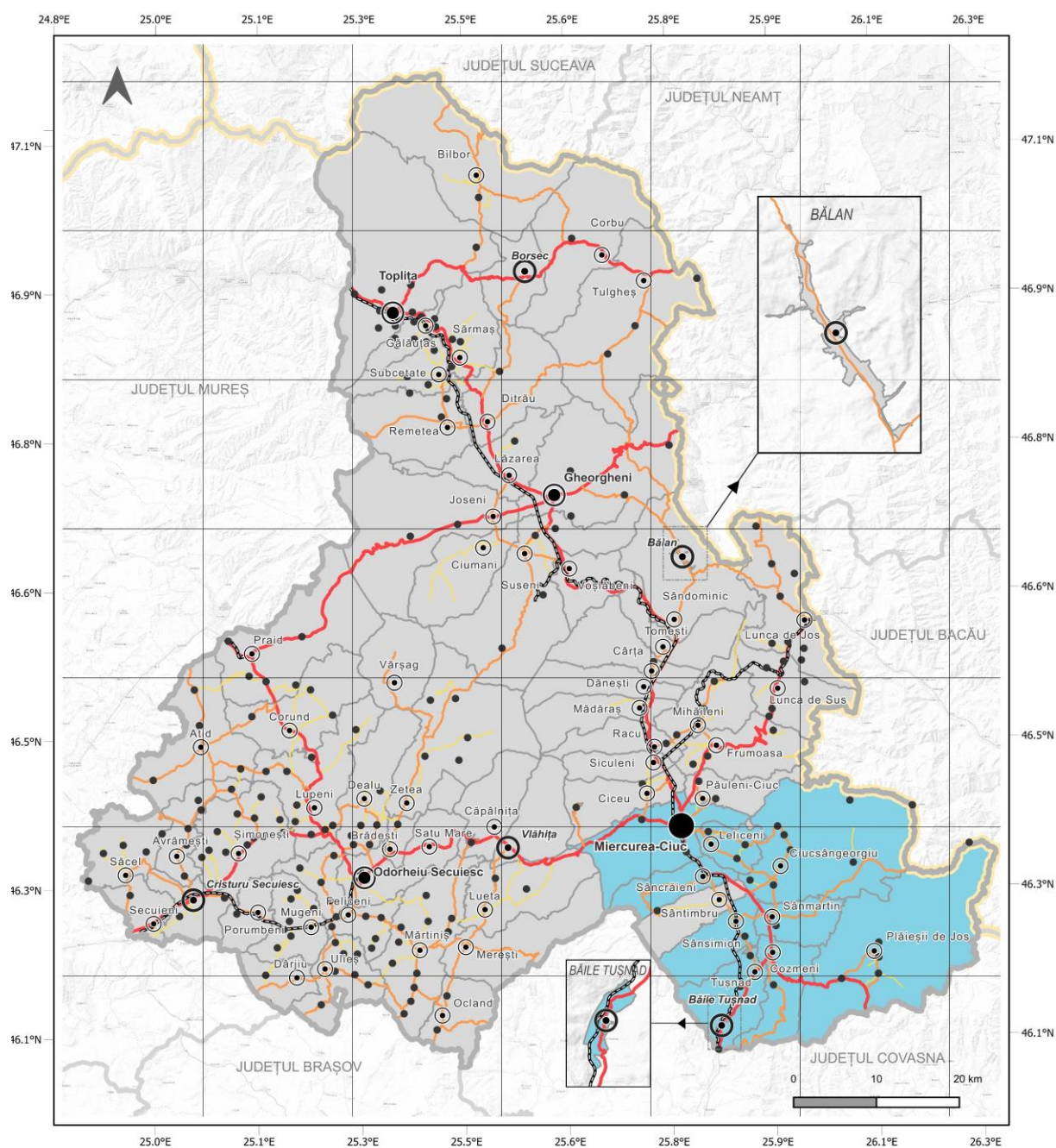
- Drum național
- Drum județean
- Drum comunal

Infrastructura feroviară

- Căi ferate

Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Alcsik”

- UATB-uri componente A.D.I.
- UATB-uri care nu intră în componența A.D.I.

UATB-uri componente Asociației de Dezvoltare Intercomunitară Alcsik-Kászón

Legenda generală

Limite

- Limită regiuni de dezvoltare
- Limita teritoriului județean
- Limita județelor vecine
- Limita UATB

Rețeaua de localități

- Municipiu reședință de județ
- Municipiu
- Oraș
- Sat reședință de comună
- Sat aparținător sau localitate componentă

Infrastructura rutieră

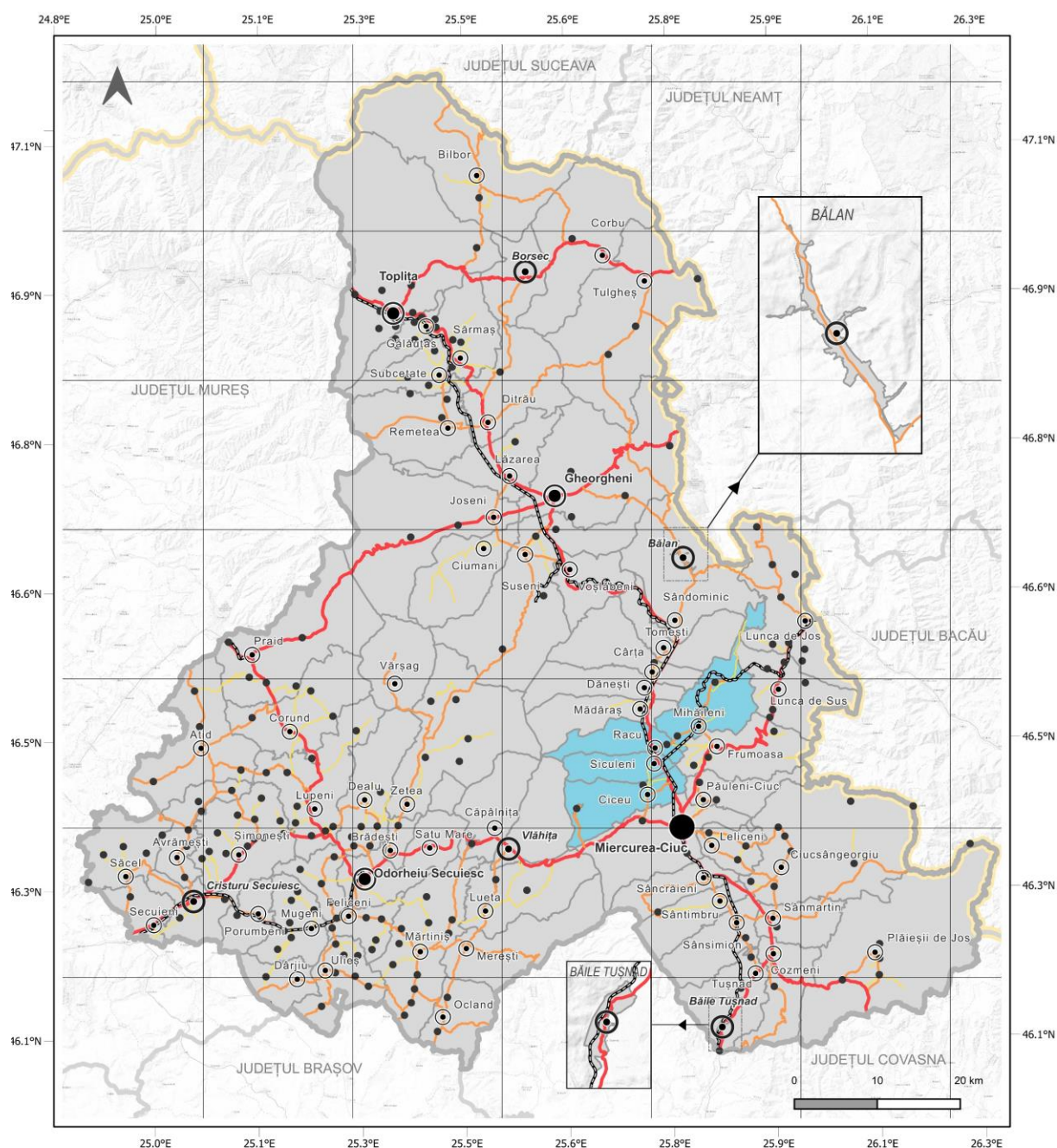
- Drum național
- Drum județean
- Drum comunal

Infrastructura feroviară

- Căi ferate

Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Alcsik-Kászón”

- UATB-uri componente A.D.I.
- UATB-uri care nu intră în componența A.D.I.

UATB-uri componente Asociației de Dezvoltare Intercomunitară "Bogat"

Legenda generală

Limite

- Limită regiuni de dezvoltare
- Limita teritoriului județean
- Limita județelor vecine
- Limita UATB

Rețeaua de localități

- Municipiu reședință de județ
- Municipiu
- Oraș
- Sat reședință de comună
- Sat aparținător sau localitate componentă

Infrastructura rutieră

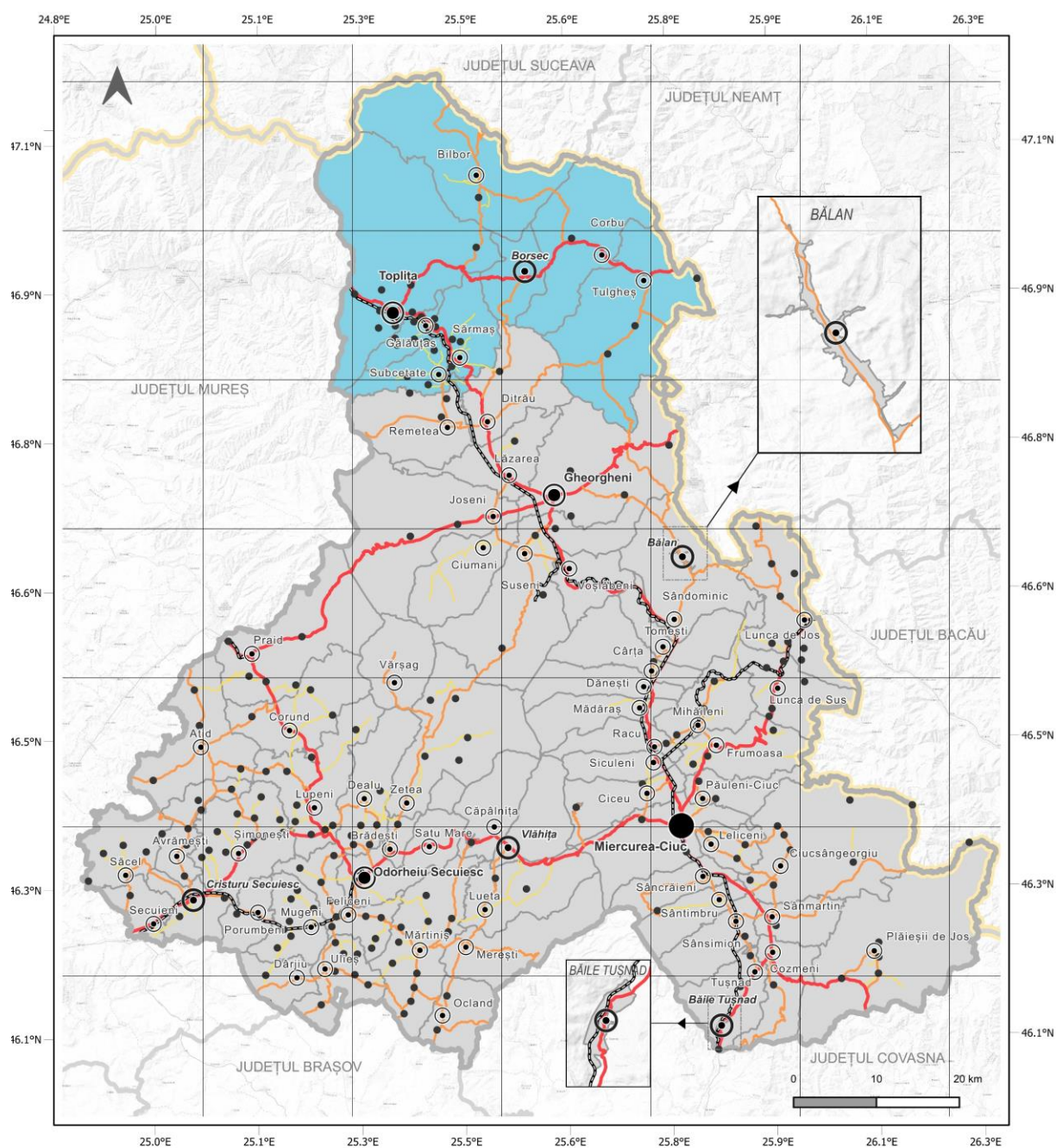
- Drum național
- Drum județean
- Drum comunal

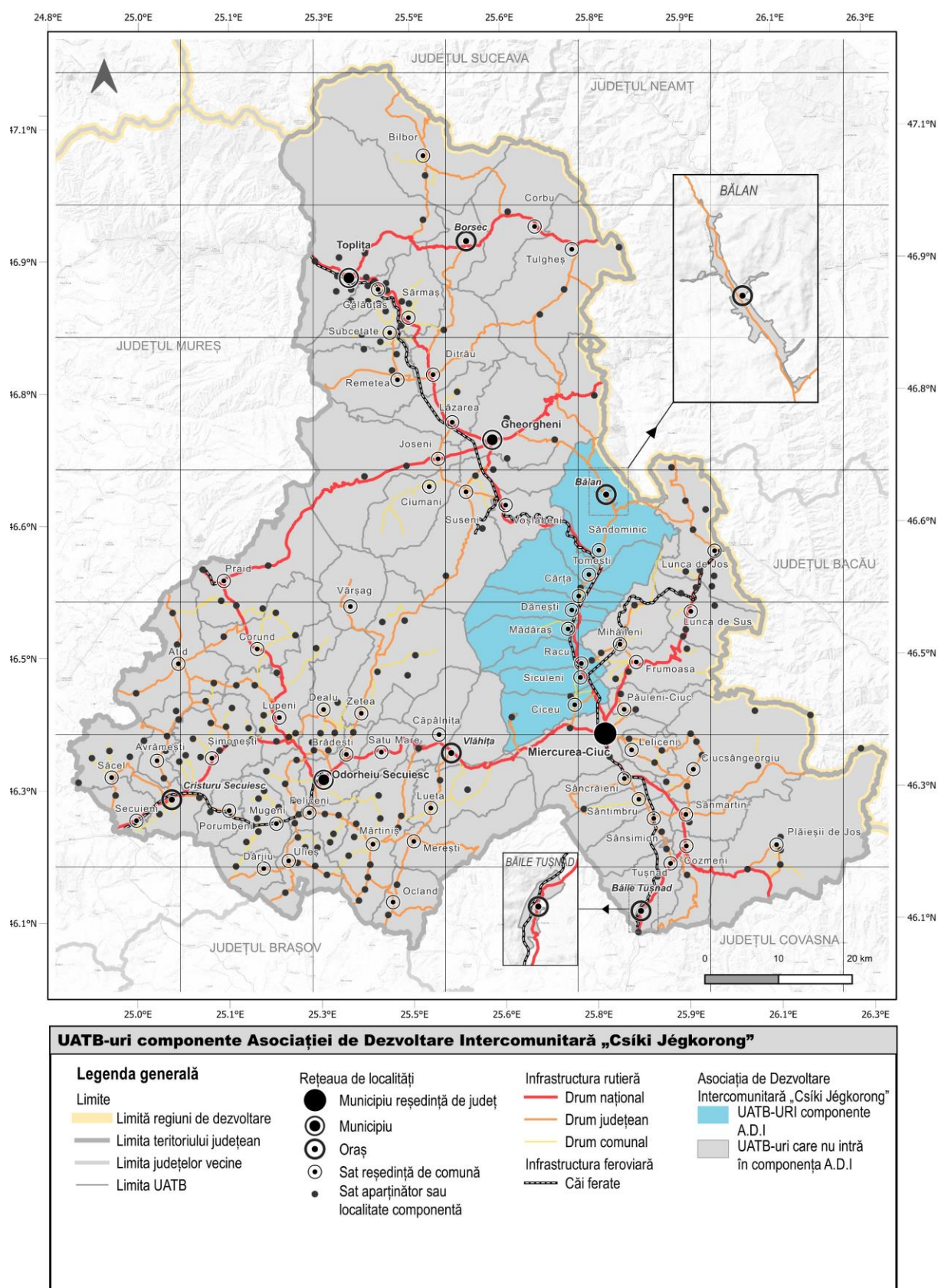
Infrastructura feroviară

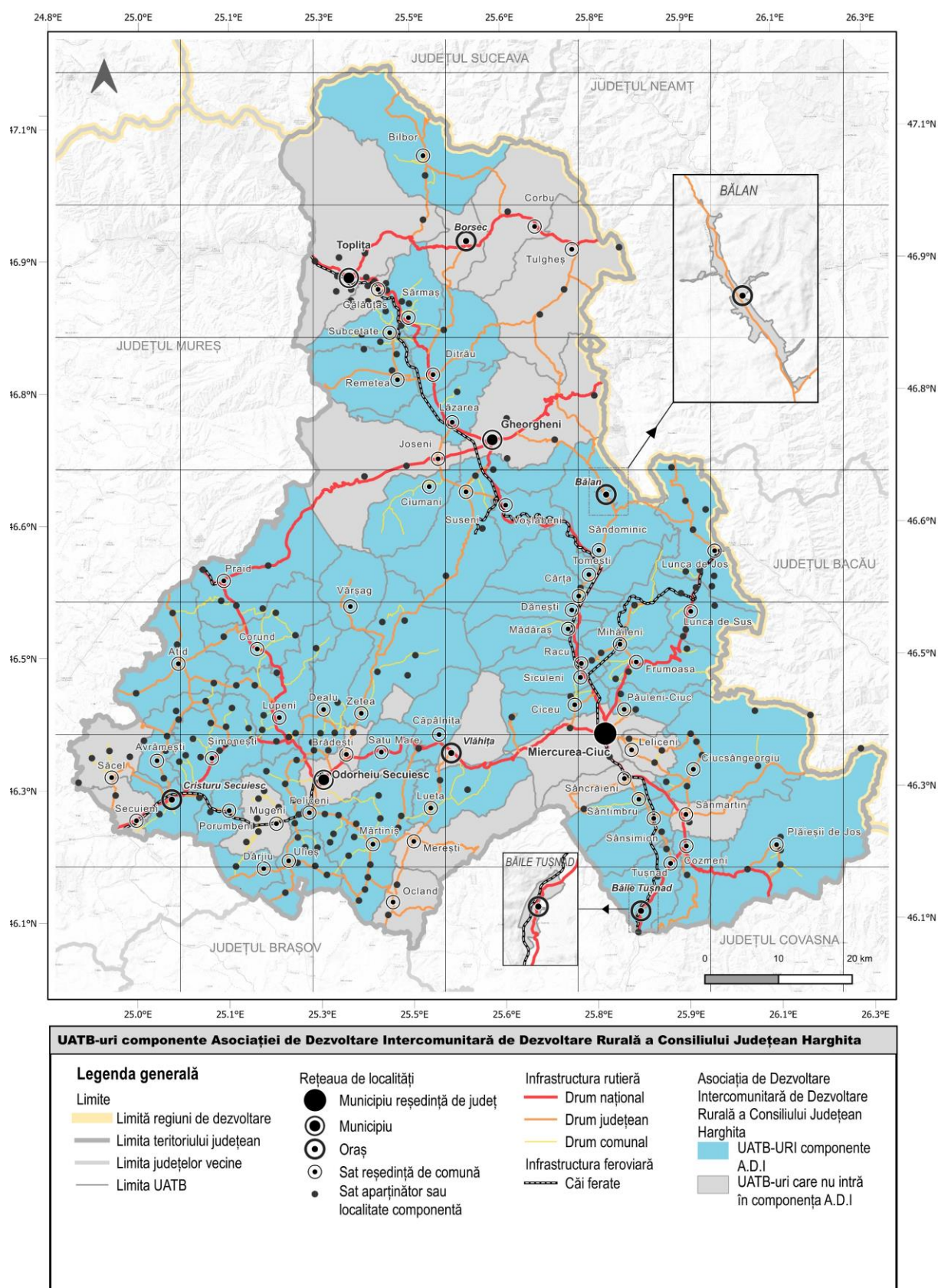
- Căi ferate

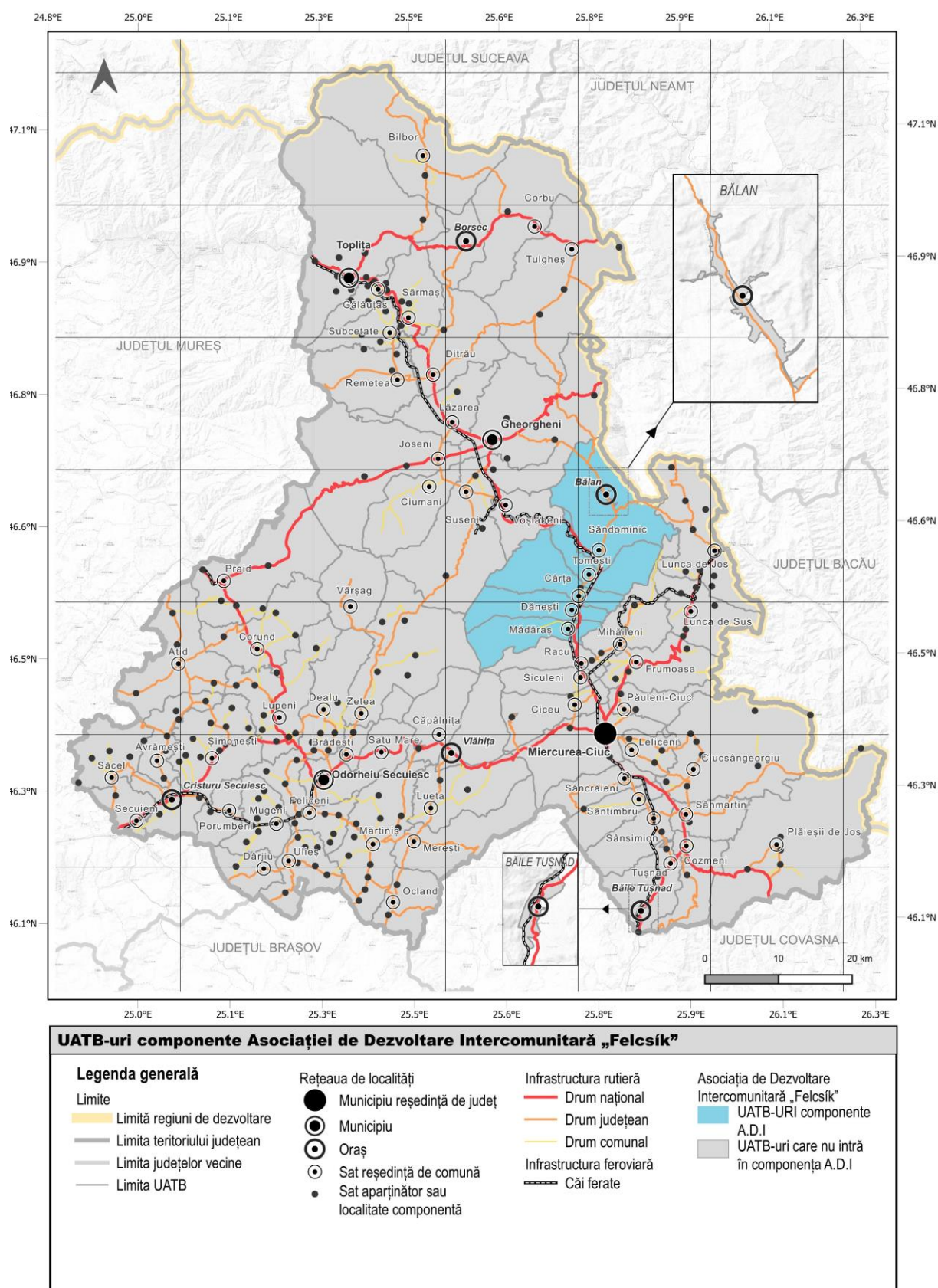
Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Bogat”

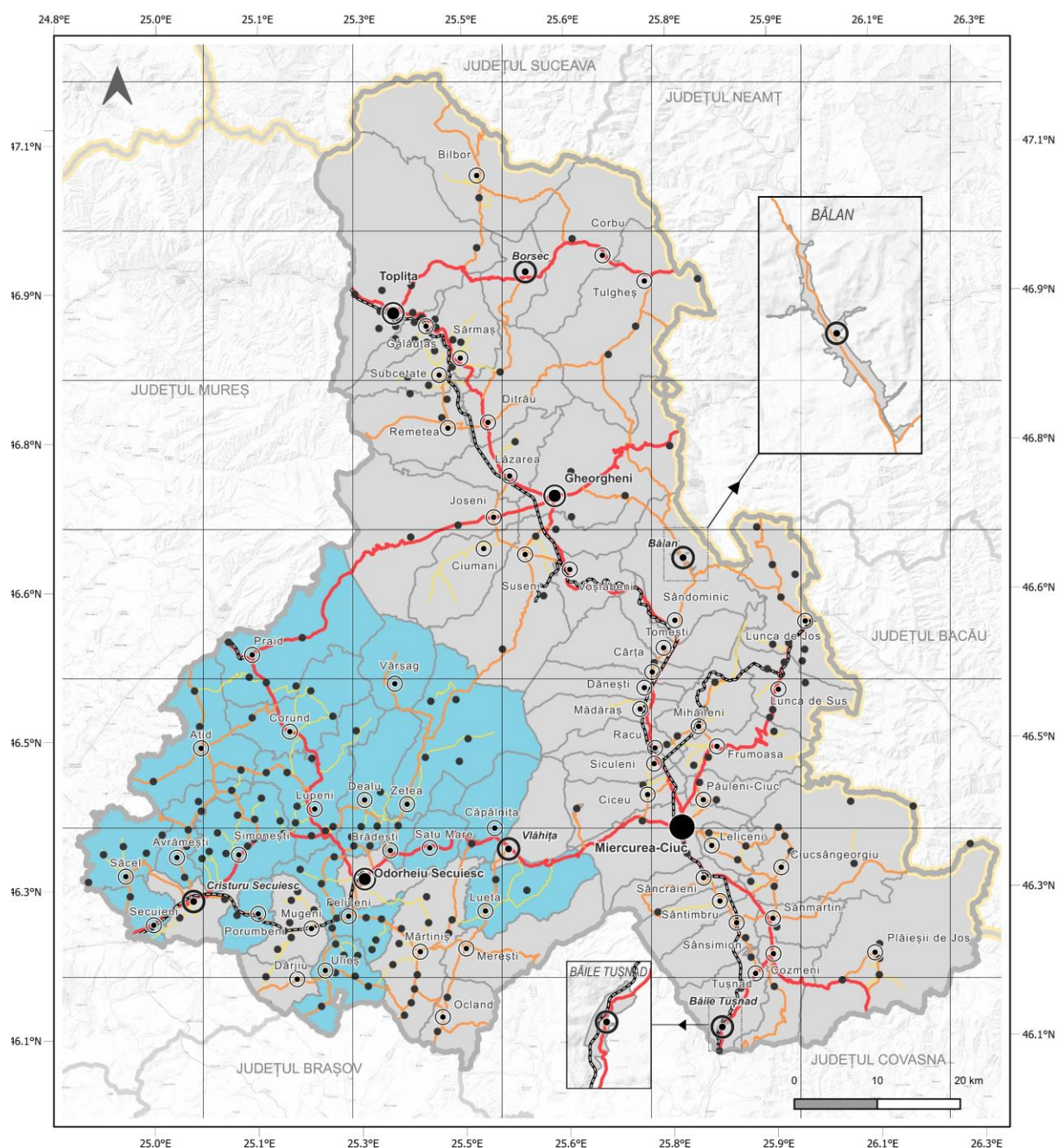
- UATB-URI componente A.D.I.
- UATB-uri care nu intră în componența ADI

UATB-uri componente Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Fejlődő”

Legenda generală

Limite

- Limită regiuni de dezvoltare
- Limita teritoriului județean
- Limita județelor vecine
- Limita UATB

Rețeaua de localități

- Municipiu reședință de județ
- Municipiu
- Oraș
- Sat reședință de comună
- Sat aparținător sau localitate componentă

Infrastructura rutieră

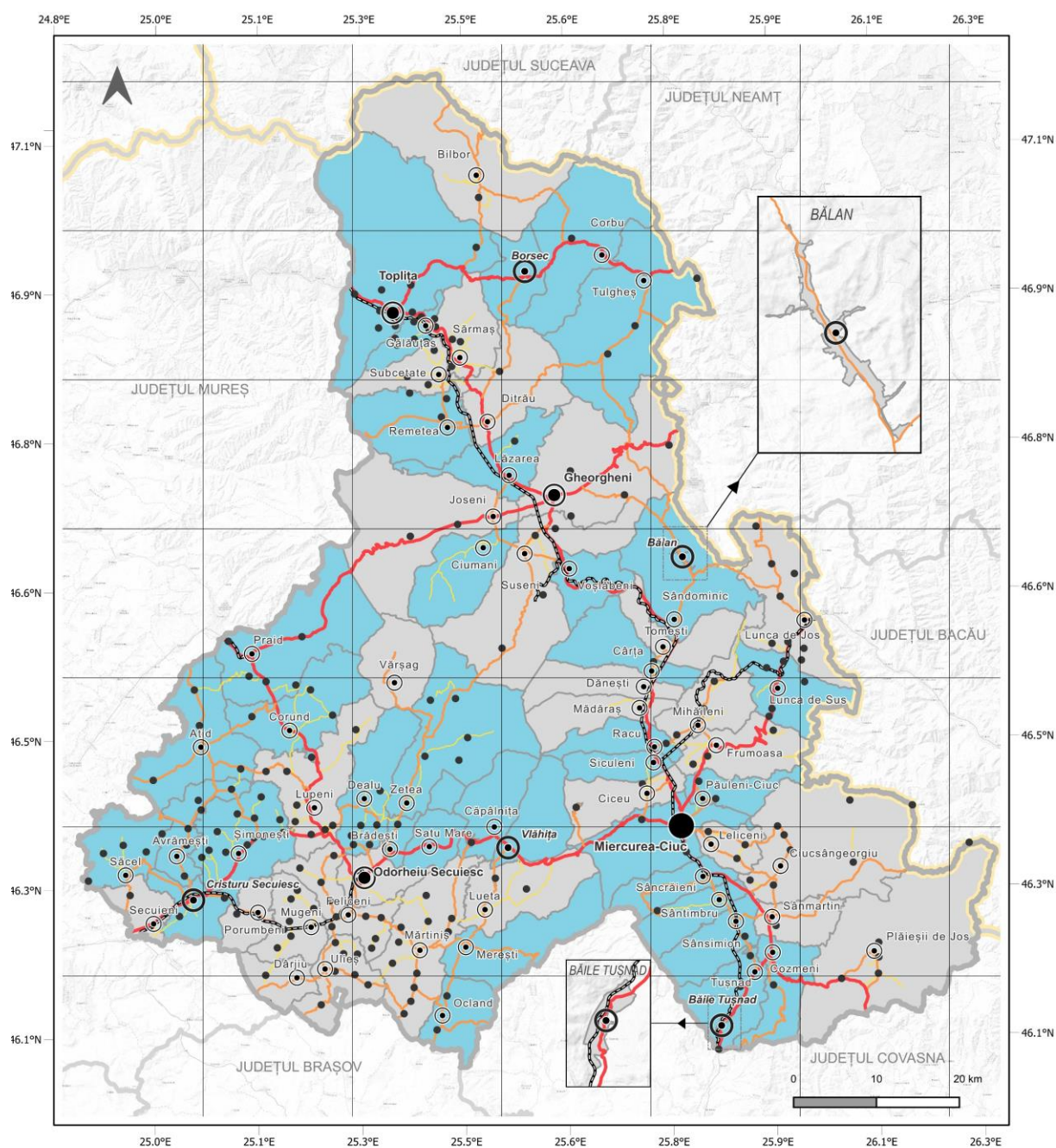
- Drum național
- Drum județean
- Drum comunal

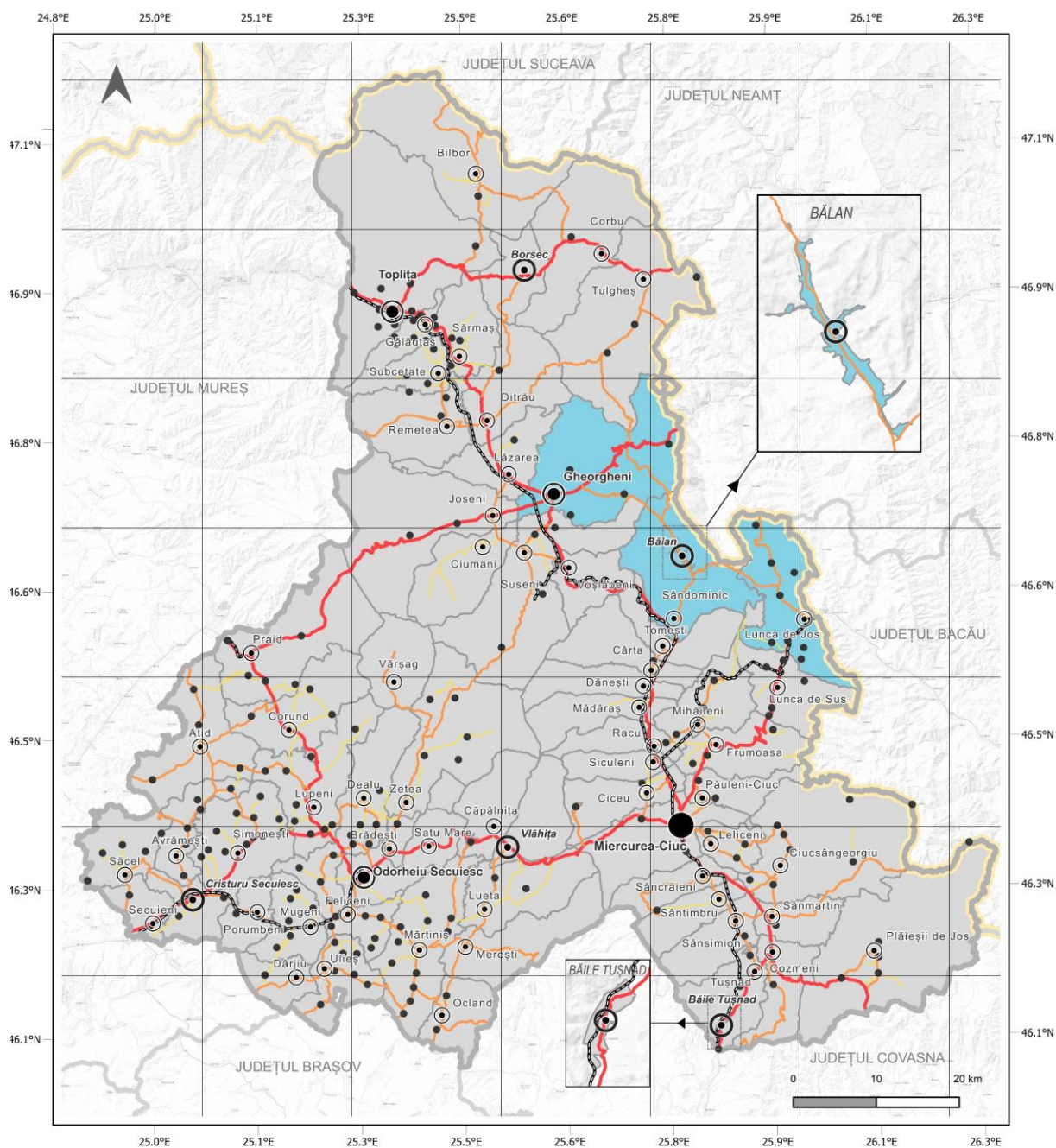
Infrastructura feroviară

- Căi ferate

Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Fejlődő”

- UATB-uri componente A.D.I.
- UATB-uri care nu intră în componența A.D.I.

UATB-uri componente Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Hășmașul Mare”

Legenda generală

Limite

- Limită regiuni de dezvoltare
- Limita teritoriului județean
- Limita județelor vecine
- Limita UATB

Rețeaua de localități

- Municipiu reședință de județ
- Municipiu
- Oraș
- Sat reședință de comună
- Sat aparținător sau localitate componentă

Infrastructura rutieră

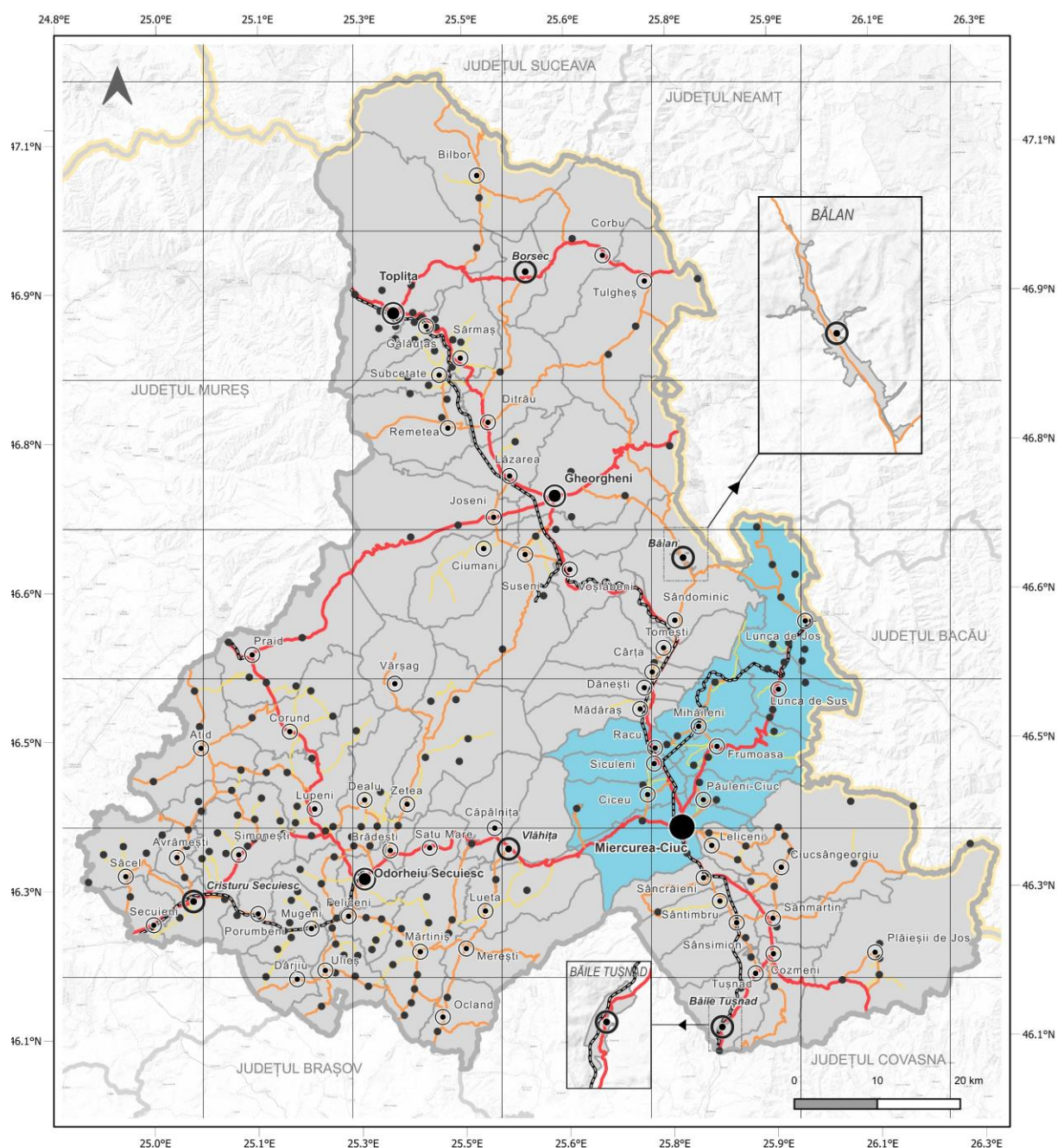
- Drum național
- Drum județean
- Drum comunal

Infrastructura feroviară

- Căi ferate

Asociația de Dezvoltare

- Intercomunitară „Hășmașul Mare”
- UATB-URI componente A.D.I.
- UATB-uri care nu intră în componența A.D.I.

UATB-uri componente Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „Középcsik”

Legenda generală

Limite

- Limită regiuni de dezvoltare
- Limita teritoriului județean
- Limita județelor vecine
- Limita UATB

Rețeaua de localități

- Municipiu reședință de județ
- Municipiu
- Oraș
- Sat reședință de comună
- Sat aparținător sau localitate componentă

Infrastructura rutieră

- Drum național
- Drum județean
- Drum comunal

Infrastructura feroviară

- Căi ferate

Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Középcsik”

- UATB-uri componente A.D.I.
- UATB-uri care nu intră în componența A.D.I.

